

เขตแดน
เวียดนาม-จีน-
กัมพูชา-ลาว

3

พิเชฐ สายพันธ์ | สุริยา คำหวาน
Pichet Saiphan | Suriya Khamwan

เขตแดนเวียดนาม-จีน-กัมพูชา-ลาว

Boundaries of Vietnam-China-Cambodia-Laos

พิเชฐ สายพันธ์ | Pichet Saiphan

สุรียา คำหว่าน | Suriya Khamwan

กองบรรณาธิการ : ชาญวิทย์ เกษตรศิริ | พิภพ อุดร | ศุภลักษณ์ เลิศแก้วศรี |
และจัดการ : อานันท์ บัวแสงธรรม | กิตติคุณ รุจิขานันท์กุล |
สุรียาพร โสกันต์ | ฉัตรศิริ เพ็ชรพูนทรัพย์ | พยงค์ ทับสกุล

พิมพ์ครั้งแรก : มกราคม 2554

จำนวนพิมพ์ : 3,000 เล่ม

ออกแบบปกและรูปเล่ม : DREAM CATCHER GRAPHIC CO., LTD.
Tel. 0 2455 3932, 0 2455 3995

ISBN : 978-616-7202-21-1

จัดพิมพ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
The Foundation for The Promotion of Social Science and
Humanities Textbooks Project
413/38 ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
โทร/โทรสาร 0 2433 8713
413/38 Arun-amarin Road, Bangkoknoi, Bangkok, Siam 10700
Tel./Fax. 0 2433 8713
<http://www.textbooksproject.com>

ผลงานค้นคว้าและวิจัยทางวิชาการชุด
“เขตแดนของเรา-เพื่อนบ้านอาเซียนของเรา” นี้
ถือเป็นความคิดเห็นและบทวิเคราะห์ส่วนบุคคลของผู้วิจัยแต่ละท่าน

สารบัญ

คำนำ	(7)
เขตแดนเวียดนาม-จีน : ความเข้าใจข้ามสหัสวรรษ (Vietnam - China Border : Understanding across the Millennia) <i>พิเชษฐ สายพันธ์</i>	1
บทนำ	2
1. ภูมิศาสตร์กายภาพเขตแดนเวียดนาม-จีน	5
แนวเขตแดนทางบก	5
แนวแม่น้ำกั้นเขตแดน	9
2. เขตแดนเวียดนาม-จีน : ประวัติศาสตร์ สนธิสัญญา และการปักปันเขตแดน	10
กำเนิดและสำนึกเรื่องเขตแดน	10
ข้อตกลงระหว่างฝรั่งเศส-จีน เกี่ยวกับการกำหนด แนวเขตแดนตอนเหนือของเวียดนามกับจีน (ค.ศ. 1884-1895)	12
สงครามตังเกี๋ย (ค.ศ. 1884-1885)	15
สงครามชายแดนเวียดนาม-จีน (ค.ศ. 1979)	17
ลำดับสถานะของสนธิสัญญาและการปักปันเขตแดน เวียดนาม-จีน	22

3. การดำเนินการจัดการแนวเขตแดนและความสำเร็จ	22
หลักการพื้นฐานในการสร้างความตกลงร่วมกันใน	22
การปักปันหลักเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-จีน	
การดำเนินการปักปันหลักเขตแดนทางบกระหว่าง	26
เวียดนาม-จีน	
หน่วยงานบริหารกิจการชายแดน	33
ปัญหาที่พบระหว่างการดำเนินการปักหลักเขตแดน	36
ลำดับความสำเร็จกิจการชายแดนระหว่างเวียดนาม-จีน	37
4. ปัญหาเขตแดน การข้ามแดน และอำนาจอธิปไตย	55
เหนือดินแดน	
ปัญหาเขตแดนทางบก	55
ปัญหาเขตแดนทางทะเล	57
5. บทเรียนแห่งความสำเร็จกับอนาคตของภูมิภาค	58
ความสำเร็จของการปักปันและปักหลักเขตแดนและ	58
ความสัมพันธ์ชายแดนเวียดนาม-จีน กับการยกระดับ	
การพัฒนาเศรษฐกิจสู่นโยบายระเบียบเศรษฐกิจ	
หนานหนิง-สิงคโปร์	
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ : ชายแดนร่วมใจ	61
“ใครดำ ใครตัก” สู่ความเข้าใจข้ามสหประชา	
เอกสารอ้างอิง	67
เขตแดนระหว่างประเทศเวียดนาม กัมพูชา	71
และลาว	
<i>สุรียา คำหว่าน</i>	

เขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา	72
1. ลักษณะทั่วไปของเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา	72
1.1 เส้นเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา	72
1.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของเขตชายแดน เวียดนาม-กัมพูชา	75
1.3 ลำน้ำในเขตชายแดน	77
1.4 ตำนายชายแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา	77
1.5 เส้นทางคมนาคมในเขตชายแดนเวียดนาม-กัมพูชา	80
1.6 ประชากรในเขตชายแดนเวียดนาม-กัมพูชา	80
2. ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์เส้นเขตแดนระหว่าง เวียดนาม-กัมพูชา	81
2.1 การขยายดินแดนของเวียดนามเข้าไปทางทิศใต้ ของประเทศ	81
2.2 ฝรั่งเศสเข้าครอบครองอินโดจีน	84
2.3 การเจรจาเกี่ยวกับปัญหาเขตแดนระหว่าง เวียดนามกับกัมพูชาตั้งแต่ ค.ศ. 1954 จนถึงปัจจุบัน	88
3. สถานะการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนามกับ กัมพูชาในปัจจุบัน	101
เขตแดนเวียดนาม-ลาว	104
4. ลักษณะทั่วไปของเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว	104
4.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์บริเวณเส้นเขตแดน ระหว่างเวียดนาม-ลาว	104
4.2 ตำนายชายแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว	106

5. ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์เส้นเขตแดนระหว่าง เวียดนาม-ลาว	108
5.1 ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์เส้นเขตแดน ระหว่างเวียดนาม-ลาวในช่วงก่อนฝรั่งเศส ครอบครองอินโดจีน	108
5.2 ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์เส้นเขตแดนระหว่าง เวียดนาม-ลาวในช่วงฝรั่งเศสครอบครองอินโดจีน	108
5.3 ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์เส้นเขตแดนระหว่าง เวียดนาม-ลาวในช่วงสงครามเวียดนาม	110
5.4 การเจรจาเกี่ยวกับปัญหาเขตแดนระหว่าง เวียดนาม-ลาวภายหลังสงครามเวียดนาม	112
6. สถานะการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนามและลาว ในปัจจุบัน	117
7. โครงการพัฒนาในเขตพื้นที่ชายแดนเวียดนาม-ลาว- กัมพูชา	121
8. บทสรุป	124
บรรณานุกรม	127
คำแถลงมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	128
รายงานคณะกรรมการบริหาร	130
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ใบอนุญาตจัดตั้ง	131
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ประวัติผู้วิจัย	132

คำนำ

หนังสือ “เขตแดนเวียดนาม-จีน-กัมพูชา-ลาว (*Boundaries of Vietnam-China-Cambodia-Laos*)” เล่มนี้ รวบรวมขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในโครงการศึกษาและวิจัยเรื่อง “เขตแดนของเรา-เพื่อนบ้านอาเซียนของเรา” (*Our Boundaries-Our ASEAN Neighbors*) หรือที่มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “โครงการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สาธารณชน เรื่องเขตแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสารคดี การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการฝึกอบรม” ซึ่งมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสถาบันการศึกษาต่างๆ การดำเนินงานเริ่มจากกลางปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) ถึงต้นปี พ.ศ. 2554 (ค.ศ. 2011) โดยมี ดร. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ ดร. พิภพ อุดร เป็นหัวหน้าและรองหัวหน้าโครงการฯ ตามลำดับ

โครงการดังกล่าวนี้ มีหลักการและเหตุผล คือ ในปัจจุบันประชาชนทั่วไปได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานะ และปัญหาของเขตแดนระหว่างไทยของเรากับประเทศเพื่อนบ้าน จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและแตกต่างกันอย่างมาก ทั้งในด้านความถูกต้อง และความครบถ้วนของข้อมูล จนบางครั้งทำให้เกิดความสับสน ไม่แน่ใจ ไม่เข้าใจ รวมถึงอาจเกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วนรอบด้าน และนำมาซึ่งความวิตกกังวลกับการสูญเสียดินแดนในเขตอธิปไตยของประเทศ รวมไปถึงการเกิดอคติต่อประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งส่งผล

ต่อเนื่องให้เกิดอุปสรรคต่อความก้าวหน้าในการดำเนินการความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านในกรอบของ “อาเซียน”

ปัญหาสำคัญที่ตามมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องครบถ้วน รอบด้านดังกล่าว ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในหลายส่วน ที่พยายามกดดันการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนโดยปราศจากพื้นฐานความเข้าใจ การยอมรับข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายที่ได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และเมื่อสถานการณ์ดังกล่าวประสมกับความพยายามในการปลุกเร้ากระแสชาตินิยมโดยใช้ความรู้สึกเป็นปัจจัยในการชักนำ มากกว่าการใช้เหตุผลข้อเท็จจริง ก็ยิ่งทำให้สาธารณชนมีแนวโน้มที่จะเรียกร้องและ/หรือดำเนินการไปในทิศทางที่อาจนำไปสู่การสร้างปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงการสูญเสียผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวม และมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศในสายตาของนานาชาติรอบประเทศได้ในที่สุด

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันปรามปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่มีแนวโน้มจะตามมาจากความเคลื่อนไหวที่ขาดความรู้ความเข้าใจในสถานะ และปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มูลนิธิโครงการตำราฯ ร่วมกับหลายหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น จึงมีดำริที่จะสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับสถานะ และแนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศ ให้เกิดขึ้นกับสาธารณชนในวงกว้าง ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และในมุมมองที่ปราศจากอคติ โดยตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้านทั้งในทางกฎหมายและประวัติศาสตร์ ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานด้านเขตแดนระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่องเท่านั้น หากแต่ยังจะเป็นการให้การศึกษที่เหมาะสมแก่ประชาชนทั่วประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่ดีระหว่างกัน และสานต่อความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในกรอบของอาเซียนต่อไปในอนาคต

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในฐานะองค์กรทางวิชาการที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2509 (ค.ศ. 1966) โดยศาสตราจารย์ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เป็นหน่วยงานที่ไม่ประสงค์จะ

แสวงหากำไรที่ได้ผลิตหนังสือ สื่อ ตลอดจนกิจกรรมวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอนุภาคเนย์ และอาเซียนอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด จึงได้ดำเนินการเป็นหน่วยงานวิชาการที่รับผิดชอบในโครงการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สาธารณชนเรื่องเขตแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการฯ นี้ คือ

1. เพื่อผลิตงานวิชาการในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ที่ตั้งอยู่บนข้อมูลที่ถูกตรวจสอบถ่วงน้ำหนักเกี่ยวกับสถานะและแนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งกรณีศึกษาที่น่าสนใจของประเทศต่างๆ ที่มีเขตแดนติดต่อกัน ทั้งในทวีปเอเชียและทวีปยุโรป โดยครอบคลุมตัวอย่างทั้งที่ประสบความสำเร็จ และล้มเหลวในการแก้ปัญหา

2. เพื่อนำผลงานวิชาการที่ผลิตขึ้นเผยแพร่ผ่านสื่อ และกิจกรรมที่สามารถเข้าถึงสาธารณชนในวงกว้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจัดฝึกอบรมในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากผลงานวิชาการที่ผลิตขึ้นให้กับบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้สามารถไปขยายผลต่อแก่เยาวชนผ่านสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ

3. เพื่อตอกย้ำภาพลักษณ์ที่ดี และสร้างความตื่นตัวถึงบทบาทการดำเนินงานของภาครัฐและเอกชน กับสถาบันการศึกษา ในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านให้กับสาธารณชนผ่านกิจกรรมต่างๆ ช่างต้น

ขอบเขตการดำเนินงานของเราในครั้งนี้ ครอบคลุมการผลิตผลงานวิชาการ ซึ่งส่วนหนึ่งจะเป็นหนังสือและสิ่งพิมพ์ (และยังมีอีกส่วนหนึ่งที่เป็นสื่อสารคดี หรือวีซีดี ซึ่งมี อดิศักดิ์ ศรีสม และสมฤทธิ ลือชัย รับผิดชอบจัดทำนั้น) ก็เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านสถานะและแนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศ จำนวน 6 เรื่องหลัก คือ

1. ประมวลสนธิสัญญา อนุสัญญา ความตกลง บันทึกความเข้าใจ และแผนที่ ระหว่างสยามประเทศไทยกับประเทศอาเซียนเพื่อนบ้าน : กัมพูชา-ลาว-พม่า-มาเลเซีย (Collected Treaties-Conventions-

Agreements- Memorandum of Understanding and Maps Between Siam Thailand-Cambodia-Laos-Burma-Malaysia) โดย ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

2. ศาลโลก-ศาลประจำอนุญาโตตุลาการกับข้อพิพาทระหว่างประเทศ (International Court of Justice-Permanent Court of Arbitration) โดย พันธ์ ทศนียนนท์, ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช และ วิพล กิติทัศนาศรัชัย

3. เขตแดนเวียดนาม-จีน-กัมพูชา-ลาว (Boundaries of Vietnam-China-Cambodia-Laos) โดย พิเชษฐ สายพันธ์ และสุริยา คำหว่าน

4. เขตแดนจีน-รัสเซีย-มองโกเลีย (Boundaries of China-Russia and Mongolia) โดย พวงทอง ภาวีครพันธ์ และรณพล มาสันติสุข

5. เขตแดนเบลเยียม-ฝรั่งเศส-เนเธอร์แลนด์-แม่น้ำดานูบ (Boundaries of Belgium-France-The Netherlands and The Danube River) โดย มรกต เจวจินดา ไมยเออร์ และอัศวพงษ์ คำคุณ

6. เขตแดนสยามประเทศไทย-มาเลเซีย-พม่า-ลาว-กัมพูชา (Boundaries of Siam/Thailand-Malaysia-Burma-Laos-Cambodia) โดย อรอนงค์ ทิพย์พิมล, ธนศักดิ์ สายจำปา, อุบลภาค ปรีชาวิรัชช, สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี และอัศวพงษ์ คำคุณ

สำหรับหนังสือเล่มนี้ คือ “เขตแดนเวียดนาม-จีน-กัมพูชา-ลาว (Boundaries of Vietnam-China-Cambodia-Laos) โดย พิเชษฐ สายพันธ์ และสุริยา คำหว่าน เป็นผู้ค้นคว้า วิจัย และเขียนขึ้นนั้น มีเนื้อหาแบ่งเป็น 2 ภาค คือ

ภาคแรก เป็นเรื่องของเขตแดนเวียดนามกับจีน ที่พิเชษฐ สายพันธ์ ให้ชื่อรองไว้ว่า “ความเข้าใจข้ามสหัสวรรษ” และจากการศึกษาค้นคว้า เรื่องดังกล่าวนี้ ก็ได้ค้นพบคุณลักษณะที่สำคัญและพิเศษมากสามประการต่อประเด็นปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศ

ประการแรก ซึ่งให้เห็นความคิดทางการเมืองระหว่างรัฐโบราณ ในการจัดการเรื่องเขตแดน ที่นับได้ว่าเก่าแก่มากที่สุดพื้นที่หนึ่งใน

อาณาบริเวณของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะที่เดียวกันความคิด ในการกำหนดเขตแดนระหว่างรัฐโบราณของเวียดนามและจีน ได้ กลายเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการกำหนดบริมณฑลของ “ความเป็นเวียดนาม” ที่มีมาอย่างยาวนานกว่าพันปี ทั้งนี้เพราะรูปธรรมของการแยกตัว ออกจากกันระหว่างรัฐที่ชัดเจนที่สุดประการหนึ่งก็คือความพยายาม ต่อการกำหนดแนวเขตแดนระหว่างรัฐโบราณทั้งสองนั่นเอง

ประการต่อมา ในปัจจุบันเราพบว่าความสำเร็จในการดำเนินการปักหลักเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-จีน เกิดขึ้นอย่างน่า อศจรรยย์ในช่วงระยะเวลาเพียง 20 ปีเท่านั้น คือ ระหว่าง พ.ศ. 2532-2552 (ค.ศ. 1989-2009) หลังจากความพยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่ ใหม่ๆ ที่เวียดนามและจีนต่างได้ผ่าน ประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งอย่างรุนแรงในบริเวณที่เรียกได้ว่าเป็นแนวพรมแดนของทั้งสองประเทศมาอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่า 2,000 ปี

ประการที่สุดท้าย บทเรียนที่ได้พบจากความสำเร็จในการแก้ปัญหาเขตแดนกรณีเวียดนาม-จีน นี้ให้เห็นว่าการทำงานร่วมกัน ระหว่างรัฐบาลกลางกับคณะทำงาน ที่มาจากตัวแทนรัฐบาลกลางและ รัฐบาลท้องถิ่นของทั้งสองฝ่าย เป็นเงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จ เมื่อรัฐบาลกลางของทั้งสองฝ่ายมีข้อตกลงร่วมกันได้ก็จะทำให้ความ ขัดแย้งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นยุติลงได้เช่นกัน อีกทั้งรัฐบาลกลางของ เวียดนามและจีนต่างก็ใช้ระบบที่คล้ายคลึงกัน และยังเป็นรัฐบาลที่ ปกครองด้วยพรรคเพียงพรรคเดียว จึงย่อมทำให้การตัดสินใจระหว่าง รัฐได้รับการยอมรับและบังคับใช้ได้อย่างเต็มที่

ความสำเร็จดังกล่าวได้ทำให้เกิดการยกระดับของการพัฒนา มาสู่เศรษฐกิจและสังคม ไม่เพียงแต่ในท้องถิ่นที่พรมแดนของทั้ง 2 ประเทศมีอาณาเขตติดต่อกันเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อเนื่องถึงความ เปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาค เวียดนามได้กลายเป็นประตูบานสำคัญ ที่จีนเปิดลงมาสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เศรษฐกิจและสังคม จีน-อาเซียนได้เชื่อมต่อกันอย่างไม่ต้องสงสัย

นี่เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของความสำเร็จในการดำเนินกิจการ

ด้านชายแดน ซึ่งตั้งอยู่บนจุดยืนของการมองอนาคตร่วมกันอย่างสันติ การศึกษาสงครามจึงไม่ใช่คำตอบของการแก้ปัญหาชายแดน ณ วันนี้ ชายแดนเวียดนาม-จีนจึงเป็นชายแดนที่ผู้คนต่างร่วมใจ “ใครค้า ไม่ใคร่ศึก” สันติภาพและความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจจึงได้เกิดขึ้นตามมา

สำหรับภาคที่ 2 ซึ่งเป็นผลงานของสุรียา คำหว่าน เรื่อง “เขตแดนระหว่างประเทศเวียดนาม กัมพูชา และลาว” โดยพิจารณาจากกรณีศึกษาของเวียดนาม-ลาว-กัมพูชานั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สาธารณชน เรื่องเขตแดนของประเทศเวียดนามกับประเทศลาวและกัมพูชา โดยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ การเจรจาเกี่ยวกับปัญหาเขตแดน สถานการณ์ปักปันเขตแดนในปัจจุบันและโครงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจตามแนวชายแดนเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา

พื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัยคือเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว และเวียดนาม-กัมพูชา โดยทำการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสารภาษาเวียดนาม ภาษาอังกฤษและภาษาไทย ในรูปแบบต่างๆ เช่นสนธิสัญญา พิธีสาร อนุสัญญา บทความ ข่าว ฯลฯ นอกจากนี้ยังใช้วิธีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและการลงพื้นที่ศึกษาในสถานที่จริงในเขตชายแดนเวียดนาม-ลาว และชายแดนเวียดนาม-กัมพูชา

ผลจากการศึกษาพบว่าเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว มีความยาว 2,067 กิโลเมตร เป็นเส้นเขตแดนทางบก 1,763 กิโลเมตร และเส้นเขตแดนทางน้ำ 304 กิโลเมตร ในขณะที่เส้นเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชามีความยาว 1,137 กิโลเมตร เป็นเส้นเขตแดนทางบกประมาณ 637 กิโลเมตร เส้นเขตแดนทางน้ำประมาณ 500 กิโลเมตร ในช่วงก่อนที่ฝรั่งเศสจะเข้ามาครอบครองอินโดจีน เส้นเขตแดนระหว่างรัฐต่างๆ เป็นเพียงแค่เส้นที่แสดงเขตอิทธิพลของรัฐจารีต หลังจากที่ฝรั่งเศสได้ก่อตั้งสหภาพอินโดจีน ฝรั่งเศสได้ประสบปัญหาการบริหารจัดการแคว้นต่างๆ จึงได้มีการปักปันเขตแดนระหว่างแคว้น ส่งผลให้เส้นเขตแดนของแคว้นต่างๆ ใน

สหภาพอินโดจีนชัดเจนขึ้นโดยเฉพาะเส้นเขตแดนระหว่างแคว้นโคชินไชนา-กัมพูชาได้มีการปักหลักเขตแดนอย่างชัดเจน ส่วนเส้นเขตแดนระหว่างแคว้นอันนัม-ลาว เส้นเขตแดนระหว่างแคว้นอันนัม-กัมพูชา รวมทั้งเส้นเขตแดนระหว่างแคว้นดั่งเกีย-ลาวมิได้มีการปักหลักเขตแดนแต่อย่างใด

เมื่อฝรั่งเศสถอนตัวออกจากอินโดจีน ประเทศต่างๆ ในอินโดจีนได้ดำเนินการปักปันเขตแดนระหว่างประเทศเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา โดยยึดหลักการเจรจาแบบ *Uti possidetis* ซึ่งให้ยึดถือเส้นเขตแดนระหว่างประเทศภายหลังจากที่ฝรั่งเศสออกจากอินโดจีน ในกรณีการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว ทั้งสองฝ่ายตกลงใช้แผนที่ **Bonne** มาตรฐาน 1/100,000 ตีพิมพ์ปี พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) หรือใกล้เคียง ส่วนในกรณีเวียดนาม-กัมพูชา ทั้งสองฝ่ายตกลงใช้แผนที่ **Bonne** มาตรฐาน 1/100,000 ตีพิมพ์ปี พ.ศ. 2497 (ค.ศ. 1954) หรือใกล้เคียง ในปัจจุบันการดำเนินการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว อยู่ในช่วงการก่อสร้างหลักเขตแดนเพิ่มเติมและบูรณะหลักเขตแดนที่ชำรุดทรุดโทรมโดยจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2457 (ค.ศ. 2014) ส่วนในกรณีเวียดนาม-กัมพูชา กำลังอยู่ในช่วงการดำเนินการปักหลักเขตแดนซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วประมาณ 41% และมีกำหนดการปักปันให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012)

เราหวังว่าหนังสือเล่มนี้ จะช่วยเป็นแนวทางที่ทำให้เราสามารถเข้าใจทั้งเรื่องราวของข้อขัดแย้ง และการหาทางออกระหว่างประเทศ ที่มีพรมแดนและเขตแดนประชิดติดกัน ที่มีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศของกันและกัน และเราก็หวังว่านี่คือส่วนหนึ่งของการนำมาซึ่ง “สติปัญญา” สมดังพุทธภาษิตที่ว่า “นคฺติ ปญฺญา สฺมาอาภา” หรือ “แสงสว่าง เสมอด้วยปัญญา ไม่มี” นั่นเอง

พิเชษฐ สายพันธ์
สุริยา คำหว่าน
21 ธันวาคม 2553

เขตแดน
เวียดนาม-จีน :
ความเข้าใจ
ข้ามสหัสวรรษ

พิเชฐ สายพันธ์

เขตแดนเวียดนาม-จีน : ความเข้าใจข้ามสหัสวรรษ (Vietnam - China Border : Understanding across the Millennia)

บทนำ

สงครามทำให้เกิดความสูญเสีย ไม่มีใครได้อะไรไม่ว่าจะเป็นดินแดน ผู้คน สังคม และวัฒนธรรมของมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สูญเสียและล่มสลายหมดเพราะสงคราม ในทางตรงกันข้าม สันติภาพคือสิ่งที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นสังคม วัฒนธรรม และตัวของมนุษย์เอง เรามักพบเสมอว่าเมื่อใดก็ตามที่สังคมเผชิญกับภาวะสงคราม เมื่อนั้นสังคมกำลังตกต่ำและสูญสลาย หากเมื่อใดที่สังคมอยู่ในภาวะสันติเมื่อนั้นสังคมกำลังสงบสุขและดำเนินไปอย่างสร้างสรรค์

บริเวณเขตแดนที่เป็นรอยต่อระหว่างเวียดนามกับจีนนั้น เป็นพื้นที่หนึ่งบนโลกที่ผ่านสงครามมาอย่างยาวนานกว่าสองพันปี การแผ่อิทธิพลและการรุกรานจากจีนตั้งแต่ช่วงการขยายอำนาจสมัยฉิน-ฮั่น (Ch'in-Han Expansion) กล่าวได้ว่าในกรณีระหว่างเวียดนามกับจีนนั้น ประวัติศาสตร์แห่งความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศเป็นเรื่องราวที่ผูกพันอยู่กับการต่อสู้เพื่อครอบครองดินแดน และดินแดนที่จักรวรรดิจีนโบราณขยายอิทธิพลลงมาถึงก็คือดินแดนที่จีนเรียกว่า “หนานเยว่” (Nan Yue) ซึ่งปัจจุบันคือดินแดนทางใต้ของจีนที่รวมเอาบริเวณภาคเหนือของเวียดนามเข้าไปด้วย

ดังนั้นการที่จีนพยายามขยายอำนาจลงมาทางใต้โดยใช้รูปแบบของการรุกรานด้วยกองกำลังทหาร จึงต้องปะทะบรรดาคนพื้นเมืองที่ลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อปกป้องดินแดนของตนเอง ทำให้ตลอดเวลาที่ล่วงผ่านไปสองพันปีที่ผ่านมาได้เกิดวีรสตรีและวีรบุรุษมากมายในประวัติศาสตร์ของเวียดนาม และนี่คือลักษณะสำคัญต่อการทำความเข้าใจปัญหาเขตแดนระหว่างเวียดนามกับจีน เพราะเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นการก่อรูปสำนึกเรื่องเขตแดนของทั้งสองประเทศ นั่นคือ สำนึกเรื่องเขตแดนของจีนเกิดขึ้นจากการแสดงอำนาจในการขยายอิทธิพลเข้าครอบครองดินแดนส่วนต่างๆ ส่วนสำนึกเรื่องเขตแดนของเวียดนามเกิดขึ้นจากการต่อสู้ปกป้องดินแดนมาตุภูมิ รวมถึงการต่อสู้เพื่อให้ดินแดนของตนเป็นอิสระภาพ ซึ่งแตกต่างจากประวัติศาสตร์สังคมสยามหรือไทยของเราที่ไม่รู้ว่าสำนึกเรื่องเขตแดนก่อตัวขึ้นมาตั้งแต่เมื่อไหร่

เราได้พบว่าความพยายามที่จะกำหนดเขตแดนของตนระหว่างเวียดนามกับจีนนั้น อาศัยการต่อสู้และศึกสงครามมาโดยตลอด สองพันปีที่แล้วจีนใช้กองทัพมารุกรานยึดครองดินแดนและประกาศเขตแดนของตนเหนือดินแดนของชนพื้นเมืองแห่งลุ่มแม่น้ำแดง ราวพันปีต่อมาเวียดนามประกาศตัวเป็นอิสระจากจีนและพยายามยืนยันพื้นที่ส่วนที่เป็นเขตแดนระหว่างตนกับจีน หากแต่สำนึกแห่งการเข้าครอบครองดินแดนผู้อื่นของจีนไม่เคยเหือดหาย เมื่อใดที่มีโอกาส เช่น ช่วงเวลาที่เวียดนามอ่อนแอ จีนมักจะส่งกองทัพขยายอิทธิพลลงมาเสมอ แม้แต่เมื่อเวียดนามเริ่มเข้มแข็ง (แต่จีนมองว่าปึกกล้าหาแข็ง) และเข้าไปมีอิทธิพลในดินแดนกัมพูชาในปี พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1979) ไม่นานมานี้เอง สงครามชายแดนที่จีนส่งกองทัพลงมาเพื่อ “สั่งสอน” ก็ยังเกิดขึ้นอย่างที่เคยเกิดมาอย่างต่อเนื่องยาวนานในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่าย

ปัญหาเขตแดนและสำนึกต่อเขตแดนที่เกิดขึ้นอย่างขัดแย้งยาวนานระหว่างเวียดนามกับจีน เมื่อพิจารณารากของปัญหานี้แทบจะมองไม่เห็นทางแห่งความสำเร็จว่าปัญหาเขตแดนและการปักปันเขตแดนเวียดนาม-จีนจะเป็นไปได้อย่างไร เพราะหลังจากสงครามชายแดนเวียดนาม-จีนครั้งสุดท้ายที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1979) นี้เองได้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของทั้งสองฝ่ายย่ำแย่ลงอย่างมาก

แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าแปลกใจและน่าทึ่งเป็นอย่างยิ่งคือ เพียงสิบปีให้หลังเวียดนามและจีนกลับรื้อฟื้นความสัมพันธ์ขึ้นมาอีกครั้ง และความสัมพันธ์ใหม่ในคราวนี้ถือได้ว่าพลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์แห่งความขัดแย้งเรื่องเขตแดนระหว่างเวียดนามกับจีนที่ยาวนานกว่าพันปี ยิ่งไปกว่านั้นการดำเนินการเจรจาร่วมมือและตกลงปักหลักเขตแดนระหว่างสองประเทศ โดยเฉพาะแนวเขตแดนภาคพื้นดินได้ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาเพียง 20 ปีเท่านั้นเอง นับได้ว่าเป็นเรื่องที่น่าทึ่งมากเมื่อเราย้อนอดีตแห่งความขัดแย้งที่ปัญหาเขตแดนเวียดนาม-จีน ไม่เคยเจรจาได้อย่างสำเร็จตลอดเวลากว่าสองพันปีที่ผ่านมาก่อนหน้านั้น

นอกจากการค้นคว้าเอกสารต่างๆ โครงการของเราได้ทำงานภาคสนามลงพื้นที่ตามจุดเขตแดนที่สำคัญระหว่างเวียดนาม-จีน รวมทั้งได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับคณะทำงานด้านเขตแดน ทั้งส่วนท้องถิ่นในจังหวัดต่างๆ ตามแนวชายแดน และคณะกรรมการเขตแดนแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศของเวียดนามซึ่งเป็นหน่วยงานจากส่วนกลาง รวมทั้งได้รับเอกสารความตกลง สนธิสัญญา ตลอดจนเอกสารที่แสดงให้เห็นกระบวนการทำงานเรื่องเขตแดนขึ้นต่างๆ จากหน่วยงานเหล่านี้ ทำให้เห็นว่าการทำงานเรื่องเขตแดนระหว่างเวียดนามกับจีนประสบความสำเร็จได้อย่างไร ซึ่งประเทศไทยเราน่าที่จะได้เรียนรู้ประสบการณ์แห่งความสำเร็จระหว่างเวียดนาม-จีน และนำมาปรับใช้กับปัญหาเขตแดนของบ้านเราที่กำลังเผชิญอยู่

ประเด็นสำคัญที่อยากจะชี้ให้เห็นอีกประการหนึ่งคือ ความสำเร็จของการแก้ปัญหาเรื่องเขตแดนโดยเฉพาะกรณีเวียดนาม-จีน ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งสองประเทศทั้งนั้น แต่เมื่อปัญหาเขตแดนได้รับการแก้ไขพรมแดนระหว่างประเทศจะถูกเปิดออก เวียดนามได้กลายเป็นประเทศที่มีข้อได้เปรียบเชิงพื้นที่และมีศักยภาพที่สำคัญในระดับภูมิภาคขึ้นมาทันที เนื่องจากเวียดนามมีฐานะเป็นประตูเชื่อมภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับเอเชียตะวันออก เพราะฉะนั้นความสำเร็จเรื่องเขตแดนจึงไม่ใช่แค่เพียงความสำเร็จระหว่างประเทศ แต่นำไปสู่ความสำเร็จและความร่วมมือสร้างสรรค์ระหว่างภูมิภาคอีกด้วย

1. ภูมิศาสตร์กายภาพเขตแดนเวียดนาม-จีน

แนวเขตแดนทางบกระหว่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนตามที่ระบุไว้ในเอกสาร “พิธีสารการปักปันและปักหลักเขตแดนทางบกเวียดนาม-จีน ระหว่างรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน”¹ มีความยาว 1,449.566 กิโลเมตร² โดยเป็นแนวเขตแดนทางบก 1,065.652 กิโลเมตร และแนวเขตแดนทางน้ำ (แม่น้ำสายต่างๆ) 383.914 กิโลเมตร แนวเขตแดนทางบกระหว่างสองประเทศนี้จึงตั้งอยู่บนพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่มีลักษณะทางกายภาพประกอบด้วยภูเขาสูงและแม่น้ำสายต่างๆ ที่ไหลผ่านตามช่องเขาเหล่านั้น แนวภูเขาสูงนี้ต่อเนื่องมาจากแนวเทือกเขาสูงทางตะวันตกเฉียงใต้ของเทือกเขาหิมาลัยพาดผ่านลงมาทางมณฑลยูนนานของจีนเข้าสู่ทางตอนเหนือของเวียดนาม ในเขตเวียดนามแนวเทือกเขานี้เรียกว่า เทือกเขาฮวงเหียนเซิน (Hoàng Liên Sơn) ซึ่งมียอดเขาที่มีความสูงที่สุดของประเทศเวียดนามตั้งอยู่ใกล้พรมแดนเวียดนาม-จีน ห่างจากจุดเขตแดนด้านล่างกายเพียงประมาณ 50 กิโลเมตร ยอดเขานี้ชื่อว่า ยอดฟิงซีปัง (Phăngxipăng) มีความสูงถึง 3,143 เมตร³ ดังนั้นพื้นที่ตามแนวพรมแดนทางเหนือของเวียดนามที่มีอาณาเขตติดกับจีนจึงตั้งอยู่บนแนวเทือกเขาสูงและประกอบด้วยยอดเขาสูงจำนวนมากมาย

ตามร่องหุบเขาสูงเหล่านี้มีแม่น้ำไหลผ่าน แม่น้ำบางสายไหลมาจากจีนแล้วเข้าสู่เวียดนาม เช่น แม่น้ำแดงที่ไหลเข้าสู่เวียดนามโดยผ่านพรมแดนเวียดนามที่จังหวัดลาวกาย แม่น้ำบางสายเป็นแนวพรมแดนธรรมชาติ เช่น แม่น้ำซงน้ำตีซึ่งเป็นพรมแดนกันบางส่วนของจังหวัดลาวกายกับมณฑลยูนนานของจีน เป็นต้น

แนวเขตแดนทางบก

อาณาเขตระหว่างแนวเขตแดนประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ติดต่อกับพื้นที่ในการปกครองของแต่ละประเทศดังนี้

มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีอาณาเขตติดต่อกับ

ยอดเขาฟิงซีบิงซึ่งมีความสูงที่สุดในเวียดนาม สูงถึง 3,143 เมตร ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดลาวกายของเวียดนามไม่ไกลจากแนวพรมแดนเวียดนาม-จีน

พื้นที่ของเขตจังหวัดต่างๆ ของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้แก่

- จังหวัดเตียนเบียน (Điện Biên); อำเภอเมืองแย
- จังหวัดไลเจิว (Lai Châu); อำเภอเมืองแต อำเภอสินโห้ และ อำเภอฟองไถ
- จังหวัดลาวกาย (Lào Cai); เขตเทศบาลเมืองลาวกาย อำเภอ บัดซาด อำเภอป่าวั่ง อำเภอเมืองเคื่อง และอำเภอซีมกาย
- จังหวัดท่าซาง (Hà Giang); อำเภอสินเหมิน อำเภอฮว่างซู่ฝี่ อำเภอหวิเซวียน อำเภอกว่างบะ อำเภอเอียนมิงห์ อำเภอต่งวัน และ อำเภอเหม่วหาวาก

เขตปกครองตนเองชนชาติจ้วง-กวางสี สาธารณรัฐประชาชนจีน มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่เขตจังหวัดต่างๆ ของสาธารณรัฐสังคมนิยม เวียดนาม ได้แก่

- จังหวัดกาวบั่ง (Cao Bằng); อำเภอป่าวเลิม อำเภอป่าวหลาก อำเภอทงนง อำเภอท่ากว่าง อำเภอจ่าหลิง อำเภอจุงเซ็งห์ อำเภอทะเลง อำเภอฝุกซัว และอำเภอแตกอาน
- จังหวัดหล่างเซิน (Làng Sơn); อำเภอจ่างดิงห์ อำเภอวันหลาง อำเภอทวาก หลก อำเภอหลกบิ่งห์ และอำเภอดิงเหลิบ
- จังหวัดกวางนิงห์ (Quảng Ninh); เขตเทศบาลเมืองหมื่องก่าย อำเภอบิ่งห์เลียว และอำเภอห่ายท่า

ปัจจุบันแนวเขตแดนของทั้งสองประเทศโดยเฉพาะแนวเขตแดน ภาคพื้นดิน ได้ดำเนินการปักหลักเขตแดนทางบกระหว่างประเทศเสร็จ เรียบร้อยแล้วเมื่อปี พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) โดยมีหลักเขตแดนทั้งสิ้น จำนวนถึง 1,970 หลัก เฉลี่ยแล้วแต่ละหลักมีระยะห่างประมาณ 600 เมตร⁴ นับว่าเป็นแนวเส้นเขตแดนแนวหนึ่งที่มีความถี่ของการปักหลัก เขตแดนมากกว่าค่าเฉลี่ยปกติบนโลก

ในจำนวนหลักเขตแดนทั้งหมด 1,970 หลักที่ได้ทำการปักหลัก เขตแดนจนแล้วเสร็จนี้ ประกอบด้วย “หลักเดี่ยว” จำนวน 1,627 หลัก⁵ “หลักคู่” จำนวน 232 หลัก (ปัก 116 จุด)⁶ และ “หลักสาม” จำนวน 111 หลัก (ปัก 37 จุด)⁷ ดังนั้นจึงมีจุดกำหนดสำหรับปักหลักเขตแดนจำนวน 1,780 จุด (1,627 + 116 + 37 = 1,780)

น้ำตกบ้านชก (Bản Giốc) ตั้งอยู่ระหว่างเส้นเขตแดนเวียดนาม-จีน บนแม่น้ำกวีซอนซึ่งไหลมาจากจีน ตัวน้ำตกไหลลงสู่เขตแดนเวียดนามที่ตำบลท่ามถั่ว อำเภอูงเชียงห์ จังหวัดกว๋างบิ่ง น้ำตกนี้มีความสูง 65 เมตร กว้าง 300 เมตร มีลักษณะเดียวกับน้ำตกไนแองการาที่ตั้งอยู่ระหว่างพรมแดนแคนาดากับสหรัฐอเมริกา

แม่น้ำแดง ณ จุดที่แม่น้ำน้ำที่ไหลมาบรรจบ และเป็นจุดแรกที่แม่น้ำแดงไหลเข้าสู่เขตแดนของประเทศเวียดนาม

แนวแม่น้ำกั้นเขตแดน

ลักษณะภูมิศาสตร์กายภาพของแนวเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-จีน เป็นพื้นที่ภูเขาสูง ดังนั้นการปักปันเขตแดนจึงอาศัยแนวสันปันน้ำเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังมีแนวเขตแดนที่มีแม่น้ำเป็นเส้นกั้นเขตแดนทางธรรมชาติโดยอาศัยแนวร่องน้ำลึกของแม่น้ำนั้นเป็นเส้นเขตแดนยกตัวอย่างแม่น้ำสำคัญต่างๆ เช่น

แนวแม่น้ำแดง (sông Hồng) ที่ทำหน้าที่เส้นกั้นพรมแดนธรรมชาติระหว่างพื้นที่อำเภอบาดซำต จังหวัดลาวกาย กับพื้นที่มณฑลยูนนานของจีน ช่วงที่แม่น้ำแดงเป็นแนวเส้นเขตแดน มีความยาว 52.672 กิโลเมตร โดยเริ่มจากจุดที่แม่น้ำแดงมาบรรจบกับแม่น้ำหลุงโปที่ชายแดนเวียดนาม (หลักเขตแดนที่ 92) แล้วไหลเลียบชายแดนเวียดนาม-จีน จนกระทั่งแม่น้ำน้ำที่ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำแดง (หลักเขตแดนที่ 101) ก่อนที่แม่น้ำแดงจะไหลเข้าสู่อาณาเขตของประเทศเวียดนามในพื้นที่เทศบาลเมืองลาวกาย จังหวัดลาวกาย

แนวแม่น้ำน้ำที่ (sông Nậm Thi)⁸ กั้นบางส่วนของพื้นที่ตอนเหนือของเขตเทศบาลเมืองลาวกาย ก่อนจะไหลมาบรรจบกับแม่น้ำแดง ณ จุดที่แม่น้ำแดงไหลเข้าสู่ประเทศเวียดนาม

แนวแม่น้ำสาขาน้ำดำ (sông Đà) กั้นพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองแต จังหวัดไลเจิว ก่อนจะมาบรรจบเป็นแม่น้ำดำไหลเข้าสู่ประเทศเวียดนามที่พรมแดนของอำเภอเมืองแต จังหวัดไลเจิว ลักษณะนี้คล้ายคลึงกับกรณีแม่น้ำน้ำที่ที่ไหลตามแนวชายแดนมาบรรจบกับแม่น้ำแดง ณ จุดที่แม่น้ำแดงไหลเข้าประเทศเวียดนามในจังหวัดลาวกาย

แนวแม่น้ำหมี่ฟู (sông Mỹ Phú) ซึ่งเป็นต้นน้ำสาขาน้ำดำ (sông Cháy) กั้นพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองเคื่องต่องเนื่องมาถึงบางส่วนของอำเภอบักท่า จังหวัดลาวกาย กับพื้นที่มณฑลยูนนานของจีน

แนวแม่น้ำญอเกวี่ (sông Nho Qué) กั้นพื้นที่บางส่วนของอำเภอตั้งวัน จังหวัดท่าซาง กับพื้นที่มณฑลยูนนานของจีน

แนวแม่น้ำไกวเซิน (sông Quay Soin) กั้นพื้นที่บางส่วนของตอนเหนือของอำเภอทะเลง จังหวัดกาบั้ง กับเขตปกครองตนเองชนชาติจ้วง-กวางสีของจีน

แนวแม่น้ำกาลอง (sông Ka Long) ซึ่งกั้นพื้นที่ตอนปลายของ
แนวพรมแดนจังหวัดกว๋างบิ่งห์ กับเขตปกครองตนเองชนชาติจ้วง-กวางสี
ของจีนก่อนที่จะไหลออกสู่ทะเล

เส้นเขตแดนที่อาศัยแนวแม่น้ำเหล่านี้มักมีระยะทางสั้น เนื่องจาก
สภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูง จึงทำให้แม่น้ำไหลคดเคี้ยว บางตอนของแม่น้ำจึง
ทำหน้าที่เป็นเส้นเขตแดนตามธรรมชาติ แล้วจึงไหลเข้าสู่พื้นที่ของแต่ละ
ประเทศตามแนวร่องเขา

2. เขตแดนเวียดนาม-จีน : ประวัติศาสตร์ สนธิสัญญา และการปักปันเขตแดน

กำเนิดและสำนึกเรื่องเขตแดน

กำเนิดของเขตแดนและสำนึกเรื่องเขตแดนระหว่างเวียดนาม-จีน
เกิดขึ้นมาจากพัฒนาการทางสังคมของอาณาจักรเวียดนามโบราณที่พยายาม
รวบรวมผู้คนและดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำแดงเพื่อประกาศอิสรภาพ
จากจักรวรรดิจีนในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 10 และได้เห็นความชัดเจนต่อ
การกำหนดแนวพรมแดนระหว่างรัฐโบราณทั้งสอง เมื่อเวียดนามสถาปนา
หน่วยปกครองของตนเองในนามของอาณาจักรไต้เหวียด (Đai Việt)
แยกตัวจากอิทธิพลทางการปกครองของจีนอย่างสิ้นเชิง

ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 11 (ค.ศ. 1010) เป็นเวลาที่รัฐโบราณของ
เวียดนามเริ่มมีเสถียรภาพ ราชวงศ์หลี (Lý) ของเวียดนามได้สถาปนา
นครหลวงแห่งใหม่ชื่อ นครถังลอง (Thăng Long) เพื่อประกาศว่าเมือง
หลวงแห่งนี้เป็นเมืองที่ประทับของจักรพรรดิแห่งอาณาจักรทางใต้ ซึ่ง
บ่งชี้ศูนย์อำนาจแห่งใหม่ที่แยกตัวอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดจากอาณาจักร
ทางเหนืออันหมายถึงอาณาจักรจีนที่แผ่อำนาจลงมาถึง จนสิ้นสุดหรือ
จรดกับพรมแดนของอาณาจักรไต้เหวียดทางตอนใต้เท่านั้น

สามารถกล่าวได้ว่า ความพยายามในการเจรจาตกลงเรื่องแนว
เขตแดนระหว่างเวียดนามกับจีนเริ่มต้นอย่างเป็นทางการตั้งแต่คริสต์
ศตวรรษที่ 11 นี้เอง ระหว่างราชวงศ์หลีของเวียดนามกับราชวงศ์ซ่งของ
จีนในเวลานั้น และนี่เป็นคุณลักษณะที่สำคัญและพิเศษมากซึ่งชี้ให้เห็น

ความคิดทางการเมืองระหว่างรัฐโบราณในการจัดการเรื่องเขตแดนที่นับได้ว่าเก่าแก่มากที่สุดพื้นที่หนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เลยทีเดียวนั้น ในขณะเดียวกันความคิดในการกำหนดเขตแดนระหว่างรัฐโบราณของเวียดนามและจีน ได้กลายเป็นสำนึกที่สำคัญต่อการกำหนดบริบทของ “ความเป็นเวียด” อย่างมีนัยสำคัญมาก⁹ เนื่องจากหน่วยสังคมที่แสดงให้เห็นความเป็นเวียดที่แยกตัวเองออกจากจีนได้อย่างชัดเจนก็คือหน่วยการเมืองการปกครองที่ชี้ให้เห็นว่าเวียดนามเป็นอิสระจากจีน และรูปธรรมของการแยกตัวจากจีนที่ชัดเจนที่สุดประการหนึ่งก็คือการกำหนดแนวพรมแดนระหว่างรัฐทั้งสองนั่นเอง

ในระยะเริ่มต้นของราชวงศ์หลี่แห่งอาณาจักรใต้เวียด ก่อนที่พรมแดนระหว่างเวียดนามกับจีนโบราณจะได้ตกลงแนวพรมแดนเบื้องต้นกันได้นั้น ดินแดนทางตอนเหนือสุดของอาณาจักรเวียดนามโบราณแห่งนี้ส่วนหนึ่งยังมีพื้นที่ที่เป็นลักษณะแบบรัฐกันชน (buffer state) ตั้งอยู่ เนื่องจากพื้นที่ทางตอนเหนือส่วนหนึ่งของเวียดนามและทางตอนใต้ส่วนหนึ่งของจีนยังคงเป็นเขตอิทธิพลของชนพื้นเมืองชาวฮุง¹⁰ โดยเฉพาะเมื่อผู้นำชาวฮุงชื่อฮุงจีเกา (Nùng Trí Cao) สามารถครอบครองพื้นที่ที่อยู่ระหว่างเขตแดนของรัฐเวียดนามกับจีนโบราณคือ เขตที่เรียกว่าเขตเจียวเวือง (Triệu Dương) ของอาณาจักรใต้เวียด และเขตญือฮ่อง (Nhu’ Hông) ของจีน พื้นที่ในสองเขตนี้ได้ตั้งตัวเป็นอิสระไม่ขึ้นกับทั้งจีนและใต้เวียด แล้วเรียกดินแดนในความควบคุมของตนว่าอาณาจักรใต้หลิก (Đại Lích)¹¹ ดังนั้นจึงมีผลให้ดินแดนบริเวณนี้ได้กลายเป็นพื้นที่กันชนของการเผชิญหน้าระหว่างราชสำนักหลี่แห่งอาณาจักรใต้เวียดกับราชสำนักซ่งแห่งอาณาจักรจีน

จนเมื่อปี ค.ศ. 1041 (พ.ศ. 1584) จักรพรรดิหลี่เถกั๋ง (Lý Thanh Tông) สามารถปราบฮุงจีเกา ผู้นำชนพื้นเมืองชาวฮุงที่อยู่ทางตอนเหนือได้สำเร็จ เป็นเหตุให้ราชสำนักหลี่เข้ามาควบคุมดินแดนที่เคยเป็นเขตกันชน พื้นที่ดังกล่าวจึงเปลี่ยนสถานะมาเป็นพื้นที่ชายแดนระหว่างเวียดนามกับจีน และทำให้เกิดการเผชิญหน้าโดยตรงกับรอยต่อของชายแดนที่ราชสำนักซ่งของจีนแผ่อิทธิพลมาถึง จนเกิดสงครามชายแดนระหว่างสองอาณาจักรเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1059 (พ.ศ. 1602)

เมื่อจักรพรรดิหลี่เถี้ยนทรงพยายามยกทัพข้ามพรมแดนเข้าไปโจมตีในเขตแดนที่เป็นของจีน และเป็นความพยายามครั้งแรกๆ ที่เวียดนามจะต้องต่อรองและเจรจากับจีนเพื่อตกลงแนวชายแดนระหว่างกัน

การตกลงยอมรับแนวเขตแดนของทั้งสองฝ่ายในยุคแรกระหว่างราชวงศ์หลี่ของเวียดนามกับราชวงศ์ซ่งของจีนนั้น ต้องผ่านการสูญเสียที่เกิดจากสงครามชายแดนระหว่างสองรัฐอย่างยาวนาน พื้นที่ตามแนวชายแดนทางเหนือของเวียดนามหลายแห่งยังทิ้งร่องรอยของประวัติศาสตร์สงครามชายแดน รวมถึงทำให้เวียดนามเกิดวีรบุรุษขุนศึกขึ้นมาหลายคนจนได้รับยกย่องให้เป็นวีรบุรุษแห่งชาติของเวียดนามที่สามารถรบชนะจีนได้ เช่น วีรกรรมของขุนพลหลีเถื่องเกียด (Lý Thường Kiệt) ที่สามารถเอาชนะกองทัพซ่งทั้งทัพทางบกและทัพทางทะเลได้ในปี ค.ศ. 1072 (พ.ศ. 1615) เป็นเหตุให้จีนพยายามเตรียมศึกใหม่และส่งกองทัพลงมาปราบปรามอีกครั้งในปี ค.ศ. 1076-1077 (พ.ศ. 1619-1620) แต่ก็ประสบความพ่ายแพ้อีกครั้ง สมรภูมิตามแนวชายแดนที่แสดงให้เห็นชัยชนะในยุทธวิธีของเวียดนาม ปัจจุบันได้รับการประกาศให้เป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ที่สำคัญของเวียดนาม เช่น สมรภูมิลำงาลัง (lại Chi Lăng)¹² ซึ่งมีลักษณะเป็นช่องเขาโอบล้อมทำให้กองทัพของจีนต้องมาติดกับและพ่ายแพ้ที่นี่

จากนั้นมาอีกกว่าพันปีในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างดินแดนทั้งสองแห่งนี้ยังคงพบการยกทัพข้ามแดนจนทำให้เกิดสงครามชายแดนในพื้นที่บริเวณชายแดนดังกล่าว จนกระทั่งล่าสุดสงครามชายแดนครั้งสุดท้ายได้เกิดขึ้นเมื่อปลายศตวรรษที่ 20 นี้เอง

ข้อตกลงระหว่างฝรั่งเศส-จีน เกี่ยวกับการกำหนด แนวเขตแดนตอนเหนือของเวียดนามกับจีน (ค.ศ. 1884-1895)

แนวเขตแดนทางบกที่กำหนดขึ้นในปัจจุบันระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีน มีเส้นเขตแดนที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากกระบวนการในการตกลงกำหนดแนวเขตแดนร่วมกันระหว่างฝรั่งเศสกับราชสำนักแห่งราชวงศ์ซิงของจีนตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ.

ลักษณะพื้นที่ของสมรภูมิจ้างจี้ล้ง (ǎi Chi Lǎng) ซึ่งมีลักษณะเป็นช่องเขา โอบล้อมทำให้กองทัพของจีนต้องมาติดกับและพ่ายแพ้ที่นี่ ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขต อำเภอจี้ล้ง บนเส้นทางหลวงหมายเลข 1 ก่อนเข้าตัวจังหวัดหล่างเจินมุ่งไปสิ้นสุดที่ชายแดนเวียดนามเข้าสู่เขตมณฑลกวางสี-จ้วงของจีน

1884-1895 (พ.ศ. 2427-2438) อันเป็นช่วงที่ฝรั่งเศสเริ่มมีอิทธิพลเหนือเวียดนามอย่างสมบูรณ์ และมีแนวคิดในการกำหนดเส้นเขตแดนและการทำแผนที่ตามวิธีคิดแบบตะวันตก เพื่อกำหนดเขตปกครองอาณานิคมของตนในอินโดจีน

นับตั้งแต่ฝรั่งเศสเริ่มตระหนักดีว่า เส้นทางแม่น้ำโขงไม่สามารถเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งหลักที่จะเปิดประตูเข้าสู่จีนทางตอนใต้ได้อย่างที่คาดหวังไว้ก่อนหน้านี้ ฝรั่งเศสจึงได้หันเหความสนใจสู่พื้นที่ทางตอนเหนือของเวียดนามเพื่อค้นหาเส้นทางที่จะเข้าสู่จีนได้โดยตรง

ฝรั่งเศสต้องการจะใช้แม่น้ำแดงเป็นเส้นทางเข้าสู่ตอนใต้ของจีน จึงได้ยื่นข้อเสนอสู่ผู้สำเร็จราชการเมืองฮานอยให้เปิดแม่น้ำแดงเป็นน่านน้ำเสรีเพื่อฝรั่งเศสจะได้สะดวกในการเดินทางค้าขายไปจนถึงยูนนาน เมื่อปี ค.ศ. 1872 (พ.ศ. 2415) จนในที่สุดเกิดการต่อสู้ระหว่างฝรั่งเศสกับเวียดนามจนทำให้ฝรั่งเศสเข้ายึดเมืองฮานอยไว้ได้ ต่อมาฝรั่งเศสได้พยายามส่งกองทัพไปควบคุมดินแดนต่างๆ ในตอนเหนือของเวียดนาม

ในช่วงเวลาเดียวกันกับที่ฝรั่งเศสต้องต่อสู้กับเวียดนามในพื้นที่ต่างๆ ทางภาคเหนืออยู่นั้น ราชวงศ์ชิงของจีนก็อาศัยช่วงเวลานี้เข้ามาแทรกแซงและส่งกองทัพมายังแนวพรมแดนเวียดนามรวมทั้งโจมตีเมืองต่างๆ ตามแนวพรมแดนนี้ด้วย¹³ เพราะฉะนั้นหลังจากที่ฝรั่งเศสเริ่มเจรจาต่อรองกับเวียดนามได้โดยเฉพาะหลังการสิ้นพระชนม์ของจักรพรรดิตื้อตักในปี ค.ศ. 1883 (พ.ศ. 2426) แล้ว ฝรั่งเศสจำเป็นต้องหันมาพยายามเจรจาต่อรองกับจีนในเรื่องอำนาจของฝรั่งเศสในเวียดนาม ซึ่งจีนยังคงมองว่าตนมีอิทธิพลเหนือเวียดนามอยู่ อีกทั้งต้องหาความชัดเจนเรื่องเขตแดนทางตอนเหนือของเวียดนามที่จรดกับจีนด้วย

ในปี ค.ศ. 1884 (พ.ศ. 2427) ฝรั่งเศสกับจีนได้เจรจาลงนามร่วมกันใน “ความตกลงเทียนสิน” (Tientsin Accord)¹⁴ เพื่อปูทางไปสู่การเปิดเส้นทางการค้าจากตอนเหนือของเวียดนามเข้าสู่จีน และเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในการเจรจาปักปันเขตแดนที่ชายแดนเวียดนามกับจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อตกลงที่ 3 ของความตกลงเทียนสินที่ระบุไว้ชัดเจนว่า จีนจะต้องรับข้อเสนอมองหาหนทางที่จะกำหนดอาณาเขตและพรมแดนทางตอนใต้ที่มีพื้นที่ติดกับเขตตั้งเกี้ยว (หรือ Tonkin ของฝรั่งเศส)

เศส) ให้ชัดเจน ตลอดจนความพยายามที่จะให้ทั้งฝรั่งเศสและจีนถอน กองกำลังทางทหารที่เคยตั้งอยู่ตามบริเวณชายแดนดังกล่าวออกไป

อย่างไรก็ดี แม้ว่า “ความตกลงเทียนสิน 1884” จะเกิดขึ้นแล้วก็ตาม กลับทำให้เกิดความตึงเครียดตามแนวชายแดนเวียดนามเหนือกับ จีนโดยตลอด และทำให้เกิดการประกาศสงครามชายแดนระหว่างฝรั่งเศสกับจีนในไม่กี่เดือนต่อมา คือเมื่อสิงหาคม ค.ศ. 1884

สงครามตังกีเย (ค.ศ. 1884-1885)

สงครามชายแดนระหว่างปี ค.ศ. 1884-1885 ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ บริเวณทางตอนเหนือของเวียดนามกับจีน เป็นการประกาศสงคราม ระหว่างฝรั่งเศสกับจีน อันที่จริงแม้ว่าผลของสงครามครั้งนี้จะนำชัยชนะ ขึ้นสุดท้ายให้แก่ฝรั่งเศสได้ จนทำให้จีนต้องยอมรับอำนาจการปกครอง ของฝรั่งเศสในเวียดนาม ยังผลให้ฝรั่งเศสสามารถมีอิทธิพลเหนือเวียดนาม แทนจีนได้ทั้งหมด และเวียดนามก้าวเข้าสู่การอยู่ภายใต้การปกครอง ในฐานะอาณานิคมของฝรั่งเศสอย่างเต็มตัว แต่ขณะเดียวกันฝรั่งเศสก็ พบกับความสูญเสียจำนวนมากในสงครามที่ต้องต่อสู้กับจีน ดังตัวอย่าง การสูญเสียที่สมรภูมิมังบ่อ (Bang Bo) นอกเขตจังหวัดหล่างเซิน จน กล่าวได้ว่าเป็นการสูญเสียที่เลวร้ายมากที่สุดครั้งหนึ่งในยุคสมัยของ ระบอบอาณานิคมแห่งฝรั่งเศสเลยทีเดียว¹⁵ ยุทธภูมิมังบ่อนี้ได้ทำให้จีน สามารถเข้ามายึดครองพื้นที่ตามแนวชายแดนและทำให้ฝรั่งเศสต้อง ประกาศทำสงครามชายแดนกับจีนอย่างชัดเจน

ผลของสงครามชายแดนระหว่างฝรั่งเศสกับจีนในเวลานั้น ปรากฏ ว่าทำความเสียหายให้แก่พื้นที่บริเวณชายแดนตอนเหนือของเวียดนาม กับจีนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการที่กองทัพฝรั่งเศสสามารถเคลื่อนพล เข้าไปทำลายด่านชายแดนตังกีเย-กวางสี¹⁶ ซึ่งเป็นประตูด่านสำคัญของ จีนสำหรับการเข้าสู่ดินแดนเวียดนาม ฝรั่งเศสได้ทำลายและยึดพื้นที่ บริเวณนั้นจากกองกำลังของจีนได้ สนามรบแห่งนี้มีชื่อว่า “ยุทธภูมิตังกีเย” (Đông Dăng) ตามชื่อเรียกของภูมิภาค หลังจากนั้นทำให้ฝรั่งเศสได้ รับชัยชนะในการรบกับจีนในพื้นที่อื่นๆ ตามแนวชายแดน จึงเป็นเหตุให้มีการเปิดโต๊ะเจรจาสันติภาพระหว่างฝรั่งเศสกับจีนอีกครั้งในปี ค.ศ. 1885

ด่านเจิ้นหนาน (Zhennan Pass) ซึ่งเวียดนามเรียกว่า ด่านฮ้ายนาม กวาน (ái Nam Quan) เป็นจุดผ่านสำคัญที่จีนใช้เป็นเส้นทางติดต่อกับดินแดน เวียดนามมาแต่อดีต และเป็นจุดที่เกิดการสู้รบระหว่างฝรั่งเศสกับจีนที่มีความเสียหายมากที่สุดแห่งหนึ่ง ปัจจุบันตัวประตูด่านเก่าตามที่ได้เห็นในภาพตั้งอยู่ใน เขตมณฑลทกวางสี-ฉีวงของจีน ส่วนด่านชายแดนของเวียดนามตั้งอยู่ที่เขตพื้นที่ ตำบลต่งตัง อำเภอกวาดหลก จังหวัดหล่างเซิน

การเจรจาสันติภาพเพื่อยุติสงครามระหว่างฝรั่งเศสกับจีนที่บริเวณชายแดนตอนเหนือของเวียดนามกับจีนทำให้เกิดการลงนามใน “สนธิสัญญาเทียนสิน” (Treaty of Tientsin)¹⁷ ซึ่งระบุฝรั่งเศสในฐานะผู้ชนะสงคราม และระบุให้จีนยอมรับอำนาจของฝรั่งเศสเหนือดินแดนอันนัมตั้งเกี่ย และเวียดนามทั้งหมด ที่สำคัญในข้อตกลงที่ 3 กำหนดไว้ให้ดำเนินการกำหนดแนวเขตแดน (delimitation) และปักปันเขตแดน (demarcation) ตามแนวชายแดนระหว่างเวียดนามตอนเหนือกับจีนให้แล้วเสร็จ รวมทั้งยังเสนอแนวทางแก้ปัญหาของการปักหลักเขตแดนด้วยว่า หากพื้นที่ใดไม่สามารถหาข้อตกลงปักหลักเขตแดนได้ให้ส่งเรื่องไปยังรัฐบาลทั้งสองฝ่ายเพื่อพิจารณา ดังนั้นตามสนธิสัญญาเทียนสินจึงทำให้เกิดการปักหลักเขตแดนที่ชัดเจนตลอดแนวพื้นที่ระหว่างเวียดนามตอนเหนือกับจีนขึ้นเป็นครั้งแรก รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการเจรจาเรื่องเขตแดนระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในทศวรรษ 1990 ต่อมานั่นเอง

สงครามชายแดนเวียดนาม-จีน (ค.ศ. 1979)

หลังจากที่เวียดนามเป็นอิสระจากฝรั่งเศส และจีนได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากราชวงศ์ชิงมาสู่ระบอบสาธารณรัฐแล้วก็ตาม ความขัดแย้งเรื่องแนวเขตแดนก็ยังวนกลับมาอีก เหตุการณ์ชายแดนที่สำคัญ เหตุการณ์หนึ่ง que แสดงให้เห็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีน คือสงครามที่เกิดขึ้นตามบริเวณแนวชายแดนทางบกระหว่างสองประเทศเมื่อปี ค.ศ. 1979 (พ.ศ. 2522) ความขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้นจากจุดยืนที่แตกต่างกัน นั่นคือฝ่ายสาธารณรัฐประชาชนจีนอ้างว่าเป็น “สงครามสังคมนิยม” คือส่งกำลังเข้ามายังแนวชายแดนเพื่อยับยั้งการที่สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามส่งกองกำลังเข้าไปในกัมพูชาเพื่อต่อต้านกลุ่มเขมรแดงที่จีนให้การสนับสนุนอยู่ แต่ทางฝ่ายสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามถือว่าสงครามชายแดนครั้งนี้เป็น “สงครามต่อต้านการขยายอิทธิพลจีน” ชาวโลกรู้จักสงครามครั้งนี้

ทหารเวียดนามบนซากรถถังของจีนที่ถูกทำลายในสงครามชายแดน
เวียดนาม-จีน ปี ค.ศ. 1979

ในนามของ “สงครามอินโดจีนครั้งที่ 3”¹⁸ ผลของสงครามครั้งนี้ทั้งสองฝ่ายต่างอ้างว่าตนเป็นผู้ชนะ หากแต่เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของกองกำลังจากฝ่ายจีนที่เคลื่อนพลเข้ามาต่อสู้เพื่อมิให้เวียดนามเข้าไปมีอิทธิพลในกัมพูชาแล้ว จะพบว่าหลังจากการยุติสงครามจีนก็ไม่สามารถหยุดยั้งอิทธิพลของสาธารณรัฐเวียดนามที่ยังคงดำรงอยู่ในกัมพูชาต่อเนื่องมาจนถึงปี ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2532) ได้เลย

พื้นที่ชายแดนที่เป็นเขตปะทะกันระหว่างกองทหารของทั้งสองฝ่ายอยู่บริเวณจังหวัดพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคเหนือของเวียดนามคือ จังหวัดลาวกาย (Lào Cai) กาวบิ่ง (Cao Bằng) และหล่างเซิน (Lang Son) ได้เกิดความเสียหายจำนวนมาก เนื่องจากในระหว่างการถอนกำลังของฝ่ายจีนเพื่อยุติสงครามนั้น จีนได้ใช้ปฏิบัติการเผาทำลายสร้างความเสียหายในพื้นที่ต่างๆ ของเวียดนาม เช่น หมู่บ้าน ทางรถไฟ ถนน เพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายเวียดนามติดตามเข้าไป

ผลที่เกิดขึ้นตามมาหลังสงครามชายแดนเวียดนาม-จีน ค.ศ. 1979 ก็คือ เกิดความขัดแย้งเรื่องชายแดนของทั้งสองประเทศนี้อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับเขตแดนทางบก หรือปัญหาความขัดแย้งทางทะเลในสองหมู่เกาะใหญ่ คือหมู่เกาะพาราเซล (Paracels) และหมู่เกาะสแปรตลีย์ (Spratlys) ซึ่งทั้งสองประเทศต่างก็อ้างอธิปไตยเหนือดินแดนดังกล่าว แม้ว่าเราจะสามารถกล่าวได้ในเวลานี้ว่า ปัญหาเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนามกับจีนได้คลี่คลายจนดำเนินการตกลงปักหลักเขตแดนร่วมกันได้แล้วก็ตาม แต่ปัญหาเขตแดนทางทะเลในทะเลจีนใต้ยังคงเป็นปัญหาระหว่างประเทศทั้งสองที่สำคัญและยังต้องใช้เวลาแก้ไขอีกนานในอนาคต

เพราะฉะนั้นกล่าวได้ว่า สงครามชายแดนเวียดนาม-จีน ค.ศ. 1979 จึงเป็นดัชนีสำคัญที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงและการปรับเปลี่ยนนโยบายความสัมพันธ์ตลอดจนความพยายามที่จะสร้างนโยบายและข้อตกลงร่วมกันทางด้านพรมแดนระหว่างชายแดนของสองประเทศ

ระหว่างปี ค.ศ. 1979 จนถึงปี ค.ศ. 1989 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มสงครามชายแดนเวียดนาม-จีน และเวียดนามได้เข้าไปมีอิทธิพลในกัมพูชา จึง

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคเหนือของเวียดนามในสงครามชายแดนเวียดนาม-จีน ค.ศ. 1979 (ที่มา: en.wikipedia.org/wiki/Sino-Vietnamese_War)

เป็นช่วงปีที่ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีนดำเนินไปอย่างไม่สู้จะดีนัก เมื่อเกิดเหตุการณ์จตุรัสเทียนอันเหมินขึ้นในจีนเมื่อปี ค.ศ. 1989 เวียดนามได้ใช้โอกาสนี้รื้อฟื้นความสัมพันธ์กับจีนโดยแสดงการรับรองรัฐบาลจีนทั้งที่หลายคนในรัฐบาลจีนที่ต่อต้านผู้ประท้วงในขณะนั้นก็คือแม่ทัพที่เคยมาทำสงครามชายแดนกับเวียดนามนั่นเอง

หลังจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองได้รับการฟื้นฟูขึ้นมา ทศวรรษต่อมาคือทศวรรษ 1990 จึงเป็นช่วงเวลาที่การเจรจาในความตกลงและทำสนธิสัญญาเรื่องเขตแดนระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีนได้เกิดขึ้นตามมาอย่างเป็นรูปธรรม

การลงนามในความตกลงร่วมกิจการวางแนวชายแดนระหว่างเวียดนามกับจีนเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1991 นับว่าเป็นหมายหมุดสำคัญต่อการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาแนวชายแดนและการปักหลักเขตแดนระหว่างสองประเทศนี้ซึ่งจะสำเร็จต่อมาในอีกไม่กี่สิบปี อันถือว่าเป็นข้อตกลงประวัติศาสตร์ที่สำคัญในกิจการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีน และถือได้ว่าเป็นการดำเนินการปักปันเขตแดนที่ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วที่สุดกรณีหนึ่งในภูมิภาคนี้ที่เดียว

นับแต่ความตกลงร่วมได้เริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ. 1991 เป็นต้นมา การดำเนินการเรื่องการปักหลักเขตแดนก็คืบหน้าอย่างรวดเร็วในขณะเดียวกันความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจชายแดนระหว่างเวียดนามกับจีนก็เติบโตควบคู่กันไป ดังจะเห็นได้จากตัวเลขการขยายตัวของการค้าชายแดนเวียดนาม-จีน ได้เพิ่มขึ้นถึง 1,000 ล้านเหรียญสหรัฐในปี ค.ศ. 1996 รัฐบาลทั้งสองประเทศได้เพิ่มความสำคัญต่อการสนับสนุนการค้าชายแดนระหว่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 2007 ได้มีการประกาศเปิดเส้นทางถนนเชื่อมระหว่างฮานอย-คุนหมิง ถนนเส้นนี้จะผ่านชายแดนที่ครึ่งหนึ่งเคยเป็นสนามรบรรพระหว่างทั้งสองประเทศ แต่คราวนี้จะเปลี่ยนเส้นทางถนนที่เชื่อมโยงการค้า เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว ของทั้งเวียดนามและจีนเข้าด้วยกันแทนเส้นทางทหารที่เคยเป็นในอดีต

ลำดับสถานะของสนธิสัญญาและการปักปันเขตแดน เวียดนาม-จีน

- ค.ศ. 1991 (พฤศจิกายน) การลงนามความตกลงชั่วคราวว่าด้วยการแก้ไขปัญหาชายแดนระหว่างสองประเทศ (The Provisional Agreement on Settling Bilateral Border Affairs)

- ค.ศ. 1993 (ตุลาคม) การลงนามความตกลงในหลักการพื้นฐานวางแนวเขตแดนและการเจรจาอาณาเขต (The Agreement on Fundamental Principles to Settle and Territory Controversy)

- ค.ศ. 1999 (ธันวาคม) การลงนามสนธิสัญญาเขตแดนทางบก (The Land Border Treaty)

- ค.ศ. 2000 (ธันวาคม) ลงนามในความตกลงระหว่างจีน-เวียดนามเกี่ยวกับการกำหนดทะเลอาณาเขต, เขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีปในอ่าวเป๋ายู้ และความตกลงในความร่วมมือการประมงในอ่าวเป๋ายู้ (The Sino-Vietnamese Agreement on Demarcation of Territorial Water, Exclusive Economic Zone and Continental Shelf in Baibu Gulf and the Agreement on Fisheries Cooperation in the Baibu Gulf)

- ค.ศ. 2001 (ธันวาคม) พิธีฉลองการเริ่มปักหมุดชายแดนที่พื้นที่ชายแดนสองประเทศ คือ Dongxing ทางใต้ของเขตปกครองตนเองจ้วงมณฑลกว่างสี สาธารณรัฐประชาชนจีน กับ Mong Cai ในเขตจังหวัดท่าซาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งเกิดขึ้นสืบเนื่องจากสนธิสัญญาเขตแดนภาคพื้นดินที่ลงนามไปเมื่อเดือนธันวาคมปี ค.ศ. 1999

- พิธีฉลองความสำเร็จในการเจรจาการปักปันแนวเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-จีน เดือนธันวาคม ค.ศ. 2009

3. การดำเนินการจัดการแนวเขตแดนและความสำเร็จ

หลักการพื้นฐานในการสร้างความตกลงร่วมกันในการปักปันหลักเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-จีน

1. พื้นที่ที่เกี่ยวข้อง พรมแดนระหว่างเวียดนาม-จีน เป็นเขตติด

ต่อระหว่างพื้นที่การปกครองด้านเวียดนาม 7 จังหวัด คือ จังหวัดเตียนเบียน ไลเจิว ลาวกาย ท่าซาง กาวบิ่ง หล่างเซิน และกว่างนิงห์ กับ 2 มณฑลของจีนคือ มณฑลยูนนาน และกวางสี ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการระหว่างท้องถิ่นของทั้งสองประเทศ ได้แบ่งพื้นที่ในการติดต่อและบริหารกิจการชายแดนร่วมกันดังนี้

- มณฑลยูนนานของสาธารณรัฐประชาชนจีน กับจังหวัดเตียนเบียน ไลเจิว ลาวกาย ท่าซาง ของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

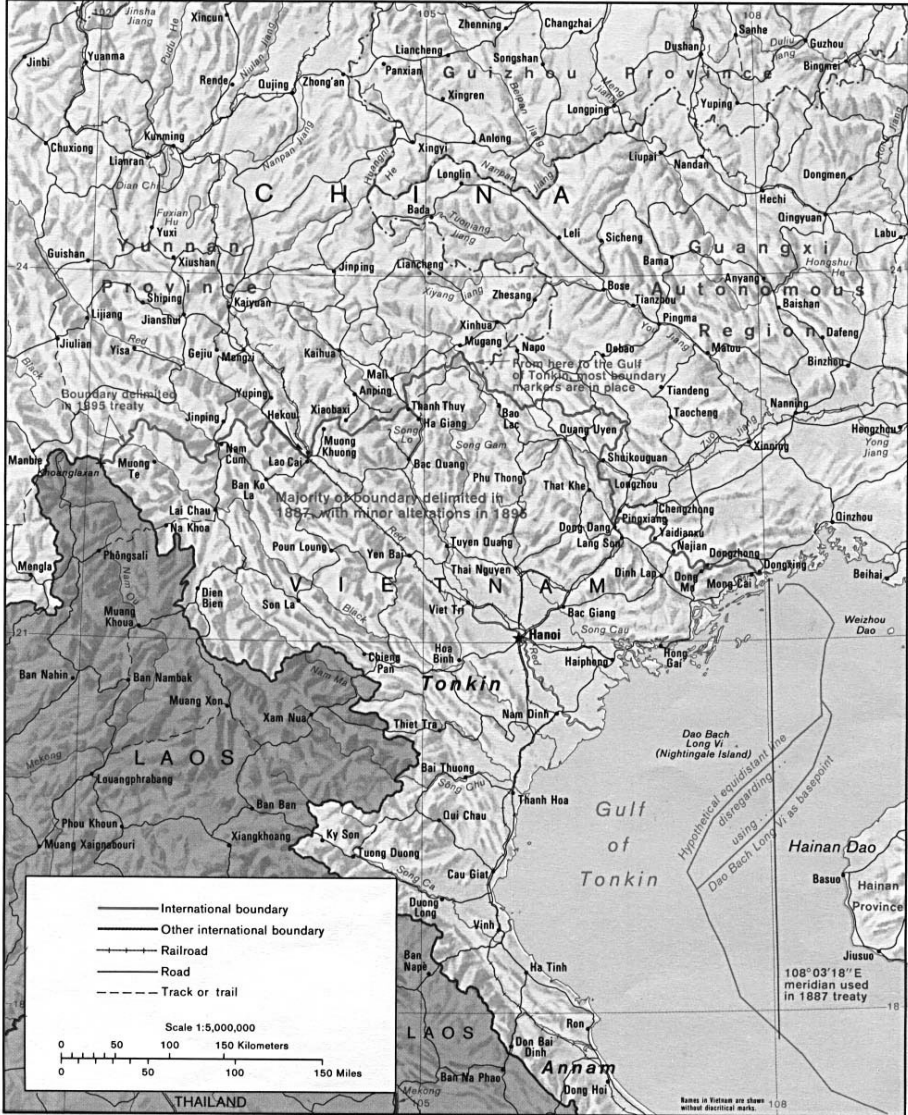
- มณฑลกวางสีโดยเขตปกครองตนเองชนชาติจ้วง-กวางสีของสาธารณรัฐประชาชนจีน กับจังหวัดกาวบิ่ง หล่างเซิน และกว่างนิงห์ ของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

2. สนธิสัญญาและเอกสารพื้นฐานที่ใช้อ้างอิงร่วมกัน ทั้งสองประเทศได้กำหนดข้อตกลงร่วมกันในเบื้องต้นว่า จะใช้เอกสารสนธิสัญญาเทียนสินที่จัดทำขึ้นระหว่างฝรั่งเศสกับจีนเมื่อปี ค.ศ. 1885 ซึ่งมีผลต่อการกำหนดแนวพรมแดนระหว่างอินโดจีนของฝรั่งเศสในบริเวณที่มีอาณาเขตติดกับจีน และได้เริ่มมีการกำหนดการปักปันเขตแดนและการปักหลักเขตแดนนับแต่นั้นเป็นต้นมา ทั้งนี้เวียดนามและจีนต่างก็ยอมรับแนวพรมแดนดังกล่าวในเบื้องต้นสำหรับการดำเนินการปักหลักเขตแดนใหม่ให้เป็นปัจจุบัน

การอ้างอิงเอกสารแผนที่ในการดำเนินการปักหลักเขตแดนระหว่างเวียดนาม-จีน ในครั้งปัจจุบันนี้ได้ข้อตกลงร่วมกันตั้งแต่แรกว่า จะใช้แผนที่มาตราส่วน 1 : 50,000 โดยที่จีนเป็นผู้ดำเนินการในการจัดทำแผนที่ดังกล่าวเป็นเบื้องต้นแล้วนำมาเสนอให้เกิดการแลกเปลี่ยนรับรองจากทั้งสองฝ่าย และเมื่อการดำเนินงานปักหลักเขตแดนแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2009 ได้แผนที่ที่มีการลงนามรับรองร่วมกันจำนวน 35 ราวง ลำดับหมายเลขตั้งแต่แผนที่หมายเลข 1 ถึงแผนที่หมายเลข 35 โดยเริ่มจากแผนที่ทางทิศตะวันตกนับเรื่อยมาทางทิศตะวันออก แผนที่ชุดดังกล่าวจัดทำเป็น 2 ฉบับ คือ ฉบับภาษาเวียดนาม-จีน และฉบับภาษาจีน-เวียดนาม

ทั้งนี้ หากจะเริ่มนับความตกลงร่วมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 7 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1991 คือเวียดนามและจีนได้ลงนามในความตกลงชั่วคราวว่าด้วยการแก้ไขปัญหาชายแดนระหว่างสอง

China-Vietnam Border

800918 (A06009) 9-88

แผนที่การดำเนินการปักปันเขตแดนตามข้อตกลงในสนธิสัญญาเทียนสิน ปี 1885 ซึ่งแนวเขตแดนดังกล่าวได้กลายเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดแนวเขตแดนเวียดนาม-จีน ที่จัดทำขึ้นใหม่ในปัจจุบัน (ที่มา : http://www.lib.utexas.edu/maps/middle_east_and_asia/china_vietnam_border_88.jpg)

24 เขตแดนเวียดนาม-จีนกับพูซา-ลาว

ประเทศ (The Provisional Agreement on Settling Bilateral Border Affairs)¹⁹ ซึ่งถือว่าเป็นเอกสารสัญญาระหว่างกันที่เป็นข้อผูกพันพื้นฐานร่วมกันในการดำเนินการปักหลักเขตแดน และเกิดเอกสารสัญญาอื่นๆ ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกำหนดแนวเขตแดนของทั้งสองประเทศในเวลาต่อมาได้แก่

- ความตกลงว่าด้วยการค้าระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1991²⁰

- ความตกลงว่าด้วยการคมนาคมทางอากาศระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1992²¹

- ความตกลงว่าด้วยทางรถไฟชายแดนระหว่างกระทรวงคมนาคมและการไปรษณีย์ระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1992²²

- ความตกลงว่าด้วยการค้าทางทะเลระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1992²³

- ข้อพิจารณาความร่วมมือจากเกณฑ์พื้นฐานในการตัดสินปัญหาเขตแดนภาคพื้นดินระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1993²⁴

นับตั้งแต่เวียดนาม-จีนได้มีการลงนามในความตกลงชั่วคราวว่าด้วยการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างสองประเทศ (The Provisional Agreement on settling Bilateral Border Affairs) เมื่อปี ค.ศ. 1991 เป็นต้นมา ความคืบหน้าของการดำเนินการก็เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการเกิดข้อตกลงร่วมด้านอื่นๆ ตามมามากมายโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ การค้า การคมนาคมขนส่ง ความสัมพันธ์ด้านกิจการชายแดนทางบกของทั้งสองประเทศกล่าวได้ว่ารวดเร็วหนึ่กว่าช่วงเวลาของสมัยใดที่ผ่านมาของประวัติศาสตร์ชายแดนและความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ ดังจะเห็นได้จากความสำเร็จที่สามารถทำให้ทั้งเวียดนาม-จีนสามารถลงนามสนธิสัญญาเขตแดนทางบกระหว่างประเทศ (The Land Border Treaty) ได้ในวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 1999²⁵

สนธิสัญญาเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-จีนดังกล่าวยังผลให้การดำเนินงานในด้านการปักหลักเขตแดนระหว่างสองประเทศ

ประสบความสำเร็จในสิบปีต่อมา

การดำเนินการปักปันหลักเขตแดนทางบกระหว่าง เวียดนาม-จีน

แนวพรมแดนทางบกระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม-สาธารณรัฐประชาชนจีน มีความยาวประมาณ 1,450 กิโลเมตร ได้ปักปันหลักเขตแดนระหว่างประเทศเสร็จเรียบร้อยแล้วเมื่อปี ค.ศ. 2009 โดยมีหลักเขตแดนทั้งสิ้นจำนวนถึง 1,970 หลัก เหลือแล้วแต่ละหลักมีระยะห่างประมาณ 600 เมตร²⁶ นับว่าเป็นแนวเส้นเขตแดนแนวหนึ่งที่มีความถี่ของการปักหลักเขตแดนมากกว่าค่าเฉลี่ยปกติบนโลก

หากนับระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่การฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นมาในปี ค.ศ. 1989 และได้เริ่มมีการเจรจาตกลงเรื่องปัญหาชายแดน จนกระทั่งสามารถปักหลักเขตแดนทางบกระหว่างประเทศทั้งสองได้สำเร็จในปี ค.ศ. 2009 ใช้ระยะเวลาเพียง 20 ปีเท่านั้น นับว่าเป็นความสำเร็จที่น่าอัศจรรย์อย่างยิ่งทั้งๆที่เวียดนามและจีนต่างก็เคยมีปัญหาเรื่องเขตแดน จนกระทั่งเกิดสงครามชายแดนมาโดยตลอดในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศนี้มานับครั้งไม่ถ้วน และสงครามชายแดนระหว่างเวียดนามกับจีนครั้งล่าสุดก็เพิ่งเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1979 แต่ทั้งสองฝ่ายต่างได้มองข้ามปัญหาความขัดแย้งที่เคยมีในอดีตและหันมาร่วมมือกันสร้างสันติภาพความเจริญทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นระหว่างภูมิภาคได้อย่างน่าชื่นชม

หลังความพยายามในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในปี ค.ศ. 1989 ได้ส่งสัญญาณที่ดีขึ้นจนนำไปสู่การลงนามในความตกลงชั่วคราวว่าด้วยการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างสองประเทศ (The Provisional Agreement on Settling Bilateral Border Affairs) เมื่อปี ค.ศ. 1991 ทั้งสองประเทศได้สร้างกระบวนการเจรจากิจการชายแดนร่วมกันอย่างเป็นระบบ และนำไปได้เรียนรู้เป็นตัวอย่างที่ดีเป็นอย่างยิ่ง การสร้างระบบคู่เจรจาในระดับต่างๆ เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความสำเร็จ คู่เจรจาระดับต่างๆ ได้แก่

- คู่มือเจรจาระดับผู้เชี่ยวชาญ (expert-level talks) การเจรจาระดับผู้เชี่ยวชาญของทั้งสองฝ่ายนี้เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม ค.ศ. 1992 โดยมีเป้าหมายเพื่อกำหนดเขตแดนทางบก และกำหนดแนวเขตทางทะเลในบริเวณอ่าวตังเกี๋ย

- คู่มือเจรจาระดับตัวแทนรัฐบาล (government-level talks) ได้แก่ การเจรจาระดับนายกรองนายกรัฐมนตรีของทั้งสองฝ่าย ซึ่งต้องมีการเจรจาอย่างน้อยปีละครั้ง และการเจรจาระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของทั้งสองฝ่าย ซึ่งมีกำหนดการเจรจาตามวาระปกติ การเจรจาระดับตัวแทนรัฐบาลทั้งสองฝ่ายเริ่มต้นในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1993 ได้ทำให้เกิดการลงนามร่วมกันในการวางหลักการเพื่อแก้ไขปัญหาพิพาทชายแดนที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้ จนในที่สุดมีการลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยเส้นเขตแดนทางบก (The Land Border Treaty) จนสำเร็จได้ในปี ค.ศ. 1999 ซึ่งนับได้ว่าเป็นผลของการดำเนินการเจรจาร่วมกัน ในกิจการชายแดนที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากเมื่อเทียบกับการเจรจาเรื่องชายแดนในกรณีอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในภูมิภาค

- คู่มือเจรจาระดับสูง (high-level talks) ได้แก่ การเจรจาระดับเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ของทั้งสองประเทศ และการเจรจาระดับประธานประเทศและนายกรัฐมนตรีของทั้งสองฝ่าย ซึ่งกำหนดวาระการประชุมสุดยอดในแต่ละปี

ในบรรดากลุ่มทำงานเพื่อดำเนินการปักหลักเขตแดนทางบก ซึ่งเวียดนามได้แบ่งคณะทำงานตามพื้นที่บริหารของแต่ละจังหวัด ปรากฏว่าคณะทำงานของจังหวัดลาวกายสามารถดำเนินการปักหลักเขตแดนในพื้นที่ของตนได้ภายในระยะเวลาดำเนินงานเพียง 7 ปี (จังหวัดลาวกายเริ่มดำเนินการปักหลักเขตแดนในปี ค.ศ. 2001 แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 2007)²⁷

กล่าวได้ว่า การดำเนินการเจรจาจัดทำหลักเขตแดนจนนำไปสู่การลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยเส้นเขตแดนทางบก (The Land Border Treaty) ได้ในปี ค.ศ. 1999 เป็นผลของความสำคัญครั้งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานปักหลักเขตแดนภาคพื้นดินระหว่างประเทศทั้งสองสำเร็จเสร็จสิ้นอย่างน่าอัศจรรย์ในอีกเพียงหนึ่งทศวรรษต่อมาเท่านั้น

“หลักเขตแดน” หมายถึงหลักที่ปักลงบนจุดที่กำหนดแบ่งเขตแดนของทั้งสองฝ่ายซึ่งเกิดจากการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการปักปันเขตแดนที่แต่ละฝ่ายตั้งขึ้นมาเพื่อพิจารณาแนวเขตแดนและกำหนดจุดปักหลักเขตแดน โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลของทั้งสองฝ่าย

หลักเขตแดนมีสองประเภท คือ หลักเขตแดนที่เป็นเสาหลัก และหลักเขตแดนที่เป็นเสาธง โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะปักด้วยหลักเขตแดนที่เป็นเสาหลัก ซึ่งจะมีหมายเลขหลักกำกับไว้ ในกรณีบางพื้นที่ที่ต้องการกำหนดให้ชัดเจนจำเป็นต้องมีหลักเขตแดนที่เป็นเสาธงขึ้นมาเพื่อช่วยระบุจุดหลัก หลักเขตแดนนั้นจะใช้หมายเลขตามเสาหลักโดยเพิ่มสัญลักษณ์ (1) หรือ (2) ตามจำนวนเสาธงที่มีประกอบกับเสาหลัก ดังนั้นในการปักหลักเขตแดนทั้งหมดจึงมีจำนวนรวมของหลักเขตแดนทั้งสิ้น 1,970 หลัก

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ในจำนวนหลักเขตแดนที่ได้มีการจัดทำแล้วทั้งหมด 1,970 หลัก ประกอบด้วย หลักเดี่ยว 1,627 หลัก หลักคู่ 232 หลัก (ปัก 116 จุด) และหลักสาม 111 หลัก (ปัก 37 จุด) ดังนั้นจึงมีจุดกำหนดสำหรับปักหลักเขตแดนจำนวน 1,780 จุด

และในจุดปักหลักเขตแดนทั้ง 1,780 จุดนี้ เป็นหลักเขตแดนที่มีฐานะเป็นเสาหลัก คือจะมีหมายเลขกำกับไว้จำนวน 1,378 เสา ส่วนเสาที่เหลือเรียกว่าเป็นเสาธง ดังนั้นตามแนวเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-จีน จะเริ่มจากเสาหลักหมายเลข 1 ทางฝั่งตะวันตกไล่มาทางฝั่งตะวันออกจนถึงเสาหลักหมายเลข 1378 เป็นเสาหลักหมายเลขสุดท้าย ก่อนที่แนวเขตแดนภาคพื้นดินจะไปจรดกับแนวเขตแดนภาคพื้นทะเล

หลักเขตแดนเวียดนาม-จีนที่เป็นเสาหลัก ทำด้วยเสาหินแกรนิตสี่เหลี่ยมสูงประมาณ 170 เซนติเมตร ตั้งอยู่บนฐานหิน บนเสาจะมีหมายเลขกำกับหลักเขตแดนพร้อมปี ค.ศ. ที่จัดทำ ด้านที่หันหน้าเข้าสู่ประเทศจีนจะสลักด้วยอักษรจีนพร้อมเครื่องหมายประจำประเทศจีน ส่วนด้านที่หันเข้าสู่ประเทศเวียดนามจะสลักด้วยอักษรเวียดนามพร้อมเครื่องหมายประจำประเทศเวียดนาม

จุดเริ่มต้นของการปักหลักเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-จีน จะเริ่มจากจุดที่เป็นรอยต่อพรมแดนระหว่างสามประเทศ คือ สาธารณ

รัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งในพื้นที่ทางฝั่งประเทศเวียดนามตั้งอยู่ในจุดที่เรียกว่า ความลาซาน (Khoan La San จีนเรียก Shi Ceng Da Shan) ขึ้นกับอำเภอเมืองแยะ จังหวัดเตียนเบียน หลักเขตแดนนี้มีชื่อเรียกว่า หลักสามแยก (móc ngã ba) เมื่อนับจากหลักนี้ไปตามแนวทิศตะวันออก จะเริ่มนับหลักเขตแดนหมายเลข 1 สำหรับแนวเขตแดนทางบก ระหว่างเวียดนาม-จีนไปจนถึงสิ้นสุดหลักเขตแดนหมายเลข 1378 ที่จังหวัดกว๋างบิงห์ซึ่งเป็นจุดต่อเนื่องเข้าสู่แนวเขตแดนทางทะเลระหว่างเวียดนาม-จีน และหากนับไปตามแนวทิศตะวันตกเฉียงใต้ลงไป ก็จะมีเริ่มนับหลักเขตแดนหมายเลข 1 สำหรับแนวเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว เช่นเดียวกัน

ตัวอย่างหลักเขตแดนที่สำคัญ

- **หลักสามแยก (móc ngã ba)** เป็นหลักพิเศษที่เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการปักหลักเขตแดนระหว่างสามประเทศคือ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว-สาธารณรัฐประชาชนจีน หากนับไปทางทิศตะวันออกจะเริ่มแนวเขตแดนระหว่างเวียดนามกับจีน แต่หากนับไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ลงไปจะเริ่มแนวเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว ดังนั้นหลักเขตแดนแห่งนี้จึงมีสามหน้า แสดงด้านของแต่ละประเทศและกำกับไว้สามภาษาในแต่ละด้านของประเทศนั้นๆ

หลักสามแยกนี้ตั้งอยู่บนยอดเขาคความลาซาน (Khoan La San จีนเรียก Shi Ceng Da Shan) เหนือระดับน้ำทะเล 1,866.23 เมตร บนพิกัดเส้นรุ้งที่ 22°24'02.295" และเส้นแวงที่ 102°08'38.109"

- **หลักหมายเลข 1** ตั้งอยู่ถัดจากหลักสามแยกมาทางตะวันออก 1.223 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นหลักเดี่ยวโดยอยู่บนจุดสันปันน้ำบนยอดเขาลูกหนึ่งที่มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเล 1,088.35 เมตร ที่พิกัดเส้นรุ้งที่ 22°25'48.026" และเส้นแวงที่ 102°09'32.695"

- **หลักหมายเลข 92** มีลักษณะเป็นหลักสาม เนื่องจากเป็นหลักที่ตั้งอยู่บนจุดที่แม่น้ำแดงซึ่งไหลมาจากประเทศจีนมาบรรจบกับแม่น้ำหลุงไปซึ่งไหลมาจากทางตะวันตก และทำให้แม่น้ำแดงกลายเป็นแนวเส้น

เขตแดนธรรมชาติที่ด้านหนึ่งกับเขตแดนเวียตนามและอีกด้านหนึ่งกับเขตแดนจีน ดังนั้นจุดบรรจบกันของแม่น้ำจึงต้องอาศัยหลักเขตแดนสามหลัก (แต่ใช้หมายเลขเดียวกัน) คือหลักหมายเลข 92(1) ตั้งอยู่บนตลิ่งแม่น้ำฝ่งประเทศเวียตนามที่พิกัดเส้นรุ้ง $22^{\circ}47'37.589''$ กับเส้นแวง $103^{\circ}38'43.617''$ ส่วนหลักหมายเลข 92(2) และ 92(3) ตั้งอยู่บนตลิ่งแม่น้ำฝ่งประเทศจีน ที่พิกัดเส้นรุ้ง $22^{\circ}47'41.093''$ กับเส้นแวง $103^{\circ}38'41.223''$ และพิกัดเส้นรุ้ง $22^{\circ}47'45.479''$ กับเส้นแวง $103^{\circ}38'46.855''$ ตามลำดับ

- หลักหมายเลข 101 มีลักษณะเป็นหลักสาม เนื่องจากตั้งอยู่บนจุดที่แม่น้ำน้ำที่ไหลมาจากทางตะวันออกมาบรรจบกับแม่น้ำแดงที่เป็นเส้นกั้นเขตแดนเวียตนาม-จีนในช่วงที่ผ่านมา มีความสำคัญมากเนื่องจากหลักเขตแดนนี้เป็นหลักที่กำกับจุดเริ่มต้นที่แม่น้ำแดงจะไหลเข้าเขตแดนของประเทศเวียตนาม

หลักหมายเลข 101(1) ตั้งอยู่บนตลิ่งฝ่งประเทศจีนที่พิกัดเส้นรุ้ง $22^{\circ}30'25.077''$ กับเส้นแวง $103^{\circ}57'48.406''$ ส่วนหลักหมายเลข 101(2) และ 101(3) ตั้งอยู่บนพิกัดเส้นรุ้ง $22^{\circ}30'22.048''$ กับเส้นแวง $103^{\circ}57'54.127''$ และพิกัดเส้นรุ้ง $22^{\circ}30'18.110''$ กับเส้นแวง $103^{\circ}57'49.746''$ ตามลำดับ

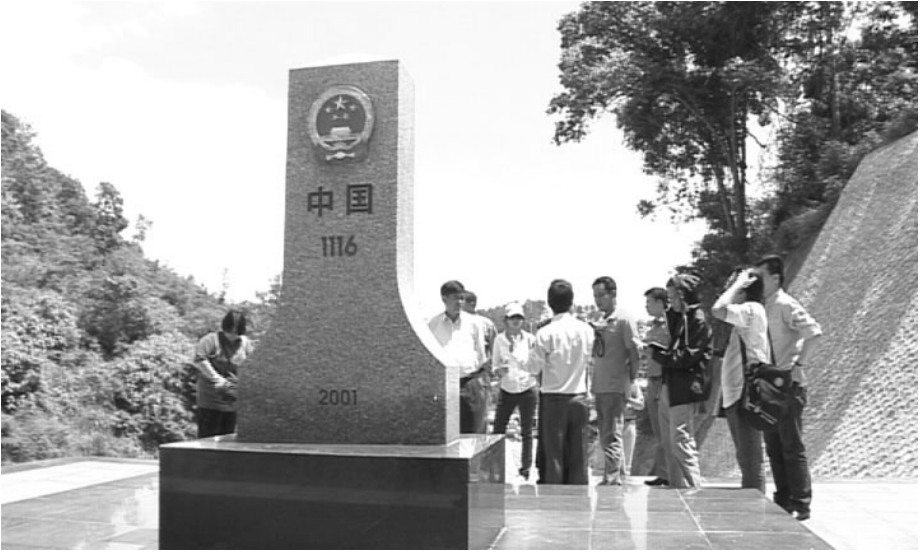
- หลักหมายเลข 102 มีลักษณะเป็นหลักคู่ เนื่องจากกำกับเขตแดนตามแนวแม่น้ำน้ำที่และอาศัยร่องน้ำลึกเป็นจุดแนวเขตแดน มีความสำคัญที่หลักนี้เป็นหลักเขตแดนที่ตั้งอยู่ด้านชายแดนสากลลาวกาย-ท่าเข่อว ด้านสากลแห่งนี้เป็นเส้นทางหลักจากจังหวัดลาวกายของเวียตนามเข้าสู่มณฑลยูนนานของจีน

หลักหมายเลข 102(1) ตั้งอยู่บนตลิ่งแม่น้ำน้ำที่ฝ่งประเทศจีนตรงเชิงสะพานด้านท่าเข่อวที่พิกัดเส้นรุ้ง $22^{\circ}30'26.262''$ กับเส้นแวง $103^{\circ}57'49.003''$ ส่วนหลักหมายเลข 102(2) ตั้งอยู่บนตลิ่งแม่น้ำน้ำที่ฝ่งประเทศเวียตนามตรงเชิงสะพานด้านลาวกายที่พิกัดเส้นรุ้ง $22^{\circ}30'26.410''$ กับเส้นแวง $103^{\circ}57'54.064''$

- หลักหมายเลข 1116 และ 1117 มีลักษณะเป็นหลักเดี่ยว เนื่องจากตั้งอยู่บนแนวสันปันน้ำ ทั้งสองหลักมีความสำคัญในฐานะที่เป็นหลักเขตแดนกำกับด้านชายแดนสากลที่วิ้วหิง-หิววิ้วหิงกวาน ซึ่งเป็นเส้นทาง

หลักเขตแดนหมายเลข 102(2) เป็นหลักที่ตั้งบนตลิ่งแม่น้ำน้ำที่ฝั่งประเทศเวียดนาม มองข้ามแม่น้ำไปจะเป็นด้านชายแดนท่าเซอว มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ด้านชายแดนแห่งนี้จึงเป็นด้านที่ต้องอาศัยสะพานข้ามแม่น้ำเพื่อเชื่อมการคมนาคมติดต่อระหว่างสองประเทศ

หลักเขตแดนหมายเลข 1116, 1117 เป็นหลักเขตแดนที่กั้นค่านชายแดนสากลหือว้หึง จังหวัดหล่างเซินของเวียตนาม กับค่านหือว้หึงกวาน มณฑลกววงสี่-จ้วงของจีน

หลักจากจังหวัดกลางเซินของเวียดนามเข้าสู่มณฑลกว๋างสี-จ้วงประเทศจีน ทั้งสองหลักตั้งอยู่ห่างกันเพียง 85 เมตร โดยตั้งอยู่บนเนินเขาเตี้ยๆ สองลูก ระหว่างเนินเขาทั้งสองเป็นช่องทางถนนสำหรับผ่านเข้า-ออกด่านระหว่างสองประเทศ

หลักหมายเลข 1116 ตั้งอยู่บนพิกัดเส้นรุ้ง $21^{\circ}58'25.419''$ กับเส้นแวง $106^{\circ}42'40.798''$ ส่วนหลักหมายเลข 1117 ตั้งอยู่บนพิกัดเส้นรุ้ง $21^{\circ}58'25.138''$ กับเส้นแวง $106^{\circ}42'43.744''$ เมื่อลากเส้นเชื่อมต่อระหว่างหลักทั้งสองแล้ว จะเห็นได้ชัดว่าฝั่งหนึ่งของเส้นคือดินแดนของประเทศเวียดนาม และอีกฝั่งหนึ่งของเส้นคือดินแดนของประเทศจีน ซึ่ง ณ จุดชายแดนระหว่างหลักทั้งสองได้มีการขีดเส้นชายแดนให้เห็นการแบ่งเขตแดนทั้งสองประเทศไว้อย่างชัดเจน

- หลักหมายเลข 1378 มีความสำคัญในฐานะที่เป็นหลักเขตแดนทางบกหลักสุดท้ายระหว่างเวียดนามกับจีน ตั้งอยู่ที่แนวหาดเล็วก้อด (Dâu Gót หรือจีนเรียก Heng Shi Sha Zhou) ที่พิกัดเส้นรุ้ง $21^{\circ}30'15.244''$ กับเส้นแวง $108^{\circ}04'08.974''$ จากหลักเขตแดนนี้ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้จะถึงปากน้ำบั๊กลวน (sông Bắc Luân) เขตจังหวัดกว๋างนิงห์ อันถือว่าเป็นจุดสิ้นสุดแนวเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนามกับจีน และเป็นจุดเริ่มต้นของแนวเขตแดนทางทะเลระหว่างสองประเทศที่พิกัดเส้นรุ้ง $21^{\circ}28'12.5''$ กับเส้นแวง $108^{\circ}06'04.3''$

หน่วยงานบริหารกิจการชายแดน

- คณะกรรมการร่วมจัดทำหลักเขตแดนทางบกเวียดนาม-จีน
- คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจด้านชายแดนเวียดนาม-จีน
- หน่วยชายแดน 01-08 (เวียดนาม)

ความรับผิดชอบในการดูแลพื้นที่ชายแดนเวียดนาม-จีน โดยในฝั่งประเทศเวียดนามได้แบ่งหน่วยดูแลออกเป็น 8 หน่วย กำหนดตามหลักเขตแดน คือ

- 1) หน่วยชายแดน 01 เริ่มต้นจากหลักเขตแดนสามประเทศเวียดนาม-ลาว-จีน มาถึงหลักเขตแดนหมายเลข 17
- 2) หน่วยชายแดน 02 เริ่มต้นจากหลักเขตแดนหมายเลข 17 มา

เส้นที่ลากเป็นแนวจากหลักเขตแดนหมายเลข 1116 ถึงหลักเขตแดนหมายเลข 1117 แสดงเขตแดนระหว่างเวียดนามกับจีนตรงพื้นที่ของค่านชายแดนสากลหิว่ว้หิจ-หิว่ว้หิจกวน ที่เห็นในภาพตั้งแต่ตัวอักษรจีนลงมาคือเขตแดนของจีน ส่วนที่อยู่เหนืออักษรจีนขึ้นไปเป็นเขตแดนเวียดนาม

ถึงหลักเขตแดนหมายเลข 85

3) หน่วยชายแดน 03 เริ่มต้นจากหลักเขตแดนหมายเลข 85 มาถึงหลักเขตแดนหมายเลข 167

4) หน่วยชายแดน 04 เริ่มต้นจากหลักเขตแดนหมายเลข 167 มาถึงหลักเขตแดนหมายเลข 498

5) หน่วยชายแดน 05 เริ่มต้นจากหลักเขตแดนหมายเลข 498 มาถึงหลักเขตแดนหมายเลข 820

6) หน่วยชายแดน 06 เริ่มต้นจากหลักเขตแดนหมายเลข 820 มาถึงหลักเขตแดนหมายเลข 962

7) หน่วยชายแดน 07 เริ่มต้นจากหลักเขตแดนหมายเลข 962 มาถึงหลักเขตแดนหมายเลข 1300/4

8) หน่วยชายแดน 08 เริ่มต้นจากหลักเขตแดนหมายเลข 1300/4 จนถึงจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกต่อกับเขตแดนทางทะเลระหว่างเวียดนาม-จีน

หน่วยชายแดนทั้ง 8 หน่วยจะทำงานร่วมกับส่วนราชการท้องถิ่นของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอชายแดนที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนดังนี้

จังหวัดเตียนเบียน ได้แก่ อำเภอเมืองแย

จังหวัดไลเจิว ได้แก่ อำเภอเมืองแต อำเภอสินไห่ อำเภอฟองโถ

จังหวัดลาวกาย ได้แก่ เขตเทศบาลเมืองลาวกาย อำเภอบ๊าดซัด อำเภอบ่าวถั่ง อำเภอเมืองเคื่อง และอำเภอซีมากาย

จังหวัดท่าซาง ได้แก่ อำเภอสินเหม็น อำเภอฮวงซุงฟู อำเภอหวีเซวียน อำเภอกว่างบะ อำเภอเอียนมิงห์ อำเภอต่งวัน และอำเภอแห่ม่วหาวาก

จังหวัดกาวบั้ง ได้แก่ อำเภอบ่าวเลิม อำเภอบ่าวหลาก อำเภอทงหง อำเภอท่ากวาง อำเภอจำหลิง อำเภอจุงแข็งห์ อำเภอหะลัง อำเภอฝุกฮว่า และอำเภอถากอาน

จังหวัดหล่างเซิน ได้แก่ อำเภอจ่างดิ่งห์ อำเภอวันหลาง อำเภอการหลก อำเภอหลกบิ่งห์ อำเภอดิ่งเหลิบ

จังหวัดกว่างนิงห์ ได้แก่ เขตเทศบาลเมืองหม็องก่าย อำเภอบิ่งห์

เลียว และอำเภอท้ายท่า

สำหรับความรับผิดชอบดูแลในฝ่ายของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน อันได้แก่ส่วนราชการท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการชายแดนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มณฑลและท้องถิ่นที่มีพรมแดนติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามคือ

มณฑลยูนนาน ได้แก่ อำเภอซางແ່ງທີ່ อำเภอหลกชวณ อำเภอ กิมบิ่งห์ อำเภอท่าเข่อ อำเภอม่ากวาน อำเภอมาลีฟอ และอำเภอฟุกนึ่งห์ เขตปกครองตนเองชนชาติจ้วง-กวางสี ได้แก่ เขตเทศบาลเมือง บังเตื่อง อำเภอนาปอ อำเภอตั้งเตี้ย อำเภอไต่เติน อำเภอหลงเจิว อำเภอ นิงห์มิงห์ และเขตฟองแหงห์ในพื้นที่เขตเทศบาลดงฮิ่ง

ปัญหาที่พระหว่างการดำเนินการปักหลักเขตแดน

ในระหว่างการดำเนินการเจรจาเพื่อปักหลักเขตแดน หากเกิดปัญหาที่ไม่สามารถหาข้อตกลงได้ในเบื้องต้นในระหว่างคณะกรรมการเจรจาของทั้งสองฝ่าย ได้มีการกำหนดหลักการพื้นฐานสำหรับการแก้ปัญหาไว้คือ

- ปัญหาระหว่างการเจรจาที่หาข้อยุติไม่ได้ จะถูกรวบรวมและ เสนอกลับยังรัฐบาลกลางทั้งสองฝ่าย

หลักการพื้นฐานในข้อนี้ปรากฏเป็นแนวทางมาตั้งแต่ข้อตกลงที่ 3 ในสนธิสัญญาเทียนสินปี 1885 โดยมีข้อความกำหนดอย่างชัดเจนไว้ว่า การดำเนินการปักหลักเขตแดนและกำหนดแนวเขตแดนที่เกิดขึ้นหากจุดใดที่ยังไม่สามารถตกลงชี้ชัดเขตแดนได้จำเป็นต้องส่งเรื่องให้แก่รัฐบาลของทั้งสองฝ่ายพิจารณา หลักการดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้อีกในการดำเนินงานชุดปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- กรณีของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ให้คณะกรรมการเขตแดนแห่งชาติ (National Border Committee - NBC) ในกระทรวงต่างประเทศ เป็นผู้รับเรื่องพิจารณา

- ภายหลังจากกระบวนการดำเนินงานเพื่อการปักหลักเขตแดนทางบก ได้รวบรวมพื้นที่ที่เป็นปัญหาจากจุดต่างๆ ที่ยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ในเบื้องต้นทั้งหมด 232 ตารางกิโลเมตร เพื่อเสนอผ่านมายังกรรมการภาค

รัฐบาลของทั้งสองประเทศ

เมื่อผ่านกระบวนการเจรจาและพิจารณาจากภาคีรัฐบาลระหว่างสองประเทศแล้ว พื้นที่ที่เป็นปัญหาดังกล่าวสามารถหาข้อยุติได้ว่า

- สาธารณรัฐประชาชนจีนได้พื้นที่ 117.1 ตารางกิโลเมตร
- สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้พื้นที่ 114.9 ตารางกิโลเมตร²⁸

ตัวอย่างหนึ่งของการเจรจาพื้นที่ชายแดนที่หาข้อยุติไม่ได้ในเบื้องต้น ได้แก่ พื้นที่เส้นทางรถไฟระยะทาง 300 เมตร จากปลายด่านชายแดนต่งต้งจังหวัดหล่างเซินติดต่อเข้าสู่เขตมณฑลกวางสีของจีน ซึ่งเป็นผลมาจากกรณีสงครามชายแดนเวียดนาม-จีนในปี ค.ศ. 1979 และจีนอ้างสิทธิในการเข้าควบคุมพื้นที่ดังกล่าว อย่างไรก็ตามเวียดนามก็ไม่ได้อ้างสิทธิเหนือพื้นที่ดังกล่าวโต้ตอบกับจีนเพื่อแลกเปลี่ยนกับการสร้างผลประโยชน์ในอนาคตต่อการเปิดความสัมพันธ์และเปิดเส้นทางการค้าการเศรษฐกิจเชื่อมต่อเข้าสู่กับจีนผ่านเส้นทางนี้ จนในที่สุดทั้งสองฝ่ายสามารถเปิดเส้นทางรถไฟสายนี้เพื่อเชื่อมต่อระหว่างประเทศได้ในปี ค.ศ. 1996 กรณีการตกลงยอมรับพื้นที่ทางรถไฟดังกล่าว ได้ทำให้การตกลงยอมรับพื้นที่อื่นๆ ที่ยังเป็นปัญหาต่อการกำหนดการปักปันเขตแดนระหว่างสองประเทศคลี่คลายไปในทางที่หาข้อยุติได้ จนสามารถลงนามร่วมในสนธิสัญญาว่าด้วยเส้นเขตแดนทางบก (The Land Border Treaty) ได้ในปี ค.ศ. 1999 และทำให้เกิดการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักปักเขตแดนตลอดแนวชายแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-จีนในทศวรรษต่อมา

ลำดับความสำเร็จกิจการชายแดนระหว่างเวียดนาม-จีน

การกำหนดและเปิดด่านชายแดนทางบกเวียดนาม-จีน 21 ด่าน ภายหลังการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของเวียดนามกับจีนได้เริ่มต้นขึ้นอีกครั้งหนึ่งในปี ค.ศ. 1989 (สิบปีหลังจากสงครามชายแดนเวียดนาม-จีน ที่เกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1979) กระบวนการเจรจาเพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์ได้ให้ความสนใจต่อการเปิดด่านชายแดนระหว่างสองประเทศเป็นลำดับแรก ดังนั้นในอีก 2 ปีต่อมาคือปี ค.ศ. 1991 เวียดนามและจีนได้ลงนามในความตกลงชั่วคราวว่าด้วยการแก้ไขปัญหาชายแดนสองประเทศ (The Provisional Agreement on Settling Bilateral

การเฉลิมฉลองความสำเร็จในการดำเนินงานจัดทำหลักเขตแดนระหว่าง
เวียดนาม-จีน

Border Affairs) ซึ่งในข้อตกลงร่วมกิจการแนวชายแดนฉบับนี้ได้กำหนดการเปิดด่านชายแดนเพื่อการติดต่อไปมาทางบกระหว่างสองประเทศไว้ถึง 21 ด่าน คือ

ด่านชายแดนตามแนวเขตแดนภาคพื้นดินระหว่างเวียดนาม-จีน

ชื่อด่านฝั่งเวียดนาม	ชื่อด่านฝั่งจีน
1. Móng Cái	1. Đông Hưng
2. Hoàn Mô	2. Đông Trung
3. Chi Ma	3. Ái Diễm
4. Hữu Nghị	4. Hữu Nghị Quan (ทางรถ)
5. Đồng Đăng	5. Bằng Tuờng (ทางรถไฟ)
6. Bình Nghi	6. Bình Nhi
7. Tà Lùng	7. Thủy Khẩu
8. Hạ Lang	8. Khoa Giáp
9. Lý Vạn	9. Thạch Long
10. Pò Peo	10. Nhac Vu
11. Trà Lĩnh	11. Long Bang
12. Sóc Giang	12. Bình Mãng
13. Sầm Pun	13. Điện Bồng
14. Phó Bảng	14. Đồng Cán
15. Thanh Thủy	15. Thiên Bảo
16. Xín Mần	16. Đô Long
17. Mường Khuờng	17. Kiều Đầu
18. Lào Cai	18. Hà Khẩu
19. Ma Lu Thành (Ba Nậm Cúm)	19. Kim Thủy Hà
20. U Ma Tu Khoàng (Thu Lũm)	20. Bình Hà
21. A Pa Chải	21. Long Phú

ที่มา : Hiệp Định Tạm thời về việc giải quyết công việc trên vùng biên giới hai nước giữa Chính phủ Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Chính Phủ nhân dân Trung Hoa 7/11/1991 (ความตกลงว่าด้วยข้อพิจารณากิจการบริเวณแนวชายแดนระหว่างสองประเทศ 7 พฤศจิกายน ค.ศ. 1991)

ในจำนวนด่านชายแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-จีน ทั้ง 21 ด่าน ได้ยกกระดับจากด่านท้องถิ่นขึ้นมาเป็นด่านสากล จำนวน 4 ด่าน ได้แก่

- ด่านด่งดั่ง-บั่งเตื่อง (Đông Đăng-Bằng Thuờng) จังหวัดหล่างเซิน-มณฑลกวางลี

- ด่านหืวหิง-หืวหิงกวาน (Hũu Nghĩ-Hũu Nghĩ Quan) จังหวัดหล่างเซิน-มณฑลกวางลี

- ด่านหม่องก่าย-ดงฮึง (Móng Cái-Đông Hũng) จังหวัดกว่างนิงห์-มณฑลกวางลี

- ด่านลาวกาย-ท่าเซอว (Lào Cai-Hà Khẩu) จังหวัดลาวกาย-มณฑลยูนนาน

ด่านชายแดนสากลทางบกระหว่างสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีน

ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับสาธารณรัฐประชาชนจีนได้กำหนดด่านสากลระหว่างประเทศจำนวน 4 ด่าน โดยมีรายละเอียดการทำงานของด่านสากลทั้ง 4 ด่าน ดังนี้

1) ด่านสากลลาวกาย-ท่าเซอว (Lào Cai-Hà Khẩu International Border Gate)

ด่านสากลแห่งนี้ตั้งอยู่ใกล้กับหลักเขตแดนหมายเลข 102 และ 103 ในฝั่งประเทศเวียดนามด้านตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองลาวกาย จังหวัดลาวกาย ในฝั่งประเทศจีนด้านตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าเซอว อำเภอท่าเซอว เขตปกครองห่งท่า มณฑลยูนนาน

เนื่องจากด่านสากลแห่งนี้เป็นด่านที่ดูแลรับผิดชอบการเข้า-ออกระหว่างประเทศด้วยเส้นทางรถยนต์และรถไฟร่วมกัน ซึ่งต่างจากกรณีด่านสากลจังหวัดหล่างเซินที่แบ่งเป็นด่านสากลเฉพาะเส้นทางรถยนต์แยกจากด่านเส้นทางรถไฟ เวลาเปิด-ปิดด่านสากลแห่งนี้คือ 07.00-22.00 น. ตามเวลาของประเทศเวียดนาม หรือ 08.00-23.00 น. ตามเวลาของประเทศจีน ซึ่งถือว่าเป็นด่านสากลที่ใช้เวลาเปิด-ปิดยาวนานกว่าด่านสากลอื่นๆ ระหว่างเวียดนาม-จีน

2) ด่านสากลหืวหิง-หืวหิงกวาน (Hũu Nghĩ-Hũu Nghĩ Quan

ตำนานชายแดนสาทกลลาวกาย - ห่าเซ่อ เป็นตำนานสำคัญในการติดต่อคมนาคมระหว่างเวียดนามผ่านจังหวัดลาวกายเข้าสู่มณฑลยูนนานของจีน

International Border Gate)

ด่านสากลแห่งนี้ตั้งอยู่ใกล้กับหลักเขตแดนหมายเลข 1116 และ 1117 ในฝั่งประเทศเวียดนามด้านตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลดงดั่ง อำเภอ กาวหลก จังหวัดหล่างเซิน ในฝั่งประเทศจีนด้านตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบล หิว์หวง เขตเทศบาลเมืองบิ่งเตื่อง-สูงต่ำ เขตปกครองตนเองจ้วง-กวางสี มณฑลกวางสี

ด่านสากลหิว์หวง-หิว์หวงกวาน เป็นด่านที่เปิดเฉพาะเส้นทาง รถยนต์ มีเวลาเปิด-ปิดตั้งแต่ 07.00-19.00 น. ตามเวลาประเทศเวียดนาม หรือ 08.00-20.00 น. ตามเวลาประเทศจีน เนื่องจากเส้นทางรถยนต์ที่ เข้า-ออกด่านนี้มีทั้งเพื่อการคมนาคมขนส่งเดินทางทั่วไปของประชาชน และนักท่องเที่ยว ดังนั้นในกรณีที่ใช้เส้นทางนี้ในการขนส่งสินค้าทั้ง ประเภทส่งออกและนำเข้าจึงกำหนดเวลาให้ดำเนินการได้ภายใน 16.30 น. ตามเวลาประเทศเวียดนาม หรือภายใน 17.30 น. ตามเวลาประเทศจีน ในแต่ละวัน

3) ด่านสากลดงดั่ง-บิ่งเตื่อง (Đông Dăng-Bàng Tuờng International Border Gate)

แม้ว่าด่านสากลดงดั่ง-บิ่งเตื่องจะตั้งอยู่ในพื้นที่ปกครองเดียวกัน กับด่านสากลหิว์หวง-หิว์หวงกวานก็ตาม แต่ด่านสากลแห่งนี้ตั้งอยู่คนละ จุด คืออยู่ใกล้กับหลักเขตแดนหมายเลข 1121 และ 1122 ในฝั่งประเทศ เวียดนามด้านตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลดงดั่ง อำเภอ กาวหลก จังหวัด หล่างเซิน ในฝั่งประเทศจีนด้านตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลหิว์หวง เขตเทศบาล เมืองบิ่งเตื่อง-สูงต่ำ เขตปกครองตนเองจ้วง-กวางสี มณฑลกวางสี

ลักษณะพิเศษของด่านสากลดงดั่ง-บิ่งเตื่องคือ เป็นด่านที่เปิด ทำการสำหรับการผ่านแดนเข้า-ออกโดยเส้นทางรถไฟเท่านั้น ช่วงเวลา เปิด-ปิดทำการดำเนินคู่ขนานกับด่านสากลหิว์หวง-หิว์หวงกวาน

4) ด่านสากลหมื่องก่าย-ดงฮึง (Mỏng Cỏi-Đỏng Hũng International Border Gate)

ด่านสากลหมื่องก่าย-ดงฮึง ตั้งอยู่ใกล้หลักเขตแดนที่ 1369 สังเกตว่าเป็นด่านสากลที่ตั้งอยู่บนจุดที่มีหลักเขตแดนหลักเดียวกับกับ ซึ่งแตกต่างจากด่านสากลแห่งอื่นที่มักจะมีหลักเขตแดนกำกับอย่างน้อย

ด่านชายแดนสากลหิว์หงี - หิว์หงีกวาง เป็นด่านชายแดนสำคัญในการติดต่อคมนาคมระหว่างเวียดนามผ่านจังหวัดหล่างเซินเข้าสู่มณฑลกว๋างลี - จ้วงของจีน ซึ่งจีนถือว่าเส้นทางนี้คือเส้นทางหลักในการเปิดประตูให้เงินไหลลงมาจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สองหลัก ด้านสากลหม่องกาย-ดงฮิ่งตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลเมืองหม่องกาย จังหวัดกว๋างบิ่งห์ ประเทศเวียดนาม ตรงข้ามกับด้านฝั่งประเทศจีน ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลดงฮิ่ง เมืองฝ่องแก่งห์ เขตปกครองตนเองชนชาติจ้วง มณฑลกว๋างสี ด้านสากลแห่งนี้นับได้ว่าเป็นด้านสากลทางบกด้านสุดท้ายที่ตั้งอยู่ปลายทิศตะวันออกของแนวพรมแดนเวียดนาม-จีน หากสิ้นสุดแนวพรมแดนทางบกฝั่งตะวันออกนี้แล้ว จะต่อเข้าสู่แนวเขตแดนทางทะเลระหว่างเวียดนามกับจีน

ด้านสากลหม่องกาย-ดงฮิ่ง เปิดทำการในเวลา 07.00-19.00 น. ตามเวลาของประเทศเวียดนาม หรือเวลา 08.00-20.00 น. ตามเวลาของประเทศจีน

ด้านสากลทั้ง 4 แห่งสามารถเปิดให้บริการสำหรับประชาชนประเทศต่างๆ รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นจากเวียดนามและจีน สามารถเดินทางผ่านด่านชายแดนดังกล่าวโดยถือหนังสือเดินทางประเทศของตน มาดำเนินการขอรับการตรวจลงตรา (วีซ่า) เข้าประเทศได้ที่ด่านดังกล่าวได้เลย

ในด้านกิจการคมนาคมขนส่งชายแดน ทั้งสองประเทศได้กำหนดด่านสถานีคมนาคมขนส่งชายแดนทางบกที่สำคัญคือ สถานีขนส่งทางรถยนต์ และสถานีรถไฟด่านชายแดน ซึ่งในประเทศเวียดนามอยู่ที่จังหวัดหล่างเซิน และลาวกาย คือ

- สถานีรถไฟดงดั่ง ชายแดนจังหวัดหล่างเซิน ประเทศเวียดนาม เชื่อมกับสถานีรถไฟบิ่งเตี๋ย มณฑลกว๋างสี ประเทศจีน

- สถานีรถไฟฝอยเหมย ชายแดนจังหวัดลาวกาย เวียดนาม ข้ามต่อไปยังสถานีรถไฟเซินเอี๋ย มณฑลยูนนาน ประเทศจีน

ด่านชายแดนทั้งสองจุดที่จังหวัดหล่างเซินและลาวกายจึงเป็นด่านชายแดนที่สำคัญ เนื่องจากเป็นเส้นทางหลักของการคมนาคมขนส่งลำเลียงสินค้า ตลอดจนผู้โดยสาร ประชาชนที่ใช้เส้นทางรถยนต์และรถไฟในการเดินทางเชื่อมต่อระหว่างสองประเทศ และได้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในฐานะที่เป็นประตูแรกที่เชื่อมต่อไม่เพียงแต่ระหว่างเวียดนามกับจีนเท่านั้น แต่ถือได้ว่าเป็นประตูเชื่อมต่อทางบกที่สำคัญระหว่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เลยทีเดียวน

เส้นทางคมนาคมทางบกสายหลัก เชื่อมระหว่างตำบลหิ้วว้หงิกวาน (Hũu Nghị Quan) มณฑลทกวางสีของจีน ผ่านตำบลหิ้วว้หงิ (Hũu Nghị) จังหวัด หล่างเซินของเวียดนาม

ด่านที่วู่หนิงกวน ผังมณฑลทกวางตี ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
ตรงข้ามด่านที่วู่หนิง จังหวัดกลางเซิน ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
เปรียบเทียบรูปอดีต-ปัจจุบัน (ในหน้า 43)

ความร่วมมือทางการค้าและการท่องเที่ยวผ่านด่านชายแดน
ภายหลังจากที่ด่านชายแดนระหว่างประเทศสามารถเปิดทำการใน
จุดต่างๆ ได้ถึง 21 จุดนั้น ด่านชายแดนได้เพิ่มบทบาทและความสำคัญ
มากขึ้นนอกเหนือไปจากการเดินทางติดต่อไปมาระหว่างประชาชนทั้งสอง
ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด่านชายแดนที่มีฐานะเป็นด่านนานาชาติได้
ทวีความสำคัญมากขึ้นในด้านการขนส่งคมนาคม สินค้า และการท่องเที่ยว
ดังนั้นรัฐบาลทั้งสองประเทศจึงได้ทำข้อตกลงร่วมกันเพิ่มเติมต่อมา
ในการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวผ่านด่าน
ชายแดน

รัฐบาลเวียดนามได้เปิดโอกาสส่งเสริมการลงทุนสำหรับผู้ที่ต้อง
การลงทุนด้านธุรกิจ การค้าในพื้นที่ด่านชายแดนเป็นกรณีพิเศษ โดย
สามารถเสนอโครงการลงทุนด้านการค้า และการท่องเที่ยวเพื่อขอยืมเงิน
จากกองทุนของรัฐบาล อาศัยมติตามข้อเสนอนี้ 15 ของกฎหมายส่งเสริม
การลงทุน (ฉบับแก้ไข) เลขที่ 03/1998/QH10 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม
ค.ศ. 1998

ในพื้นที่ที่เรียกว่าเขตเศรษฐกิจด่านชายแดนจะได้รับการลดหย่อน
ภาษีที่ดินถึง 50% รวมทั้งได้รับการลดหย่อนภาษีการค้าอีกจำนวนหนึ่ง
(ตามประเภทและลักษณะการค้า) เพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการ
ลงทุนการค้าชายแดน ทั้งผู้ลงทุนในประเทศและนักลงทุนจากต่างประเทศ
สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชายแดนของทั้งสอง
ประเทศจะมีบัตรประจำตัวชายแดน หรือบัตรอนุญาตผ่านแดน ไว้
สำหรับเดินทางเข้า-ออกพื้นที่ที่ถูกกำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจด่านชาย
แดนเป็นกรณีพิเศษโดยไม่จำเป็นต้องใช้หนังสือเดินทาง (passport)
 ทั้งนี้เพื่อเอื้อต่อการอำนวยความสะดวกในการเดินทางติดต่อ ทำการค้า
ในพื้นที่ชายแดน หากประชาชนดังกล่าวต้องการเดินทางไปยังจุดอื่นนอก
เหนือไปจากพื้นที่เขตเศรษฐกิจด่านชายแดน จะต้องดำเนินการกับเจ้า
หน้าที่ระดับจังหวัดเพื่อขออนุญาตเป็นวาระไป

เขตเศรษฐกิจด่านชายแดนถือว่าเป็นพื้นที่พิเศษที่ได้รับอำนาจการ
จัดการจากคณะกรรมการประชาชนประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้ง
คณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจด่านชายแดน

ตลาดชายแดน ตลาดด่านชายแดน และตลาด

ในเขตเศรษฐกิจพิเศษด่านชายแดน

การพัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจ การค้าตามแนวชายแดน ทำให้เกิดลักษณะตลาดที่แตกต่างกันไป และเกิดการจัดการที่แตกต่างกันของตลาดแต่ละประเภท ดังนี้

1) ตลาดชายแดน หมายถึง ตลาดต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามแนวชายแดน แต่ไม่ใช่ตลาดด่านชายแดน และตลาดในเขตเศรษฐกิจด่านชายแดน

2) ตลาดด่านชายแดน หมายถึง ตลาดที่ตั้งขึ้นในบริเวณพื้นที่ด่านชายแดน แต่ไม่ใช่ตลาดในเขตเศรษฐกิจด่านชายแดน

3) ตลาดในเขตเศรษฐกิจด่านชายแดน หมายถึง ตลาดที่ตั้งขึ้นในเขตเศรษฐกิจด่านชายแดน ตามที่บัญญัติในคำสั่งนายกรัฐมนตรีเลขที่ 53/2001/QD-TTg ลงวันที่ 19 เมษายน ค.ศ. 2001

สังเกตได้ว่า ตลาดในเขตชายแดนตามนิยามทางกฎหมายที่ให้ไว้ มีลักษณะแตกต่างกันอยู่ 3 ลักษณะ ซึ่งตลาดแต่ละแห่งก็มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการที่แตกต่างกันไปภายใต้ข้อบังคับกฎหมายแต่ละประเภท กล่าวคือ

อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกับตลาดชายแดน และตลาดด่านชายแดน เกิดขึ้นตามสาระสำคัญของมติคณะรัฐมนตรีเลขที่ 02/2003/ND-CP ลงวันที่ 14 มกราคม ค.ศ. 2003

ส่วนอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการตลาดในเขตเศรษฐกิจด่านชายแดน โดยคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจด่านชายแดน ซึ่งเกิดขึ้นจากการจัดตั้งของคณะกรรมการประชาชนประจำจังหวัดที่มีด่านชายแดนนั้นตั้งอยู่ อาศัยอำนาจตามความในมติคณะรัฐมนตรีเลขที่ 02/2003/ND-CP ลงวันที่ 14 มกราคม ค.ศ. 2003

การพัฒนาเมืองหลักชายแดนเวียดนาม : ลาวกาย

และหล่างเชิน

จังหวัดลาวกาย ศูนย์กลางเชื่อมต่อสู่มณฑลยูนนานของจีน

ลาวกายเป็นจังหวัดชายแดนทางตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนาม

ที่มีพรมแดนทางบกระหว่างเวียดนามกับจีนยาวประมาณ 240 กิโลเมตร มีเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อกับฮานอยซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศถึงสามเส้นทางหลักคือ ทางรถไฟจากฮานอย-ลาวกาย มีความยาว 295 กิโลเมตร ทางรถยนต์โดยเส้นทางหลวงหมายเลข 2 ความยาว 324 กิโลเมตร และทางน้ำตามเส้นทางแม่น้ำแดง ระยะทาง 341 กิโลเมตร ทั้งสามเส้นทางคือ ทางรถไฟ ทางหลวงหมายเลข 2 และแม่น้ำแดงล้วนแล้วแต่เชื่อมต่อเข้าสู่มณฑลยูนนานได้ทั้งสามเส้นทาง เพราะฉะนั้นจังหวัดลาวกายจึงเป็นจังหวัดชายแดนของเวียดนามที่มีศักยภาพมากในการเป็นประตูเชื่อมสู่ประเทศจีนโดยผ่านเข้าทางมณฑลยูนนาน

ลักษณะที่ได้เปรียบจากเส้นทางคมนาคมและสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เชื่อมต่อกับจีนอย่างสะดวกนี้ ทำให้จังหวัดลาวกายมีด่านชายแดนสำคัญในระดับนานาชาติ คือด่านชายแดนนานาชาติลาวกาย-ท่าเซ่อว (Lào Cai-Hà Khẩu International Border Gate)²⁹ ปัจจุบันสามารถใช้เส้นทางรถยนต์ และทางรถไฟสำหรับการเดินทาง การขนส่งสินค้าได้อย่างปกติ นอกจากนี้ยังมีด่านท้องถิ่นที่เปิดเพิ่มอีกแห่งคือ ด่านเมืองเคื่อง-เกี้ยวเดว (Mù'òng Khu'òng-Kiêu Đâu) ซึ่งเชื่อมระหว่างอำเภอเมืองเคื่อง จังหวัดลาวกาย บนทางหลวงหมายเลข 4D กับตำบลเกี้ยวเดวของมณฑลยูนนาน

ด่านชายแดนนานาชาติลาวกาย-ท่าเซ่อวได้อยู่ในแผนพัฒนาเส้นทางเศรษฐกิจคุนหมิง-ลาวกาย-ฮานอย-ไฮฟอง ภายใต้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างจีน-เวียดนาม นอกจากนี้ในฐานะที่จังหวัดลาวกายตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนามซึ่งมีเส้นทางลาวกาย-ไลเจิว-เตียนเบียน สามารถเชื่อมต่อเข้าสู่ประเทศลาวได้อีกทางหนึ่ง จึงทำให้ลาวกายเป็นจุดผ่านสำคัญจากจีนเข้าสู่เขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้อีกเส้นทางหนึ่ง

การพัฒนาเส้นทางคมนาคมโดยเฉพาะทางรถยนต์ได้มีโครงการพัฒนาทางด่วนจากนครคุนหมิง มณฑลยูนนาน มายังด่านชายแดนท่าเซ่อว ซึ่งจะดำเนินการเสร็จในปลายปี ค.ศ. 2009 จะช่วยย่นระยะเวลาเดินทางจากเดิมใช้เวลาประมาณ 7 ชั่วโมง เหลือประมาณ 5 ชั่วโมง

ในส่วนการพัฒนาเส้นทางฝั่งประเทศเวียดนามมีโครงการพัฒนา

เส้นทางคมนาคมในระยะปี ค.ศ. 2010 คือโครงการปรับปรุงเส้นทางรถไฟเชื่อมต่อลาวกาย-ฮานอย-ไฮฟอง โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลฝรั่งเศส โครงการสร้างทางด่วนลาวกาย-ฮานอย โครงการปรับปรุงและยกระดับเครือข่ายการคมนาคมขนส่งบริเวณด่านชายแดนรวมถึงภายในจังหวัดลาวกาย นอกจากนี้รัฐบาลเวียดนามกำลังศึกษาความเป็นไปได้โครงการก่อสร้างสนามบินภายในจังหวัดลาวกาย เพื่อพัฒนาเส้นทางคมนาคมให้เกิดความสะดวกมากขึ้นในการขนส่ง การเดินทาง การท่องเที่ยว ให้เกิดเครือข่ายการคมนาคมทั้งในเวียดนาม ระหว่างเวียดนาม-จีน และเวียดนามและกลุ่มประเทศอาเซียน ปัจจุบันเวียดนามได้รับอนุญาตให้นำรถบรรทุกสินค้าเกษตรและอาหารทะเลผ่านด่านชายแดนเข้าไปประเทศจีนในระยะ 250 กิโลเมตร และเดินทางกลับออกมาภายในระยะเวลา 1 วันเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดน

ดังนั้นลาวกายจึงเป็นจังหวัดที่มีจุดเด่นในการเป็นศูนย์กลางของเวียดนามภาคตะวันตกเฉียงเหนือเชื่อมต่อกับประเทศจีน โดยนับว่าเป็นเส้นทางที่สั้นที่สุดในการขนส่งสินค้าจากมณฑลยูนนานของจีนสู่เวียดนามไปยังท่าเรือไฮฟองเพื่อส่งสินค้าต่อไปยังประเทศอื่น โดยเฉพาะกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง และออสเตรเลีย และเป็นเส้นทางบกที่สั้นที่สุดทั้งทางรถยนต์และทางรถไฟในการเดินทางติดต่อระหว่างนครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ของประเทศจีน ศูนย์ฮานอย ของประเทศเวียดนาม

ประเทศเวียดนามและจีนได้ดำเนินการทำความเข้าใจร่วมด้านการค้าและการขนส่งผ่านด่านชายแดนนานาชาติลาวกาย-ท่าเซอวอย่างเรียบร้อยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 อีกทั้งประชาชนของทั้งสองประเทศที่มีถิ่นฐานในอำเภอที่มีชายแดนระหว่างประเทศติดต่อกันได้รับอนุญาตให้ใช้บัตรผ่านแดนพิเศษโดยไม่ต้องใช้หนังสือเดินทาง (passport) โดยสามารถพำนักได้ในพื้นที่พัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนของทั้งสองประเทศได้ถึง 15 วัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสะดวกสำหรับการค้าชายแดนของคนในท้องถิ่น สำหรับนักลงทุนที่สนใจลงทุนในพื้นที่ที่จัดให้เป็นเขตเศรษฐกิจด่านชายแดนฝั่งเวียดนามนั้น รัฐบาลเวียดนามได้ส่งเสริมการลงทุนโดยผู้ลงทุนในพื้นที่ดังกล่าวจะได้รับสิทธิพิเศษในการ

กู้เงินลงทุน และการลดหย่อนภาษีรายได้จากรัฐบาลเวียดนามเป็นระยะเวลาถึง 15 ปี ในกรณีผู้ค้ารายย่อยหากนำสินค้าเข้ามาจากประเทศจีน มูลค่าไม่เกิน 2 ล้านด่งเวียดนาม (ประมาณ 3,000 บาท) จะได้รับการยกเว้นภาษีสินค้านำเข้า ซึ่งกรณีนี้ส่วนใหญ่มักเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่ชาวบ้านท้องถิ่นของทั้งสองประเทศข้ามมาแลกเปลี่ยนกัน

นอกเหนือจากพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษที่กำหนดในบริเวณด่านชายแดน จังหวัดลาวกายยังได้มีโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในบริเวณชายแดนขึ้นมาอีก 2 เขต คือ

- เขตอุตสาหกรรมโฝเหมย (Phô Mói) เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรม มีพื้นที่ประมาณ 100 เฮกตาร์ หรือประมาณ 10 ตารางกิโลเมตร

- เขตการค้าและพาณิชย์ซวนแก่งห์ (Xuân Thành) เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งเสริมการค้าปลอดภาษีและตลาดรวมการค้าชายแดน มีพื้นที่ประมาณ 156 เฮกตาร์ หรือประมาณ 15.6 ตารางกิโลเมตร

เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งสองแห่งตั้งอยู่ในรัศมี 10 กิโลเมตรจากพื้นที่ด่านชายแดนลาวกาย และมีโครงการพัฒนาเส้นทางขนส่งเชื่อมเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้เข้ากับด่านชายแดนลาวกาย และตัวเมืองลาวกาย โดยในอนาคตจะมีการขยายพื้นที่บริหารเทศบาลเมืองลาวกายให้มีฐานะเป็นเทศบาลนครลาวกายเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มปริมาณสูงขึ้นในอนาคต

เห็นได้ชัดว่าปริมาณตัวเลขที่แสดงการเติบโตทางเศรษฐกิจได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากโดยเฉพาะในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา เมื่อกระบวนการเจรจาและการปักหลักเขตแดนระหว่างเวียดนาม-จีนได้สำเร็จลงอย่างรวดเร็วภายในปี ค.ศ. 2009 มูลค่าการส่งออกและนำเข้าผ่านด่านชายแดนลาวกายในปี ค.ศ. 2009 เป็นจำนวนถึง 700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีการตั้งเป้าหมายไว้ว่า ในปี ค.ศ. 2010 จะมีมูลค่าการส่งออกและนำเข้าผ่านด่านชายแดนลาวกายสูงถึง 800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ³⁰

จังหวัดหล่างเซิน ศูนย์กลางเชื่อมต่อสู่มณฑลกวางสีของจีน หล่างเซิน (Lang Son) เป็นจังหวัดชายแดนทางตะวันออกเฉียง

เหนือของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามที่มีพรมแดนติดกับมณฑล กวางสี สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นระยะทาง 253 กิโลเมตร การเดินทางจากจังหวัดหล่างเซินมีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับทั้งทางรถยนต์และทางรถไฟเชื่อมต่อมาถึงนครฮานอยได้โดยตรง

- ทางรถยนต์จากหล่างเซิน-ฮานอย เส้นทางหลวงหมายเลข 1-A ระยะทาง 151 กิโลเมตร ทางหลวงสายนี้เป็นทางหลวงหลักของเวียดนามที่เชื่อมภาคเหนือสู่ภาคใต้ และสามารถใช้เส้นทางแยกต่างๆ เข้าสู่ประเทศลาวและกัมพูชา เพื่อเชื่อมเข้ากับโครงข่ายถนนสายเอเชียผ่านทางประเทศไทยสู่พม่าและต่อไปยังมาเลเซียจนถึงสิงคโปร์ได้

- ทางรถไฟจากหล่างเซิน-ฮานอย ระยะทาง 145 กิโลเมตร ทางรถไฟสายนี้สามารถวิ่งเข้าสู่ประเทศจีนทางมณฑลกวางสี และเชื่อมเข้าสู่โครงข่ายทางรถไฟในประเทศจีนที่สามารถเดินทางเข้าถึงปักกิ่ง มุ่งสู่อุลานบาตอร์ มองโกเลีย และมีทางเชื่อมเข้ากับทางรถไฟสายทรานส์ไซบีเรียติดต่อกับภูมิภาคยุโรปได้

จุดที่เป็นด่านชายแดนทางบกแต่เดิมนับคือประตู อ้ายนามกวาน (ai Nam Quan) เป็นประตูด่านชายแดนที่มีมาแต่อดีตที่กำหนดขึ้นสำหรับจีนติดต่อกับเข้าสู่เขตแดนของเวียดนาม ปัจจุบันตัวประตูด่านอันเก่าตั้งอยู่ในเขตด่านชายแดนฝั่งประเทศจีนห่างจากตัวจังหวัดหล่างเซินประมาณ 14 กิโลเมตร ส่วนที่ตั้งของด่านชายแดนทางฝั่งเวียดนามใช้ชื่อว่า ด่านหิวว์หงิ (Hũu Nghì) และด่านชายแดนที่อยู่ตรงข้ามฝั่งจีนปัจจุบันมีชื่อว่า ด่านหิวว์หงิกวาน (Hũu Nghì Quan) ซึ่งตั้งชื่อให้ความหมายว่า มิตรภาพ หรือในภาษาอังกฤษมักเรียกด่านนี้ว่า ด่านมิตรภาพ (Friendship Gate) ชื่อนี้จึงเป็นตัวแทนของความร่วมมือของสองประเทศที่ประสบความสำเร็จในการเจรจาเรื่องเขตแดนทางบก

ด่านชายแดนหิวว์หงิ-หิวว์หงิกวาน (Hũu Nghì-Hũu Nghì Quan) มีฐานะเป็นด่านชายแดนสากล (International Border Gate) คือเปิดให้ประชาชนทั่วไปจากประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากเวียดนามและจีนสามารถเดินทางเข้าออกได้ตามปกติโดยใช้หนังสือเดินทางเข้าเมือง (passport) นอกจากนี้ในบริเวณใกล้ๆ กัน ยังมีด่านชายแดนสากลอีกแห่งหนึ่งสำหรับเส้นทางรถไฟโดยเฉพาะคือด่านชายแดนสากลด่งดั่ง-

บึงเตื่อง (Đòng Đàng-Bàng Tu'ò'ng) เพราะฉะนั้นจังหวัดกลางเซิน จึงมีด่านชายแดนสากล 2 แห่งที่แบ่งหน้าที่รับผิดชอบเส้นทางคมนาคม ข้ามประเทศอย่างจำเพาะ คือด่านหิววีหงิ-หิววีหงิกวาน รับผิดชอบดูแล การเข้าออกประเทศสำหรับการเดินทางและการขนส่งด้วยเส้นทางรถยนต์ ส่วนด่านด่งดั่ง-บึงเตื่อง รับผิดชอบดูแลการเข้าออกประเทศสำหรับการ เดินทางและการขนส่งด้วยเส้นทางรถไฟ

จังหวัดกลางเซินยังมีด่านชายแดนท้องถิ่นที่เปิดสำหรับประชาชน ในท้องถิ่นเดินทางติดต่อแลกเปลี่ยนให้สะดวกขึ้นอีก 2 ด่าน คือ

- ด่านจีมา-อ้ายเตียม (Chi Ma-Ái Đìem) ด่านจีมาตั้งอยู่ใน ท้องที่อำเภอหลกบิ่งห์ จังหวัดกลางเซิน บนเส้นทางหมายเลข 236 เชื่อม กับด่านอ้ายเตียมซึ่งอยู่ในฝั่งประเทศจีน

- ด่านบิ่งหงิ-บิ่งหึยกวาน (Binh Nghi-Binh Nhi Quan) ด่าน บิ่งหงิตั้งอยู่ในฝั่งประเทศเวียดนามเชื่อมกับด่านบิ่งหึยกวานซึ่งอยู่ในฝั่ง ประเทศจีน

ด่านชายแดนสากลหิววีหงิ-หิววีหงิกวาน ได้อยู่ในแผนพัฒนา เส้นทางเศรษฐกิจหนานหนิง-กลางเซิน-ฮานออย-ไฮฟอง ภายใต้ความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน- สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นอกจากนี้ตามลักษณะภูมิศาสตร์ที่ จังหวัดกลางเซินตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเวียดนาม โดยมีเส้นทางคมนาคมติดต่อโดยตรงมายังเมืองหลวงคือนครฮานออยซึ่ง เป็นศูนย์กลางภาคเหนือของเวียดนามตามเส้นทางหลวงสาย A-1 และ ทางรถไฟ ที่สามารถเชื่อมโยงภาคเหนือและภาคใต้ของเวียดนามเข้าด้วยกัน ทางหลวงสายนี้จะมีเส้นทางแยกเข้าสู่ประเทศลาวและกัมพูชา ซึ่ง สามารถเชื่อมเข้ามาสู่โครงข่ายถนนสายเอเชียในประเทศไทยที่สร้างไว้ รอรับเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นจึงสามารถเดินทางต่อเนื่องเข้าสู่เส้นทางสาย แม่สอด-พม่า เข้าสู่อินเดีย เอเชียใต้ และยุโรปได้ในอนาคต ในระหว่างที่ เชื่อมต่อเข้าสู่ลาวและกัมพูชานั้น เส้นทางนี้จะช่วยให้โครงข่ายการเดินทาง ติดต่อกันในระดับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสมบูรณ์ จึงทำให้จังหวัดกลางเซินเป็นจุดผ่านสำคัญจากจีนลงมาเชื่อมต่อกับเขต อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้อีกเส้นทางหนึ่ง รวมทั้งหากเชื่อมเข้ากับโครงข่าย

ถนนสายเอเชียเข้ามาในประเทศไทยและใช้เส้นทางลงใต้ก็สามารถเดินทางเข้าสู่ประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ได้อีก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าด่านสากลหล่างเซินเป็นด่านที่มีศักยภาพและมีความสำคัญเป็นอย่างสูงต่อการเชื่อมต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงมากในอนาคต

“เขตเศรษฐกิจด่านชายแดนดงดั่ง-หล่างเซิน” (Dong Dang-Lang Son Border Gate Economic Zone) ได้รับการสนับสนุนเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยรอบด่านชายแดนสากลดงดั่ง ของจังหวัดหล่างเซินให้กลายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ โครงการนี้รัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้เริ่มลงนามเมื่อวันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 2008 ซึ่งเมื่อการดำเนินการจัดตั้งโครงการนี้สำเร็จเต็มรูปแบบแล้วจะมีอาณาบริเวณที่อยู่ภายใต้การจัดการของคณะกรรมการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจด่านชายแดน รวมถึง 394 ตารางกิโลเมตร โดยรวมเอาพื้นที่ของตัวจังหวัดหล่างเซิน ตัวเมืองดงดั่ง ตัวเมืองกาวหลก รวมไปถึงจนถึงตัวตำบลวันลาว วันกวาน และจีลิ่งเข้าด้วยกัน

พื้นที่ของการประกาศให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษในส่วนของฝั่งประเทศเวียดนามนี้จะเข้าไปเชื่อมต่อกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจด่านชายแดนทางฝั่งประเทศจีนด้วย คือพื้นที่ในฝั่งเวียดนามที่สิ้นสุดที่ด่านชายแดนดงดั่งจะเชื่อมต่อกับด่านบั้งเตื่องของมณฑลกวางสี-จ้วงของจีนให้กลายเป็นเขตเศรษฐกิจด่านชายแดนที่ต่อเนื่องกันระหว่างสองประเทศทันที

เป้าหมายในพื้นที่เศรษฐกิจด่านชายแดนที่นอกจากจะกระตุ้นการพัฒนาคนในท้องถิ่นแล้ว ยังจะสนับสนุนการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งคาดว่าจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างภูมิภาคและจะทำให้ปริมาณการค้านำเข้า-ส่งออกผ่านด่านสากลแห่งนี้สูงขึ้นเป็น 2 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี ค.ศ. 2010 เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 5 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี ค.ศ. 2015 และคาดการณ์ต่อเนื่องถึงปี ค.ศ. 2020 ว่าจะมีมูลค่าสินค้าส่งออก-นำเข้าผ่านด่านแห่งนี้สูงถึง 10 พันล้านเหรียญสหรัฐ³¹ และเมื่อปลายปี ค.ศ. 2009 ตัวเลขนักลงทุนที่เข้าร่วมลงทุนมีจำนวน 1,068 โครงการ มีปริมาณการลงทุน 7,300 พันล้านเวียดนามด่ง³² ในจำนวนนี้เป็นนักลงทุนต่างชาติ 31 โครงการเข้ามาลงทุน

มูลค่า 2,800 พันล้านเวียดนามด่ง³³

โครงการเขตเศรษฐกิจด้านชายแดนด่งดั่ง-หล่างเซินนี้จะเป็นการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจขนาดใหญ่ของภาคเหนือของเวียดนามเพื่อรองรับแนวเส้นทางเศรษฐกิจ หล่างเซิน-ฮานอย-ไฮฟอง-กว่างนิงห์ ที่จะเป็นแนวเชื่อมต่อประสานพื้นที่เศรษฐกิจบริเวณอ่าวตังเกี๋ยที่เชื่อมเข้าสู่พื้นที่อ่าวตอนบนของจีน และต่อเนื่องเข้าสู่โครงการระเบียงเศรษฐกิจหนานหนิง-ลิงคโปร้ที่จีนจะผลักดันลงมาโดยอาศัยเส้นทางผ่านเวียดนามเข้าสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นการสนับสนุนบทบาทความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างกลุ่มอาเซียน-จีนในอนาคต

4. ปัญหาเขตแดน การข้ามแดน และอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน

ปัญหาเขตแดนทางบก

การข้ามนุษย์ข้ามพรมแดน แรงงานข้ามชาติ โสเภณีข้ามชาติ (กรณีด่านสากลลาวกาย-ท่าเข่อว)

การเปิดด่านชายแดนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะด่านชายแดนสากลที่มีศักยภาพทางด้านการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวสูงอย่างเช่นกรณีของด่านชายแดนลาวกาย-ท่าเข่อว กิจกรรมข้ามพรมแดนที่เกิดขึ้นร่วมกับการค้าเขตแดนและมากับผู้คนที่เคลื่อนตัวข้ามพรมแดนส่วนใหญ่พบว่าเกิดจากบรรดานักท่องเที่ยวทั้งชาวจีนและชาวเวียดนามตลอดจนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศด้วย ผู้ค้าระยะไกลที่เดินทางค้าขายข้ามเขตแดนและจำเป็นต้องหาที่พักอาศัยตามแนวชายแดน และที่สำคัญเราพบว่ามีคนกลุ่มหนึ่งที่ข้ามแดนเพื่อการค้าทางเพศโดยเฉพาะผู้หญิงที่ข้ามมาจากฝั่งเวียดนามเพื่อมาเป็นแรงงานทางเพศในเขตด่านชายแดนท่าเข่อวฝั่งประเทศจีนอย่างจำเพาะเจาะจง

เนื่องจากความสะดวกในเส้นทางคมนาคมที่มีทั้งทางรถยนต์และทางรถไฟ หากใช้เส้นทางเดินทางจากกรุงฮานอยเมืองหลวงของเวียดนามใช้ระยะเวลาเดินทางเพียงประมาณ 8 ชั่วโมงเท่านั้น และหากเดินทางจากนครคุนหมิงเมืองหลวงของมณฑลยูนนานที่มีประชากรกว่า 85 ล้านคน

จำนวนมากพอกับเวียดนามทั้งประเทศ ใช้เวลาเดินทางด้วยทางด่วนเพียง 7 ชั่วโมง แต่ถ้าเดินทางด้วยรถไฟอาจใช้เวลาถึง 10 ชั่วโมง ด้านชายแดน จึงกลายเป็นจุดหมายของผู้ค้าแต่ละประเภทพร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เกิดขึ้นมารองรับหลังจากความร่วมมือในการเปิดด่านชายแดนนี้สำเร็จลง

ที่ด่านท่าเขาวังประเทศจีน เมื่อผ่านด่านสากลลาวกายและข้ามสะพานแม่น้ำน้ำที่กั้นเขตแดนระหว่างสองประเทศเข้ามาแล้วและเดินต่อไปยังย่านศูนย์การค้าที่ตั้งอยู่ถัดจากด่านสากลฝั่งประเทศจีนไปไม่กี่กิโลเมตร จะมีสถานที่ที่เป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีของบรรดานักท่องเที่ยวที่เข้ามาแสวงหาความสำคัญกับสินค้าทางเพศข้ามแดนจากประเทศเวียดนามที่มาชุมนุมกันอยู่บนอาคารพาณิชย์สามชั้นที่สร้างขึ้นมาเป็นวงอาคารสี่เหลี่ยมด้านบนของแต่ละชั้นเป็นระเบียบทางเดินที่สามารถเดินติดต่อกันได้อย่างทั่วถึงและมีบันไดอยู่ทั้งสี่มุมของอาคาร โดยที่ชั้นล่างเป็นเสมือนศูนย์การค้าที่ขายสินค้าทั่วไป แต่ชั้นสองและชั้นสามกลับถูกขอยพื้นที่เป็นห้องเล็กๆ เพื่อการขายบริการทางเพศอย่างไม่จำเป็นต้องปิดบังอาคารนี้เป็นที่รู้จักกันในนามของ “ตลาดเวียดนาม”

เห็นได้ชัดว่าผู้หญิงที่อยู่ในกิจกรรมการค้าทางเพศที่นี่มีจำนวนกว่า 300 คน และมากกว่าครึ่งหนึ่งมาจากฝั่งของประเทศเวียดนาม มีเป็นจำนวนน้อยที่เป็นผู้หญิงชาวจีน จึงเป็นเรื่องที่น่าคิดต่อไปว่าเหตุใดผู้หญิงเวียดนามจึงเข้ามาอยู่ในขบวนการการค้าทางเพศที่ด่านชายแดนเวียดนาม-จีนแห่งนี้เป็นจำนวนมาก

นี่คือตัวอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นและชี้ให้เห็นผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นตามมากับการเปิดด่านชายแดน การค้าทางเพศและการค้าแรงงานมนุษย์เป็นกิจกรรมหนึ่งที่แฝงตัวอยู่กับกิจกรรมการค้าและเศรษฐกิจข้ามพรมแดน และเป็นตัวอย่างปัญหาชายแดนที่ทั้งสองประเทศพยายามให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาที่มากขึ้น

ในด้านหนึ่งภาครัฐของทั้งสองประเทศควรมีกระบวนการในการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามแดนอย่างชัดเจน ในอีกด้านหนึ่งแรงงานทางเพศข้ามแดนนี้ก็สะท้อนสำนึกเรื่องเขตแดนที่จีนมีต่อเวียดนามที่ฝั่งอยู่ในสังคมจีนมาอย่างยาวนาน สำนึกนั้นคือสำนึกแห่งการรุกรานเข้าครอบ

ครอง เพียงแต่ในกรณีนี้เป็นการครอบครองพื้นที่บนเนื้อหนังสือและ
เรือนร่างของมนุษย์มิใช่การครอบครองบนพื้นที่ดินแดนอย่างเช่นในอดีต
แต่เพียงอย่างเดียว ดินแดนบนพื้นที่เป็นชายแดนก็เป็นส่วนหนึ่งของ
จากแห่งการแสดงสำนักแห่งการครอบครองที่ยังมีร่องรอยให้เห็นใน
ปฏิบัติการทางสังคมที่ดำรงร่วมสมัยกับปัจจุบันเท่านั้น

ปัญหาเขตแดนทางทะเล

การอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะพาราเซลและหมู่เกาะสแปรตลีย์
หมู่เกาะพาราเซลและหมู่เกาะสแปรตลีย์ (Paracels & Spratlys)³⁴
ตั้งอยู่ในทะเลจีนใต้³⁵ หมู่เกาะพาราเซลตั้งอยู่ตอนบนถัดจากเกาะไหหลำ
ลงมา ส่วนหมู่เกาะสแปรตลีย์ตั้งอยู่ทางตอนใต้ลงไป ปัจจุบันทั้งสองหมู่
เกาะเป็นกรณีพิพาทที่สำคัญระหว่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
นามกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ในขณะที่เดียวกันกรณีพิพาทเหนือหมู่
เกาะดังกล่าวยังขยายวงไปสู่ข้อพิพาทระหว่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง
เฉียงใต้กับเอเชียตะวันออก เนื่องจากมีคู่กรณีที่เพิ่มเข้ามาอีกหลาย
ประเทศ อาทิ ใต้หวัน ฟิลิปปินส์ บรูไน อินโดนีเซีย

ในกรณีข้อพิพาทเรื่องอธิปไตยเหนือหมู่เกาะทั้งสองระหว่างเวียดนาม
นามกับจีนนั้น เริ่มเห็นประเด็นความขัดแย้งแจ่มชัดขึ้นมาหลังจากการ
รวมเวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้เข้าด้วยกันเป็นสาธารณรัฐสังคมนิยม
เวียดนาม ทั้งนี้เมื่อปี ค.ศ. 1973 รัฐบาลเวียดนามใต้ได้ส่งกองกำลัง
เข้าไปกำกับแสดงสิทธิครอบครองหมู่เกาะดังกล่าว และถูกรัฐบาลสาธารณ
รัฐประชาชนจีนเข้าขับไล่และยึดครองแทน จนเมื่อภายหลังเวียดนาม
ใต้ถูกรวมเข้ากับเวียดนามเหนือได้ในปี ค.ศ. 1975 ทำให้รัฐบาลเวียดนาม
เหนือซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามต้อง
เข้ามาต่อสู้อและเรียกร้องอำนาจอธิปไตยเหนือสองหมู่เกาะดังกล่าวคืน
จากจีน

ข้อขัดแย้งในหมู่เกาะพาราเซลและหมู่เกาะสแปรตลีย์นี้เป็นชนวน
เหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้เวียดนามต้องกระชับความสัมพันธ์กับเอเชีย
มากขึ้น กระทั่งได้รับการสนับสนุนจากโซเวียตในกรณีที่เวียดนามเข้าไปมี
อิทธิพลในกัมพูชา และยังทำให้จีนไม่พอใจมากขึ้นจนเป็นเหตุอ้างให้จีน

ต้องส่งกองทัพเข้ามาทำสงครามชายแดนต่อสู้กับเวียดนามตามแนวพรมแดนเวียดนาม-จีนในปี ค.ศ. 1979 นั้นเอง

จึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่า หลังจากสงครามชายแดนครั้งนั้นความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับจีนเป็นไปอย่างไร้ราบรื่น แต่ก็ได้มีความพยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์ในอีกสิบปีให้หลังต่อมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามเจรจาเรื่องแนวเขตแดนทางบกและทางทะเลจนสามารถลงนามร่วมกันในความตกลงชั่วคราวว่าด้วยการแก้ไขปัญหาชายแดนระหว่างสองประเทศเมื่อปี ค.ศ. 1991 ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นปีแห่งการเริ่มต้นของทศวรรษที่แสดงให้เห็นความร่วมมือในการดำเนินการแก้ไขปัญหาระหว่างสองประเทศนี้ประสบผลแห่งความสำเร็จได้อย่างน่าอัศจรรย์และน่าเรียนรู้เป็นตัวอย่างอย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในประเด็นเขตแดนทางทะเล ทศวรรษที่ 1990 ก็เป็นทศวรรษที่พบว่าปัญหาเรื่องเขตแดนทางทะเลในบริเวณทะเลจีนใต้กลับทวีเหตุการณ์แห่งความขัดแย้งมากขึ้น จนเกิดกรณีประท้วงหลายรูปแบบทั้งในภาครัฐและภาคประชาชนโดยเฉพาะการที่เวียดนามประท้วงจีนในเหตุการณ์ต่างๆ อาทิ การที่จีนส่งเรือสำรวจเข้ามาในทะเลจีนใต้ในปี ค.ศ. 1997-1998 การที่จีนพยายามออกกฎหมายห้ามเข้ามาจับปลาในเขตทะเลจีนใต้ในปี ค.ศ. 1999 เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะไม่สามารถแก้ไขปัญหามหาสมุทรจีนใต้ได้แล้วปัญหาเรื่องอธิปไตยเหนือดินแดนหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ของทั้งสองประเทศจะยังคงเป็นปัญหาคาใจและแก้ไขไม่สำเร็จเสียที

5. บทเรียนแห่งความสำเร็จกับอนาคตของภูมิภาค

**ความสำเร็จของการปักปันและปักหลักเขตแดนและ
ความสัมพันธ์ชายแดนเวียดนาม-จีน กับการยกระดับ
การพัฒนาเศรษฐกิจสู่นโยบายระเบียบเศรษฐกิจ
หนานหนิง-สิงคโปร์**

แนวนโยบายระเบียบเศรษฐกิจหนานหนิง-สิงคโปร์

แนวนโยบายระเบียบเศรษฐกิจหนานหนิง-สิงคโปร์ (Nanning-

Singapore Economic Corridor) ได้ถูกเสนอและจัดตั้งขึ้นภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการวางแผนและบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจอ่าวเป่ยปู้กวางสี และสถาบันสังคมศาสตร์ประจำเขตฯ กวางสีจ้วง ประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ จากส่วนกลางของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนรวมกัน ได้แก่

- คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติจีน (National Development and Reform Commission)

- กระทรวงต่างประเทศ (Ministry of Foreign Affairs)

- กระทรวงพาณิชย์ (Ministry of Commerce)

- กระทรวงการรถไฟ (Ministry of Railways)

- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าจีน (China EXIM Bank)

- สำนักงานคณะกรรมการวางแผนและบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจอ่าวเป่ยปู้กวางสี (Office of Constriction and Management Commission of Beibu Gulf Economic Zone)

- คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาและปฏิรูปประจำเขตกวางสีจ้วง (Guangxi Development and Reform Commission)

- กรมพาณิชย์ประจำเขตฯ กวางสีจ้วง (Department of Commerce of Guangxi)

- กรมคมนาคมขนส่งประจำเขตฯ กวางสีจ้วง (Department of Transport of Guangxi)

- สำนักงานก่อสร้างทางรถไฟประจำเขตฯ กวางสีจ้วง (Guangxi Railway Construction Office)

- สถาบันสังคมศาสตร์ประจำเขตฯ กวางสีจ้วง (Guangxi Academy of Social Science)

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาอ่าวเป่ยปู้กวางสี (Guangxi Beibu Gulf Development Institute)

การดำเนินงานร่วมกับฝ่ายเวียดนามนั้น มีตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ ของรัฐบาลเวียดนามเข้าร่วมระดมความคิดเห็นอย่างพร้อมเพรียงกัน ได้แก่

- กระทรวงต่างประเทศเวียดนาม (Ministry of Foreign Affairs)

- กระทรวงแผนงานและการลงทุนประเทศเวียดนาม (Ministry of Planning and Investment)
- กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าประเทศเวียดนาม (Ministry of Industry and Trade)
- กระทรวงการคมนาคมขนส่งเวียดนาม (Ministry of Transport)
- สำนักงานศุลกากรเวียดนาม (Vietnam Customs)
- สถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนกลางเวียดนาม (Central Institute for Economic Management: CIEM)
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจเวียดนาม สถาบันสังคมศาสตร์ประเทศเวียดนาม
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและการเมืองการปกครองโลก สถาบันสังคมศาสตร์ประเทศเวียดนาม
- สำนักพิมพ์นิตยสารการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สถาบันสังคมศาสตร์ประเทศเวียดนาม

ผู้แทนฝ่ายเวียดนามต่างเห็นพ้องว่า แนวนโยบายนี้จะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการเศรษฐกิจและการค้าระหว่างจีน-เวียดนามที่พัฒนาขึ้นมาก่อนหน้านี้ คือ เส้นทางเศรษฐกิจจีน-เวียดนาม 2 เส้นทาง คือ

- เส้นทางเศรษฐกิจนครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน เข้าสู่จังหวัดลาวกาย มาลัยฮานอย ไฮฟอง และกว๋างนิงห์ ประเทศเวียดนาม
 - เส้นทางเศรษฐกิจนครหนานหนิง มณฑลกลวงสี ประเทศจีน เข้าสู่จังหวัดหล่งเซิน มาลัยฮานอย ไฮฟอง และกว๋างนิงห์ ประเทศเวียดนาม
- ทั้งนี้นโยบาย “ระเบียงเศรษฐกิจหนานหนิง-สิงคโปร์” จะกระตุ้นเส้นทางเชื่อมโยงเศรษฐกิจจีน-เวียดนาม พร้อมทั้งเสริมความแข็งแกร่งเส้นทางเศรษฐกิจหนานหนิง-ฮานอย รวมทั้งสามารถผลักดันให้เกิดการลงทุนขนาดใหญ่เพื่อรองรับเครือข่ายระเบียงเศรษฐกิจนี้ อาทิ การก่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ การสร้างเมือง การสร้างเขตอุตสาหกรรม ตลอดจนการพัฒนาเขตการค้าเสรีจีน-อาเซียนผ่านแนวระเบียงเศรษฐกิจนี้ หากแนวนโยบายนี้สามารถดำเนินได้ เวียดนามจะเป็นประเทศที่ได้รับ

ประโยชน์เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นประตูเปิดให้แก่เงินเพื่อเชื่อมโยงการค้ากับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้

การเปิดตัวของนโยบาย “ระเบียงเศรษฐกิจหนิง-สิงคโปร์” นี้ทางฝ่ายจีนได้ชี้ให้เห็นความสำคัญว่า ถือเป็น “เส้นเลือดใหญ่ของระบบเศรษฐกิจจีน-อาเซียน” เพราะจะเป็นโครงสร้างหลักของความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศอาเซียน และเป็นเส้นทางหลักของเครือข่ายการค้าคมนาคมขนส่งขนาดใหญ่ที่เชื่อมจีนเข้าสู่ประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีปอีก 6 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ลาว กัมพูชา ไทย พม่า มาเลเซีย จนถึงสิงคโปร์

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ : ชายแดนร่วมมือ “ใครค้า ไม่ใครศึก” สู่ความเข้าใจข้ามสหสวรรษ

คำกล่าวของคณะกรรมการเขตแดนแห่งชาติ (National Border Committee-NBC) กระทรวงต่างประเทศ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่กล่าวว่า “เราเรียนรู้จากประวัติศาสตร์แต่เราไม่จมอยู่กับอดีตของประวัติศาสตร์” ซึ่งกล่าวให้คณะทำงานของเราพึงเมื่อคราวเดินทางไปศึกษาการดำเนินงานการจัดทำหลักเขตแดนเมื่อต้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2553 ที่ผ่านมาดูจะให้ข้อสรุปเป็นอย่างดีต่อความเข้าใจพื้นฐานของขั้นตอนการดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนระหว่างเวียดนาม-จีน และทำให้เราได้เสนองานศึกษาชิ้นนี้ในชื่อว่า “เขตแดนเวียดนาม-จีน : ความเข้าใจข้ามสหสวรรษ”

นอกจากนี้กรณีศึกษาดังกล่าวทำให้ค้นพบคุณลักษณะที่สำคัญและพิเศษมากสามประการต่อประเด็นปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศคือ

ประการที่หนึ่ง ความสัมพันธ์เรื่องเขตแดนระหว่างเวียดนาม-จีน ชี้ให้เห็นความคิดทางการเมืองระหว่างรัฐโบราณในการจัดการเรื่องเขตแดนที่นับได้ว่าเก่าแก่มากที่สุดพื้นที่หนึ่งในอาณาบริเวณของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะที่เดียวกันความคิดในการกำหนดเขตแดนระหว่างรัฐโบราณของเวียดนามกับจีน ได้กลายเป็นสำนึกที่สำคัญต่อการกำหนดปริมณฑลของ “ความเป็นเวียดนาม” ที่มีมาอย่างยาวนานกว่าพันปี

ทั้งนี้เพราะรูปธรรมของการแยกตัวออกจากกันระหว่างรัฐที่ชัดเจนที่สุดประการหนึ่งก็คือ ความพยายามต่อการกำหนดแนวเขตแดนระหว่างรัฐโบราณทั้งสองนั่นเอง

ประการที่สอง ได้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานปักหลักเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-จีน ในยุคปัจจุบันสามารถประสบความสำเร็จได้ภายในระยะเวลาเพียง 20 ปี โดยอาศัยขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

- แนวทางจากสนธิสัญญาเทียนสินปี ค.ศ. 1885 ที่ทำโดยฝรั่งเศสกับราชวงศ์ชิง

- การฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศ มีการเสนอให้เกิดความตกลงชั่วคราวว่าด้วยการแก้ไขปัญหาชายแดนระหว่างสองประเทศปี ค.ศ. 1991

- การดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Border Committee : JBC) เพื่อทำการปักหลักเขตแดนที่มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ในกรณีที่คณะกรรมการเขตแดนร่วมไม่สามารถหาข้อยุติร่วมกันได้ ต่างฝ่ายจะรวบรวมข้อมูลกลับไปเสนอต่อรัฐบาลกลางของทั้งสองฝ่ายเพื่อขอมติ เมื่อรัฐบาลทั้งสองฝ่ายได้คำตอบร่วมกันก็จะแจ้งแนวเขตแดนที่ชัดเจนให้คณะกรรมการร่วมๆ นำไปดำเนินต่อไป

ประการสุดท้าย ได้ชี้ให้เห็นว่าความคิดเห็นที่เป็นข้อยุติต่อปัญหาเขตแดน เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลกลางกับคณะทำงานที่มาจากตัวแทนรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น เมื่อรัฐบาลกลางของทั้งสองฝ่ายมีข้อตกลงร่วมกันได้ ก็จะทำให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นยุติลงได้เช่นกัน การทำงานโดยระบบการตัดสินใจของรัฐบาลกลางเพื่อยุติกรณีปัญหาเมื่อถึงที่สุดนี้ได้ เกิดจากการวางระบบอำนาจและการทำงานที่ชัดเจน ทำให้ข้อเสนอของการตัดสินใจมีความเป็นเอกฉันท์และเป็นที่ยอมรับได้ อีกทั้งรัฐบาลกลางของทั้งเวียดนามและจีนต่างก็ใช้ระบบที่คล้ายคลึงกัน และยังเป็นรัฐบาลที่ปกครองด้วยพรรคเพียงพรรคเดียว จึงยอมทำให้การตัดสินใจของรัฐได้รับการยอมรับและบังคับใช้ได้อย่างเต็มที่

ดังนั้นความสำเร็จในการปักหลักเขตแดนภาคพื้นดินระหว่างเวียดนาม-จีน จึงสามารถเกิดขึ้นในชั่วระยะเวลาเพียง 20 ปีเท่านั้น ทั้งๆ ที่สอง

ประเทศนี้ต่างได้ผ่านประวัติศาสตร์อันขมขื่นในบริเวณที่เรียกได้ว่าเป็น
แนวพรมแดนของทั้งสองมาอย่างยาวนานกว่าสองพันปี เกิดสงครามชาย
แดนระหว่างเวียดนาม-จีนหลายต่อหลายครั้ง และสงครามชายแดนครั้ง
ล่าสุดก็เกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1979 ไม่นานมานี้เอง ก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิต
จำนวนมากทั้งบ้านเมืองและผู้คนล้มตายจากการต่อสู้รวมแล้วนับแสน
คน แต่หลังจากนั้นทั้งสองประเทศได้พยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์ขึ้นมา
ใหม่ จนการเจรจาเรื่องชายแดนเป็นประเด็นหลักที่ต่างก็ให้ความสำคัญ
ในการแก้ไขและประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว

ความสำเร็จดังกล่าวได้ทำให้เกิดการยกระดับของการพัฒนามายัง
เศรษฐกิจ และสังคมไม่เพียงแต่ในท้องถิ่นที่พรมแดนของทั้งสองประเทศ
มีอาณาเขตติดต่อกันเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อเนื่องถึงความเปลี่ยนแปลง
ในระดับภูมิภาค เวียดนามได้กลายเป็นประเทศบานสำคัญที่จีนเปิดลงมาสู่
ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การพัฒนาเขตการค้าเสรีอาเซียนได้เติบโต
ตามมา และในทางกลับกัน เขตการค้าเสรีจีน-อาเซียนได้เชื่อมต่อกัน
อย่างไม่ต้องสงสัย แนวทางการค้าและแนวร่วมทางเศรษฐกิจเติบโตอย่าง
เห็นได้ชัดทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค

นี่เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้าน
ชายแดน ซึ่งตั้งอยู่บนจุดยืนของการมองอนาคตร่วมกันอย่างมีสันติภาพ
การศึกสงครามจึงไม่ใช่คำตอบของการแก้ปัญหาชายแดน ณ วันนี้ ชาย
แดนเวียดนาม-จีนจึงเป็นชายแดนที่ผู้คนต่างร่วมใจ “ใครค้า ไม่ใคร่ศึก”
ก้าวผ่านปัญหาและความขัดแย้งสู่ “ความเข้าใจข้ามสหัสวรรษ” นำพา
ให้ความมั่นคงทางสังคมและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ถูกสร้าง
สรรค์ขึ้นตามมา

เชิงอรรถ

¹ *Nghị Định Thư Phân giới cắm mốc biên giới trên đất liền Việt Nam-Trung Quốc giữa Chính phủ Nước cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Chính phủ Nước cộng hòa nhân dân Trung Hoa*, ลงนามโดย Hồ Xuân Sơn ผู้แทนรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม กับ Vũ Đại Vĩ ผู้แทนรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน ค.ศ. 2009.

² คณะกรรมการเขตแดนแห่งชาติ (National Border Committee-NBC) กระทรวงต่างประเทศ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งแจ้งด้วยตัวเลขกลม 1,450 กิโลเมตร, สัมภาษณ์ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2553. ดังนั้นในเอกสารนี้หากกล่าวถึงตัวเลขนี้ต่อไปจะใช้ตัวเลขกลมตามข้างต้น

³ Đinh Xuân Vịnh, 2002; 494.

⁴ สัมภาษณ์คณะกรรมการเขตแดนแห่งชาติ (National Border Committee-NBC) กระทรวงต่างประเทศ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม, 6 สิงหาคม พ.ศ. 2553.

⁵ คำว่า “หลักเดี่ยว” “หลักคู่” และ “หลักสาม” เป็นชื่อเฉพาะที่ใช้เรียกเพื่อจำแนกประเภทตามลักษณะของหลักเขตแดนที่ใช้กันระหว่งพรมแดนของประเทศเวียดนามกับประเทศเพื่อนบ้าน

⁶ หลักคู่มักจะปักในพื้นที่ที่ใช้แม่น้ำเป็นเส้นกันเขตแดน โดยกำหนดปักที่ฝั่งแม่น้ำแต่ละฝั่งประเทศควบคุมกันไป และให้นับเลขกำหนดจุดที่ปักหลักคู่นี้เป็นหนึ่งจุด

⁷ หลักสามมักจะปักในพื้นที่ที่แม่น้ำไหลมาบรรจบกันโดยที่แม่น้ำทั้งสองสายต่างก็ทำหน้าที่เป็นเส้นกันเขตแดน พื้นที่ลักษณะเช่นนี้จะต้องใช้หลักเขตแดนอย่างน้อยสามหลักกำหนดจุดร่วมกัน แต่ให้นับเลขกำหนดจุดเป็นจุดเดียว

⁸ แม่น้ำนี้ทางฝั่งประเทศจีนเรียกชื่อว่า นานซีเหอ (Nan Xi He)

⁹ ดูเพิ่มเติมได้ใน Keith W. Taylor, 1999; pp. 144-147. ใน *The Cambridge History of Southeast Asia Vol.1*, Nicholas Tarling (ed).

¹⁰ *Đại Việt Sử ký toàn thư, Tập I*. Hà Nội: Nxb Văn hóa thông tin, 2004; 270.

¹¹ เขตอิทธิพลของนุงจีเกาในศตวรรษที่ 11 หากดูตามแผนที่ในปัจจุบันนับได้ว่ากินเนื้อที่ตอนบนในเขตจังหวัดกว๋างบั่ง (Cao Bằng) ในภาคเหนือของเวียดนามเลยเข้าไปในบางส่วนทางตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลกว๋างสีซงจิ้น

¹² สมรภูมิจัวยี่จี้ตั้ง ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตอำเภอจี้ตั้ง บนเส้นทางก่อนเข้าตัวจังหวัดหล่างเซิน โดยมีทางหลวงหมายเลข 1 ของเวียดนามตัดผ่าน

¹³ สุต จอนเจ็คติน. 2546; 19-24.

¹⁴ “ความตกลงเทียนสิน” (Tientsin Accord) ลงนามระหว่าง Li Hung

Chang ผู้แทนฝ่ายจีน กับ Capitaine de vaisseau Francois Ernest Fournier ผู้แทนฝ่ายฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ. 1884

¹⁵ Micheal Clodfelter, 1995; 11-12.

¹⁶ ปัจจุบันคือบริเวณท่านมิตรภาพหิว่ว่หิง ชายแดนจังหวัดหลงเซินฝั่งเวียดนาม กับท่านมิตรภาพหิว่ว่หิงกวาง ชายแดนฝั่งมณฑลกวังสี-ฉ้วงของจีน

¹⁷ “สนธิสัญญาเทียนสิน” (Treaty of Tientsin) ลงนามเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน ค.ศ. 1885 โดย Li Hung Chang ผู้แทนฝ่ายจีน กับ Jules Patenôtre ผู้แทนฝ่ายฝรั่งเศส

¹⁸ สงครามอินโดจีนครั้งที่ 1 คือสงครามเวียดนามต่อสู้กับฝรั่งเศส สงครามอินโดจีนครั้งที่ 2 คือสงครามเวียดนามต่อสู้กับสหรัฐอเมริกา

¹⁹ Hiệp Định Tạm thời về việc giải quyết công việc trên vùng biên giới hai nước giữa Chính phủ Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Chính Phủ nhân dân Trung Hoa 7/11/1991.

²⁰ Hiệp định Thương mại giữa Chính phủ nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Chính phủ nước Cộng hoà nhân dân Trung Hoa ngày 7/11/1991.

²¹ Hiệp định vận chuyển Hàng Không dân dụng giữa Chính phủ nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Chính phủ nước Cộng hoà nhân dân Trung Hoa ngày 8/3/1992.

²² Hiệp định đường sát biên giới giữa Bộ Giao thông vận tải và bưu điện nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Bộ Đường sát nước Cộng hoà nhân dân Trung Hoa ngày 8/3/1992.

²³ Hiệp định hàng hải giữa Chính phủ nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Chính phủ nước Cộng hoà nhân dân Trung Hoa ngày 8/3/1992.

²⁴ Thoả thuận về những nguyên tắc cơ bản giải quyết vấn đề biên giới lãnh thổ giữa Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Cộng hoà nhân dân Trung Hoa ngày 19/10/1993.

²⁵ Hiệp ước biên giới trên đất liền giữa nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam và nước Cộng hoà nhân dân Trung Hoa ngày 30/12/1999.

²⁶ สัมภาษณ์คณะกรรมการเขตแดนแห่งชาติ (National Border Committee-NBC) กระทรวงต่างประเทศ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม, 6 สิงหาคม พ.ศ. 2553.

²⁷ สำนักงานกิจการต่างประเทศ คณะกรรมการประชาชนจังหวัดลาว กาย, สัมภาษณ์ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2553.

²⁸ คณะกรรมการเขตแดนแห่งชาติ (National Border Committee-

NBC) กระทรวงต่างประเทศ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม, สัมภาษณ์ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2553.

²⁹ ห่าเซ่อวู (Hà Khẩu) คือด่านชายแดนที่ตั้งอยู่ในฝั่งประเทศจีนตรงข้ามด่านลาวกาย ฝั่งประเทศเวียดนาม ทางจีนเรียกชื่อนี้ว่า เหอเค่อวู (Hekou) ตั้งอยู่ในพื้นที่ปกครองชนชาติเย้า ในเขตปกครองตนเองชนชาติซ้านีและชนชาติหยี่ มณฑลยูนนาน

³⁰ ที่มา: สำนักงานกิจการต่างประเทศจังหวัดลาวกาย (Sở Ngoại vụ Lào Cai, Việt Nam), สัมภาษณ์ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2553. เปรียบเทียบข้อมูลในรายงานของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียแจ้งว่า ในปี ค.ศ. 2006 มีตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดนที่ด่านลาวกาย-ห่าเซ่อวูประมาณ 477 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และคาดการณ์มูลค่าการค้าชายแดนที่นี้จะเพิ่มเป็น 800 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2015 (ดูใน Asian Development Bank, 2007.)

³¹ Phùng Thanh Kiểm, เลขานุการคณะกรรมการจังหวัดประจำจังหวัดหล่างเซิน ใน *Khu kinh tế cửa khẩu Đông Đăng-Lạng Sơn tỉnh Lạng Sơn: Tiềm năng & Cơ hội đầu tư* (เขตเศรษฐกิจด่านชายแดนต่งตัง-หล่างเซิน จังหวัดหล่างเซิน: ศักยภาพและโอกาสการลงทุน), 2009; 5-9.

³² อัตราแลกเปลี่ยนประมาณ 19,000 เวียดนามต่งเท่ากับ 1 เหรียญสหรัฐ

³³ Ủy ban nhân dân tỉnh Lạng Sơn. ใน *Khu kinh tế cửa khẩu Đông Đăng - Lạng Sơn tỉnh Lạng Sơn: Tiềm năng & Cơ hội đầu tư* (เขตเศรษฐกิจด่านชายแดนต่งตัง-หล่างเซิน จังหวัดหล่างเซิน: ศักยภาพและโอกาสการลงทุน), 2009; 16-25.

³⁴ เวียดนามเรียกหมู่เกาะพาราเซลว่า หมู่เกาะฮวงซา (Hoàng Sa) และเรียกหมู่เกาะสแปรตลีย์ว่า หมู่เกาะเจื่องซา (Trường Sa)

³⁵ เวียดนามไม่เรียกชื่อทะเลจีนใต้ หรือ South China Sea อย่างที่ใช้กันทั่วไป แต่เวียดนามจะเรียกว่า “ทะเลตะวันออก” (Biển Đông) แทน

เอกสารอ้างอิง

เอกสารและหนังสือ

สุด จอนเจดสิน. 2546, *ประวัติศาสตร์เวียดนาม ตั้งแต่สมัยอาณาจักรม
ฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Asian Development Bank, *Socialist Republic of Vietnam:
Greater Mekong Subregion Kunming-Hai Phong Trans-
port Corridor: Noi Bai-Lao Cai Highway Project*, Project
Number: 33307, August 2007.

*Các văn bản pháp luật về quản lý biên giới Việt Nam-Trung
Quốc*. Hà Nội: Nxb Chính trị quốc gia, 2005.

Clodfiter, Micheal. 1995, *Vietnam in Military Statistics: A
History of the Indochina Wars, 1772-1991*. North
Carolina and London: McFarland & Company, Inc.,
Publishers.

Đại Việt Sử Ký Toàn thư. Hà Nội: Nxb Văn hóa thông tin, 2004.

Đình Xuân Vịnh, *Sổ tay địa danh Việt Nam*. Hà Nội: Nxb. Đại
học quốc gia, 2002.

Gu, Xiaosong and Womack, Brantly. "Border cooperation
between China and Vietnam in the 1990s". in *Asian Survey*
40(6), 2000: 1042-1058.

*Hiệp Định về Quy chế quản lý biên giới trên đất liền Việt Nam-
Trung Quốc giữa Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ
nghĩa Việt Nam và Chính phủ nước Cộng hòa Nhân dân
Trung Hoa*, 2009. (เอกสารจากกระทรวงต่างประเทศเวียดนาม)

*Hiệp Định về Cửa khẩu và quy chế quản lý cửa khẩu biên giới
trên đất liền Việt Nam-Trung Quốc giữa Chính phủ nước
Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Chính phủ
nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa*, 2009. (เอกสารจาก

กระทรวงต่างประเทศเวียดนาม)

Khu kinh tế cửa khẩu Đồng Đăng-Lạng Sơn tỉnh Lạng Sơn: Tiềm Năng & Cơ hội đầu tư. Lạng Sơn: Ban quản lý Khu kinh tế cửa khẩu Đồng Đăng-Lạng Sơn, Ủy ban nhân dân tỉnh Lạng Sơn, 2009.

Lạng Sơn: Thế và lực mới trong thế kỷ XXI. Lạng Sơn: Nxb Chính trị Quốc gia, 2005.

Luu Hung, Nguyen Van Huy, Nguyen Thi Thu Huong, Vo Quang Trong (eds.), **Highway No. 9: Opportunities and Challenges.** Hanoi: Vietnam Museum of Ethnology, 2009.

Nghị Định Thủ phân giới cắm mốc biên giới trên đất liền Việt Nam-Trung Quốc giữa Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Chính phủ nước cộng hòa nhân dân Trung Hoa, 2009. (เอกสารจากกระทรวงต่างประเทศเวียดนาม)

Roper, Christopher T. “Sino-Vietnamese relations and the economy of Vietnam’s border region”. In *Asian Survey* 40(6): 1042-1058.

Taylor, Keith W. 1999, “The Early Kingdoms: Vietnam” In *The Cambridge History of Southeast Asia Vol.I.* Nicholas Tarling (edt.), Cambridge: Cambridge University Press, 1999; pp.137-153.

Tập Bản đồ Giao thông Đường bộ Việt Nam. Hà Nội: Nxb Bản đồ, 2005.

Vuving, Alexander L. “Strategy and evolution of Vietnam’s China policy: a changing mixture of pathways”. In *Asian Survey.* 46(6), 2006: 805-824.

Womack, Brantly. “Sino-Vietnamese border trade: the edge of normalization”. In *Asian Survey.* 34(6), 1994: 495-512.

Womack, Brantly. “International relationship at the border

between China and Vietnam : an introduction”. In *Asian Survey* 40(6), 2000: 981-986.

เว็บไซต์

<http://adb.org/Documents/DMFs/VIE/33307-VIE-DMF.pdf>

สืบค้น 2 สิงหาคม 2553.

http://en.wikipedia.org/wiki/Sino-Vietnamese_War

สืบค้น 2 มิถุนายน 2553.

http://english.peopledaily.com.cn/200112/28/eng20011228_

87625.shtml

สืบค้น 9 มิถุนายน 2553.

เขตแดนระหว่าง
ประเทศเวียดนาม
กัมพูชา และลาว

สุริยา คำห้วน

เขตแดนเวียดนาม - กัมพูชา

1. ลักษณะทั่วไปของเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา

1.1 เส้นเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา

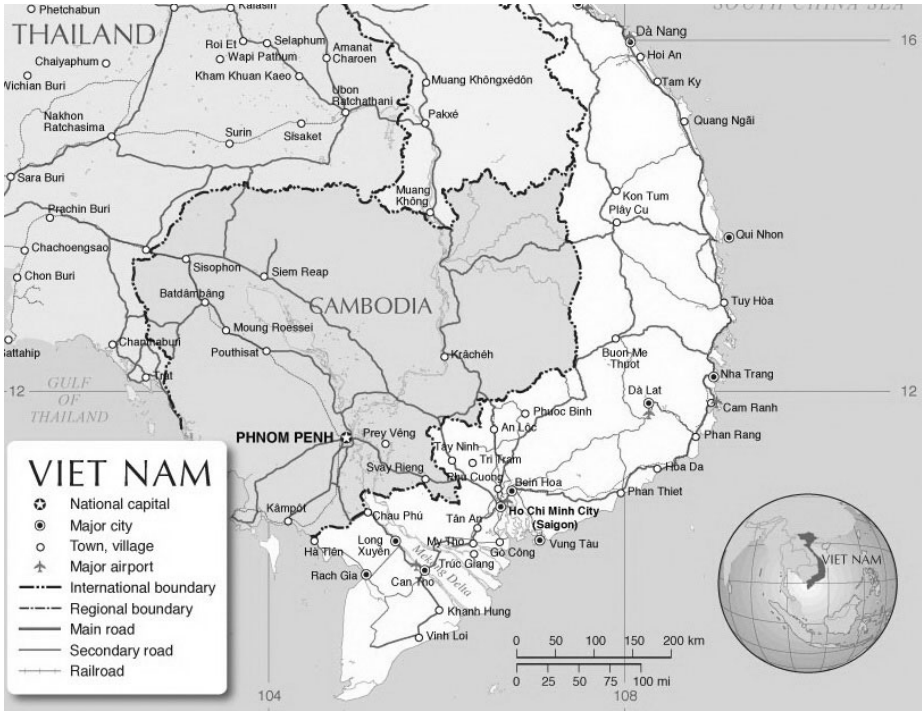
ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและราชอาณาจักรกัมพูชามีเส้นเขตแดนทางบกพร้อมกัน 1,137 กิโลเมตร (เริ่มต้นที่สามเหลี่ยมชายแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา จนถึงบริเวณจังหวัดเกียนยาง และจังหวัดกัมพต) ผ่าน 10 จังหวัดของเวียดนาม ได้แก่ คอนตูม ยาลาย ตักลัก ตักง บิ่งเพือก เตียนิง ล็องอาน ด่งท๊าบ อานยาง และเกียนยาง ผ่าน 9 จังหวัดของกัมพูชา ได้แก่ รัตนคีรี มณฑลคีรี กัมปงจาม กระแจะ สวายเรียง ไพรเวียง กันดาล ตาแก้ว และกัมพต

ในวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ.1983 ประเทศเวียดนามและกัมพูชาได้มีการลงนามในข้อตกลงว่าด้วยแนวทางการแก้ไขปัญหาชายแดนเวียดนาม-กัมพูชา และวันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ.1985 ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในสนธิสัญญากำหนดเส้นเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา โดยเวียดนามและกัมพูชาเห็นพ้องที่จะเจรจาตามหลักการครอบครอง *Uti possidetis* (หลัก *Uti possidetis* ถูกนำมาใช้ช่วงประกาศอิสรภาพของรัฐอาณานิคมต่างๆ ซึ่งหมายถึงหลักการยอมรับเขตการปกครองอย่างที่เป็นอยู่ให้เป็น

เส้นเขตแดนระหว่างประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมภายหลังได้รับเอกราช ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนของรัฐระหว่างรัฐทั้งหลายที่เคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศเจ้าอาณานิคมต่างๆ) และยึดเอาเขตแดนในช่วงเวลาที่ทั้งสองประเทศได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในแบ่งเส้นเขตแดนระหว่างสองประเทศ (Vũ Lê Thái Hoàng 2007, 19)

ลักษณะทางภูมิประเทศของเส้นเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ เขตที่ราบลุ่มและเขตภูเขา นอกจากนี้ในบางช่วงมีการใช้น้ำเป็นเส้นเขตแดนมีความยาวประมาณ 500 กิโลเมตร

- เขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาผ่านจังหวัดต่างๆ ดังนี้
 - จังหวัดคอนตูม (เวียดนาม) ติดกับจังหวัดรัตนคีรี (กัมพูชา) มีเส้นเขตแดนยาว 95 กิโลเมตร
 - จังหวัดยาลาย (เวียดนาม) ติดกับจังหวัดรัตนคีรี (กัมพูชา) มีเส้นเขตแดนยาว 90 กิโลเมตร
 - จังหวัดดักลัก (เวียดนาม) ติดกับจังหวัดมณฑลคีรี (กัมพูชา) มีเส้นเขตแดนยาว 73 กิโลเมตร
 - จังหวัดดักกิง (เวียดนาม) ติดกับจังหวัดมณฑลคีรี (กัมพูชา) มีเส้นเขตแดนยาว 120 กิโลเมตร
 - จังหวัดบิ่งเฟือก (เวียดนาม) ติดกับจังหวัดมณฑลคีรี กระเจาะ กัมปงจาม (กัมพูชา) มีเส้นเขตแดนยาว 210 กิโลเมตร
 - จังหวัดเตียนิง (เวียดนาม) ติดกับจังหวัดกัมปงจาม สวายเรียง ไพรเวียง (กัมพูชา) มีเส้นเขตแดนยาว 220 กิโลเมตร
 - จังหวัดลือฮาน (เวียดนาม) ติดกับจังหวัดสวายเรียง (กัมพูชา) มีเส้นเขตแดนยาว 136 กิโลเมตร
 - จังหวัดต่งท่าบ (เวียดนาม) ติดกับจังหวัดไพรเวียง (กัมพูชา) มีเส้นเขตแดนยาว 46 กิโลเมตร
 - จังหวัดอานยาง (เวียดนาม) ติดกับจังหวัดกันดาล ตาแก้ว (กัมพูชา) มีเส้นเขตแดนยาว 96 กิโลเมตร
 - จังหวัดเกียนยาง (เวียดนาม) ติดกับจังหวัดกัมพต (กัมพูชา) มีเส้นเขตแดนยาว 48 กิโลเมตร

แผนที่แสดงเขตแดนระหว่างเวียดนาม - กัมพูชา (ที่มา : <http://www.nationsonline.org/oneworld/map/vietnam-political-map.htm>)

1.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของเขตชายแดนเวียตนาม-กัมพูชา

ลักษณะภูมิประเทศบริเวณเส้นเขตแดนทางบกระหว่างเวียตนามกับกัมพูชาแบ่งเป็นสองช่วง ได้แก่ เขตภูเขา คือบริเวณเขตแดนเวียตนาม-กัมพูชาตั้งแต่จังหวัดคอนตูม ยาลาย ดักลัก ดักกิง บิ่งเพือก และส่วนหนึ่งของจังหวัดเตียนิง มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเขตภูเขา บางช่วงผ่านเขตป่าหนาที่บ โดยเฉพาะบริเวณสามเหลี่ยมชายแดนเวียตนาม ลาว กัมพูชา เขตชายแดนช่วงนี้มีความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 100-1,400 เมตร มีบางช่วงที่เส้นเขตแดนมีลักษณะเป็นเส้นตรงยาวนานนับสิบกิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศแบบที่ราบ คือบริเวณเขตแดนเวียตนาม-กัมพูชาตั้งแต่ตอนใต้ของจังหวัดเตียนิง ผ่านจังหวัดลือองอาน ด่งทาบ อานยาง และเกียนยาง เส้นเขตแดนช่วงนี้มีลักษณะคดเคี้ยวลากผ่านสภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำ ลำคลอง ทุ่งนา หนองน้ำ ในฤดูฝนมักเกิดน้ำท่วม ส่งผลให้ยากต่อการสังเกตเส้นเขตแดน บางช่วงเส้นเขตแดนมีลักษณะเป็นเส้นตรงลากผ่านทุ่งนาหรือหนองน้ำ บริเวณเส้นเขตแดนตั้งแต่จังหวัดลือองอาน (ติดกับจังหวัดสวายเรียง) ถึงจังหวัดเกียนยาง (ติดกับจังหวัดกัมพต) มีลักษณะภูมิประเทศแบบที่ราบลุ่ม ผู้คนสัญจรไปมาได้สะดวกสบาย ในช่วงฤดูน้ำหลากบริเวณดังกล่าวถูกเชื่อมด้วยลำน้ำหลายสาย ผู้คนสามารถสัญจรโดยการล่องเรือ จากตอนเลียบในกัมพูชาไปจนถึงแหลมกำเมาของเวียตนาม

ด้วยลักษณะภูมิประเทศดังกล่าว ส่งผลให้มีผู้คนสัญจรไปมาข้ามเขตแดน เกิดการค้าขาย แลกเปลี่ยน การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ตามมาคือปัญหาด้านการบริหารจัดการเรื่องการค้าผ่านแดน การลักลอบค้าของเถื่อน ปัญหาเรื่องความมั่นคง การหลบหนีเข้าออกเมือง และกลุ่มผู้ไม่ปรารถนาดีต่อรัฐบาลเวียตนามได้ใช้เส้นทางนี้เป็นช่องทางในการสร้างปัญหากระทบต่อความสัมพันธ์ในเขตชายแดนของสองประเทศ การที่เวียตนามและกัมพูชายังไม่สามารถปักปันเขตแดนระหว่างสองประเทศได้ทั้งหมดส่งผลให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายของผู้คนเกิดข้อพิพาทเรื่องเขตแดนซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ของสองประเทศ

อาคารด่านสากลหมกบ๋าย จังหวัดเตียนนิง ประเทศเวียดนาม (ที่มา : <http://www.skydoor.net/Download?mode=photo&id=4429>)

1.3 ลำน้ำในเขตชายแดน

เส้นเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชามีความยาว 1,137 กิโลเมตร ประกอบด้วยเขตแดนที่เป็นลำน้ำประมาณ 500 กิโลเมตร ผ่านแม่น้ำ ลำคลอง 28 สาย ซึ่งอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ดังนี้ จังหวัดคอนตุม 17.40 กิโลเมตร (แบ่งเป็น 2 ช่วง) จังหวัดยาลาย 19.02 กิโลเมตร จังหวัดดักกง 150.41 กิโลเมตร (แบ่งเป็น 6 ช่วง) จังหวัดบิ่งเฟือก 183.07 กิโลเมตร (แบ่งเป็น 4 ช่วง) จังหวัดเตียนิง 45.58 กิโลเมตร (แบ่งเป็น 3 ช่วง) จังหวัดลือองาน 37.29 กิโลเมตร (แบ่งเป็น 6 ช่วง) จังหวัดด่งท๊าบ 40.72 กิโลเมตร (แบ่งเป็น 5 ช่วง) จังหวัดอานยาง 7.73 กิโลเมตร (แบ่งเป็น 2 ช่วง)

ในปัจจุบันมีลำน้ำบางสายที่ปรากฏในแผนที่แต่ไม่ปรากฏในสภาพภูมิประเทศจริง สาเหตุเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ลำน้ำที่ใช้เป็นเส้นเขตแดนในเขตจังหวัดคอนตุม ยาลาย ดักกง บิ่งเฟือก และเตียนิง ไหลผ่านภูมิประเทศที่สภาพดินค่อนข้างแน่นทำให้ทิศทางการไหลของสายน้ำมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างน้อย ส่วนลำน้ำในเขตจังหวัดลือองาน ด่งท๊าบ และอานยาง ไหลผ่านเขตที่ราบลุ่มซึ่งมักจะถูกน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน ทำให้เกิดการทับถมของดินตะกอน ลำน้ำเปลี่ยนทิศทางการไหล ตลิ่งแม่น้ำและลำคลองถูกกัดเซาะ ส่งผลให้เส้นเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชามีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ลักษณะทางกายภาพของลำน้ำในเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับข้อพิพาทเรื่องการบริหารจัดการน้ำและทิศทางการไหลของลำน้ำซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนทิศทางของเส้นเขตแดนได้ในอนาคตหากไม่มีเส้นเขตแดนระหว่างประเทศที่ชัดเจนและข้อตกลงเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ดีพอ

1.4 ด้านชายแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา

ตามข้อตกลงเกี่ยวกับข้อบังคับชายแดนเวียดนาม-กัมพูชา ลงนามเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 1983 และข้อตกลงระหว่างทั้งสองประเทศในภายหลัง ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องร่วมกันในการเปิดด่านผ่านแดนระหว่าง

ประเทศตามแนวชายแดนหลายแห่ง และกำลังพิจารณาเปิดด่านผ่านแดนเพิ่มเติมรวมทั้งการยกระดับด่านผ่านแดนทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กอีกหลายแห่ง

รายชื่อด่านชายแดนที่สำคัญบนเส้นเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชา มีดังนี้

1. ด่านทะเลแห้ง (Lệ Thanh) จังหวัดยาลาย ประเทศเวียดนาม ติดกับด่านอันดงเป็ก (Andong Pech) จังหวัดรัตนคีรี ประเทศกัมพูชา ผ่านเส้นทางหมายเลข 19

2. ด่านนุปรัง (Bu Prăng) จังหวัดดักง ประเทศเวียดนาม ติดกับด่านโอแรง (O Reng) จังหวัดมณฑลคีรี ประเทศกัมพูชา ผ่านเส้นทางหมายเลข 14

3. ด่านโบเนว (Bô Nuê) จังหวัดบิ่งเฟือก ประเทศเวียดนาม ติดกับด่านชนะนูน (Xnun) จังหวัดกระแจะ ประเทศกัมพูชา ผ่านเส้นทางหมายเลข 13

4. ด่านสากลขามัก (Xa Mách) จังหวัดเตียนิง ประเทศเวียดนาม ติดกับด่านตระเพียงฟรอง (Torapeng Pholong) จังหวัดสวายเรียง ประเทศกัมพูชา ผ่านเส้นทางหมายเลข 22B และเส้นทางหมายเลข 7

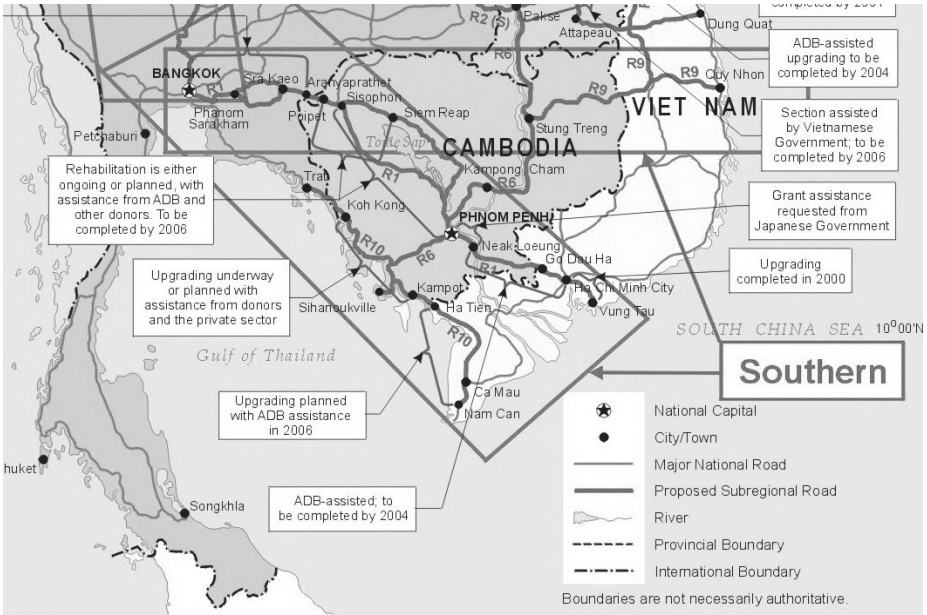
5. ด่านสากลมกบ้าย (Mộc Bài) จังหวัดเตียนิง ประเทศเวียดนาม ติดกับด่านบาเว็ต (Bavet) จังหวัดกระแจะ ประเทศกัมพูชา ผ่านเส้นทางหมายเลข 22A และเส้นทางหมายเลข 1

6. ด่านสากลบิ่งเหียบ (Bình Hiệp) จังหวัดลือองาน ประเทศเวียดนาม ติดกับด่านไพรวอ (Prayvo) จังหวัดสวายเรียง ประเทศกัมพูชา

7. ด่านยิงป่า (Dinh Bà) จังหวัดด่งท้าบ ประเทศเวียดนาม ติดกับด่านบอนเตียจักเกรีย (Bontia Chak Cray) จังหวัดไพรเวียง ประเทศกัมพูชา

8. ด่านสากลเถื่องเฟือก (Thường Phườc) จังหวัดด่งท้าบ ประเทศเวียดนาม ติดกับด่านโก๊ะโรกา (Kaoh Roka) จังหวัดไพรเวียง ประเทศกัมพูชา

9. ด่านตึงเบียน (Tĩnh Biên) จังหวัดอานยาง ประเทศเวียดนาม

โครงการพัฒนาเส้นทางเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor : SEC) (ที่มา : http://www.adb.org/GMS/gms_corridors02.jpg)

ติดกับด่านเฟอร์นงเด็น (Phonong Don) จังหวัดตาแก้ว ประเทศกัมพูชา ผ่านเส้นทางหมายเลข 91 และเส้นทางหมายเลข 2

10. ด่านสำเสี่ย (Xà Xía) จังหวัดเกียนยาง ประเทศเวียดนาม ติดกับด่านลก (Loc) จังหวัดกัมพัต ประเทศกัมพูชา ผ่านเส้นทางหมายเลข 80 และเส้นทางหมายเลข 17

11. ด่านสากลหวิงเซื่อง (Vinh Xu'o'ng) จังหวัดอานยาง ประเทศเวียดนาม ติดกับด่านกาอาม ซามนอ (Kaam Samnor) ซึ่งเป็นด่านสากลทางน้ำระหว่างเวียดนามกับกัมพูชา นักท่องเที่ยวสามารถสัญจรในแม่น้ำเตียนยาง (แม่น้ำโขง) เพื่อเดินทางสู่กรุงพนมเปญเมืองหลวงของกัมพูชาได้

1.5 เส้นทางคมนาคมในเขตชายแดนเวียดนาม-กัมพูชา

ในปัจจุบันเส้นทางสัญจรหลักบริเวณชายแดนเวียดนาม-กัมพูชา ประกอบด้วย ทางหลวงสายเอเชียซึ่งกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้ผลักดันโครงการพัฒนาเส้นทางเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor : SEC) เพื่อพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-เวียดนาม ตามเส้นทางหมายเลข R1 และ R10 นอกจากนี้ยังมีทางหลวงแผ่นดินทางหลวงจังหวัด และถนนขนาดเล็กซึ่งบางช่วงตัดผ่านเส้นเขตแดน บางช่วงเป็นเส้นทางขนานกับแนวเขตแดน ทำให้ผู้คนในสองประเทศสัญจรไปมาได้สะดวกสบาย ขณะเดียวกันก็สร้างความยากลำบากให้แก่เจ้าหน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบผู้คนและสินค้าระหว่างประเทศ

1.6 ประชากรในเขตชายแดนเวียดนาม-กัมพูชา

ประชากรที่อาศัยอยู่ในบริเวณเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา ส่วนใหญ่จะตั้งหลักแหล่งกระจายตามเขตชายแดน บริเวณชายแดนจังหวัดคอนตูม ยาลาย ตักลัก บิ่งเพือก และตอนเหนือของเตียนิง มีผู้นอนอาศัยอยู่อย่างเบาบางโดยเฉลี่ยเพียงแค่ 1-26 คน/ตร.กม. ในพื้นที่จังหวัดลือองอานมีประชากรอาศัยเฉลี่ยประมาณ 290 คน/ตร.กม. จังหวัดด่งท้าบประมาณ 400 คน/ตร.กม. ซึ่งส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำสายสำคัญและบริเวณเนินเขาที่เหมาะสมกับการทำนาไร่

2. ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์เส้นเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา

เวียดนามและกัมพูชาเป็นมิตรประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์อย่างยาวนาน ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา มีความผันผวนค่อนข้างมาก ในขณะเดียวกันก็เต็มไปด้วยการพิ่งพิง ความขัดแย้ง การสู้รบ และการขยายดินแดนของเวียดนามเข้าสู่ดินแดนที่กัมพูชาเคยมีอิทธิพล ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์เขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นเรื่องของการขยายดินแดน การผนวกดินแดน และประเด็นการเมืองเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างประเทศ

2.1 การขยายดินแดนของเวียดนามเข้าไปทางทิศใต้ของประเทศ

หากย้อนไปในประวัติศาสตร์จะพบว่า ปี ค.ศ.1600 สภาพการเมืองในประเทศเวียดนามเกิดความสับสนวุ่นวายอย่างมาก เกิดการแย่งชิงอำนาจระหว่างขุนนางสองตระกูลใหญ่คือ ตระกูลตริง (Trinh) และตระกูลเหงียน (Nguyễn) ในช่วงนี้เวียดนามถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนคือส่วนที่อยู่ทางทิศเหนือตกอยู่ภายใต้การปกครองของขุนนางตระกูลตริง และส่วนที่อยู่ทางทิศใต้เป็นเขตอิทธิพลของขุนนางตระกูลเหงียน โดยมีแม่น้ำเซ็ง (sông Gianh) เป็นเส้นเขตแดน ฝ่ายขุนนางตระกูลเหงียนได้ขยายดินแดนของตนลงใต้อย่างต่อเนื่อง เพื่อแสวงหาพื้นที่ในการเพาะปลูกและเสริมสร้างความเข้มแข็งของตนเพื่อต่อสู้กับฝ่ายเหนือ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะปะทะกับอาณาจักรเก่าแก่ที่ครอบครองดินแดนทางตอนใต้ของเวียดนามมาก่อน

2.1.1 การผนวกดินแดนอาณาจักรจามปา

ปี ค.ศ. 1611 กองทัพของฝ่ายขุนนางตระกูลเหงียนได้ยกทัพเข้าตีอาณาจักรจามปาและผนวกเอาดินแดนตอนเหนือของจามปาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตน ค.ศ. 1653 ไพร่พลของกองทัพตระกูลเหงียนได้รุกเข้าไปทางตอนใต้จนถึงบริเวณแม่น้ำฟานรัง (Phan Rang) ปี ค.ศ. 1693

เขตแดนระหว่างเวียดนาม (ต่ายเวียด) กับประเทศเพื่อนบ้านในปี ค.ศ. 1350 (ที่มา : <http://iseehistory.socita.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538711183&Ntype=1>)

กองทัพตระกูลเหงียนได้โจมตีจามปาอีกครั้งหนึ่ง โดยในครั้งนี้ได้ผนวกดินแดนซึ่งเป็นที่ยึดสุดท้ายของจามปาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตนและได้แต่งตั้ง เก๋าป้าตือ (Ké Bà Tù) ขุนนางในราชสำนักจามปาขึ้นเป็นกษัตริย์ของจามปา และบังคับให้จามปาต้องส่งเครื่องราชบรรณาการให้แก่ขุนนางตระกูลเหงียนทุกปี ปี ค.ศ.1832 ชาวจามได้แข็งข้อและต่อต้านการปกครองของเวียดนามซึ่งตรงกับรัชสมัยของจักรพรรดิหมิงหม่าง (Minh Mạng) ครั้งนี้เวียดนามได้ทำการปราบปรามอย่างรุนแรงจนชาวจามพ่ายแพ้และในที่สุดประวัติศาสตร์ของอาณาจักรจามปาก็ได้ปิดฉากลงโดยการถูกผนวกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเวียดนามอย่างสิ้นเชิง

2.1.2 เวียดนามเข้าครอบครองดินแดนบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง

ปี ค.ศ.1659 ฝ่ายขุนนางตระกูลเหงียนได้เข้าไปมีส่วนผลักดันและแต่งตั้งพระปทุมราชาที่ 2 (Battom Reachea) ขึ้นเป็นกษัตริย์ของกรุงอุดมัยชัย ส่งผลให้กัมพูชาต้องส่งเครื่องราชบรรณาการให้แก่ขุนนางตระกูลเหงียนและยอมให้ชาวเวียดนามเข้าไปตั้งถิ่นฐานในดินแดนที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง (เดิมอยู่ภายใต้การครอบครองของอาณาจักรเจนละและอาณาจักรกัมพูชาในภายหลัง) นอกจากนี้ยังให้สิทธิชาวเวียดนามได้ครอบครองที่ดินที่ได้เข้าไปหักร้างถางพง และให้สิทธิต่างๆ เช่นเดียวกับชาวกัมพูชา

ปี ค.ศ.1679 ได้มีกลุ่มชาวจีนเดินทางมาเข้าสวามิภักดิ์ต่อกลุ่มขุนนางตระกูลเหงียน กลุ่มคนเหล่านี้ได้รับการยอมรับและถูกแต่งตั้งให้เข้าไปครอบครองดินแดนบริเวณดงโฝ (ส่วนหนึ่งของนครโฮจิมินห์ในปัจจุบัน) และหมืทอ โดยได้มอบหมายให้เข้าไปหักร้างถางพงและสร้างบ้านแปลงเมืองเพื่อใช้เป็นที่ทำมาหากินและอยู่อาศัย ในที่สุดพื้นที่ดังกล่าวได้กลายเป็นศูนย์กลางทางการค้าที่มีชื่อเสียงคือ เมืองนงหน่าย (Nông Nại) และเมืองหมืทอ (Mỹ Tho)

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 18 อิทธิพลของขุนนางตระกูลเหงียนได้ขยายเข้าไปจนถึงท่าเตียน โดยชาวจีนที่มีนามว่าหมากกีว (Maç Cừu) ได้เป็นผู้เข้าบุกเบิกดินแดนดังกล่าว ในช่วงนี้ได้เกิดการกระทบกระทั่งกัน

ระหว่างกลุ่มขุนนางตระกูลเหียงกับกองทัพสยาม ดังนั้นหมากก็วจึงได้
เข้าสวามิภักดิ์กับกลุ่มขุนนางตระกูลเหียง ส่งผลให้ดินแดนบริเวณ
ท่าเตียนอยู่ภายใต้การครอบครองของเวียดนามตั้งแต่นั้น

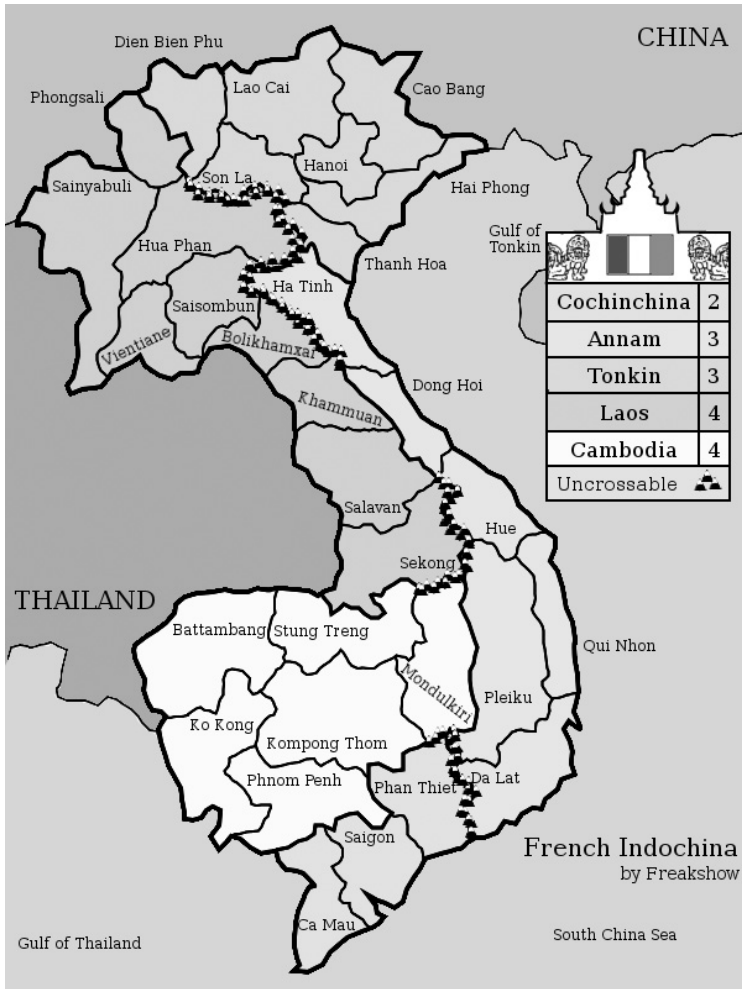
ช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1843-1849 ได้เกิดสงครามระหว่างเวียดนาม
กับสยามเพื่อแย่งชิงอิทธิพลเหนือดินแดนกัมพูชา การสงครามใน
ครั้งนี้เรียกว่า “อานามสยามยุทธ” สงครามยืดเยื้อยาวนานถึง 14 ปี ผล
ของสงครามทำให้มีการลงนามในสนธิสัญญาสงบศึก ส่งผลให้พื้นที่ 6
จังหวัดในเขตเวียดนามตอนใต้ขึ้นอยู่ภายใต้การครอบครองของเวียดนาม
นับเป็นเอกสารฉบับแรกที่กล่าวถึงพรมแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชา
อย่างเป็นทางการและถือเป็นการครอบครองพื้นที่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ
โขงโดยฝ่ายเวียดนามอย่างสมบูรณ์

2.2 ฝรั่งเศสเข้าครอบครองอินโดจีน

ปี ค.ศ. 1858 ฝรั่งเศสเริ่มรุกรานประเทศเวียดนามโดยเริ่มโจมตี
เมืองท่าด่านเป็นแห่งแรก จากนั้นฝรั่งเศสก็รุกเข้าไปทางตอนใต้ของ
เวียดนามและได้ยึดเอาดินแดน 3 จังหวัดตอนใต้ คือ เบียนฮว่า (Biên
Hoà) ซาดิ่ง (Gia Định) และดิ่งเตื่อง (Đình Tuờng) ซึ่งอยู่ในการ
ครอบครองของเวียดนามในยุคสมัยของราชวงศ์เหียง ส่งผลให้เวียดนาม
ต้องเซ็นสนธิสัญญายกดินแดน 3 จังหวัดดังกล่าวให้อยู่ภายใต้การ
ปกครองของฝรั่งเศส

ปี ค.ศ. 1863 กัมพูชาถูกฝรั่งเศสรุกรานและกษัตริย์กัมพูชาลงนาม
ในสนธิสัญญากับฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม ค.ศ. 1863 ซึ่งเนื้อหาของ
สนธิสัญญาระบุว่า ฝรั่งเศสผนวกเอากัมพูชาเข้าเป็นรัฐในอารักขา
ชาวฝรั่งเศสมีสิทธิอยู่อาศัยในประเทศกัมพูชาได้อย่างเสรี และเมื่อทำ
ผิดกฎหมายคนฝรั่งเศสต้องขึ้นศาลฝรั่งเศส ในขณะที่เดียวกับสยามได้
ประกาศยกเลิกอำนาจเหนือกัมพูชาและยอมรับสถานะรัฐในอารักขา
ฝรั่งเศสของกัมพูชา โดยแลกกับจังหวัดพระตะบองและเสียมราฐ

ปี ค.ศ. 1867 ฝรั่งเศสครอบครองดินแดนที่เหลือของโคชินไชนา
(Cochinchine) ได้แก่ จังหวัดหวึงล็อง อานยาง และท่าเตียน ปี ค.ศ.
1884 ราชวงศ์เหียงยอมรับความพ่ายแพ้ต่อจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสและ

การแบ่งเขตการปกครองสหภาพอินโดจีนของฝรั่งเศส (ที่มา : <http://img135.imageshack.us/i/indochinalargeuncross4na.png/>)

ลงนามในสนธิสัญญายอมรับสภาพการเป็นรัฐอารักขาของฝรั่งเศสในดินแดนตอนเหนือ (Tonkin) และตอนกลาง (Annam) ของเวียดนาม

ปี ค.ศ. 1887 ฝรั่งเศสเข้าครอบครองดินแดนอินโดจีนทั้งหมดและได้จัดตั้ง “สหภาพอินโดจีน” ประกอบด้วย โคชินไชนา (ในฐานะอาณานิคม) ตังเกี๋ย อันหนัม และกัมพูชา (ในฐานะรัฐในอารักขา) จนกระทั่งปี ค.ศ. 1893 จึงได้ผนวกเอาลาวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพอินโดจีน โดยตั้งเมืองไซ่ง่อนเป็นศูนย์กลางของอาณานิคมและแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการเพื่อปกครองดินแดนสหภาพอินโดจีน จนกระทั่งปี ค.ศ. 1902 จทำการย้ายศูนย์กลางการปกครองมาที่ฮานอย

ในช่วงที่ฝรั่งเศสครอบครองและก่อตั้งสหภาพอินโดจีน ฝรั่งเศสได้เริ่มทำการแบ่งเขตแดนระหว่างแคว้นต่างๆ ในสหภาพอินโดจีน เพื่อความสะดวกในการบริหารราชการ และการชูตรีศรัทธาพระธรรมชาติ ฝรั่งเศสให้ความสำคัญกับเขตแดนระหว่างโคชินไชนากับกัมพูชาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากฝรั่งเศสถือว่าโคชินไชนาเป็นดินแดนโพ้นทะเลของตน

2.2.1 การปักปันเขตแดนระหว่างแคว้น โคชินไชนากับกัมพูชา

หลังจากเข้าครอบครองดินแดน 3 จังหวัดในเขตโคชินไชนา ได้แก่ เบียนฮว่า (Biên Hoà) ซาดิง (Gia Định) และดิงเตื่อง (Đình Tuờng) ฝรั่งเศสได้ประสบปัญหาการบริหารจัดการอาณานิคมเนื่องจากเขตแดนระหว่างโคชินไชนากับกัมพูชาไม่ชัดเจนซึ่งส่งผลต่อการเก็บภาษีราษฎรที่อาศัยในเขตชายแดน

เดือนมีนาคม ค.ศ. 1870 ฝรั่งเศสได้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างฝรั่งเศสกับกัมพูชาเพื่อทำการศึกษาแผนการปักปันเขตแดนบริเวณเขตแดนระหว่างเตียนิง (โคชินไชนา) กับกัมปงจาม (กัมพูชา) คณะกรรมการร่วมฝรั่งเศส-กัมพูชาได้ดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนทั้งหมด 19 หลัก บริเวณตั้งแต่ริมฝั่งแม่น้ำตนเลอ (หลักที่ 1) ถึงบริเวณฮึงเหงวียน (หลักที่ 19) อย่างไรก็ตาม กัมพูชาได้ทำการร้องเรียนเรื่องความไม่ถูกต้องของเขตแดน ดังนั้นเมื่อมีการลงนามในข้อตกลงเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม ค.ศ. 1870 ฝรั่งเศสจึงยืนยันเขตแดนตั้งแต่หลักเขตแดน

ที่ 1-16 และยกเลิกหลักเขตแดนที่ 17-18 ปี ค.ศ.1871 ฝรั่งเศสและ
กัมพูชาได้ทำการปักปันเขตแดนเพิ่มเติมบนพื้นที่จริงตั้งแต่หลักที่ 17
เป็นต้นไป นอกจากนี้ ฝรั่งเศสยังได้วาดแผนที่จังหวัดท่าเตียน (Hà
Tiên) เจิวตัก (Châu Đốc) กระทั่งปี ค.ศ.1872 ทั้งสองฝ่ายได้ทำการ
จัดทำหลักเขตแดนเพิ่มเติมจำนวน 12 หลักในพื้นที่ที่เหลืออยู่ระหว่าง
จังหวัดเตียนกับสวายเรียม

เส้นเขตแดนระหว่างโคชินไชนากับกัมพูชาชัดเจนมากยิ่งขึ้นเมื่อมี
การลงนามในข้อตกลงกำหนดเส้นเขตแดนถาวรระหว่างโคชินไชนากับ
กัมพูชาเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ.1873 โดยผู้ว่าการแคว้นโคชินไชนา
และกษัตริย์กัมพูชาสมเด็จพระนโรดมพรหมบริรักษ์ ตามข้อตกลงให้มีการ
กำหนดเขตแดนตั้งแต่จังหวัดเตียนจนถึงท่าเตียนและทำการจัดทำ
หลักเขตแดนจำนวน 124 หลัก หลักเขตแดนหลักที่ 1 ให้ปักที่จังหวัด
เตียน และหลักเขตแดนที่ 124 ให้ปักที่จังหวัดท่าเตียน ซึ่งได้ดำเนินการ
แล้วเสร็จภายในปี ค.ศ.1876 จนกระทั่งปี ค.ศ.1897 ได้มีการจัดทำหลัก
เขตแดนระหว่างโคชินไชนากับกัมพูชาเพิ่มเติมอีก 11 หลัก

หลังจากการปักปันเขตแดนระหว่างแคว้นโคชินไชนา-กัมพูชา ตาม
ข้อตกลงที่ลงนามเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ.1873 แล้วเสร็จ ฝรั่งเศส
ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการในบริเวณพื้นที่เขตชายแดน
ระหว่างสองแคว้น ผู้สำเร็จราชการอินโดจีนจึงได้มีข้อบังคับแก้ไขเส้นเขต
แดนอีกหลายครั้ง และครั้งสุดท้ายคือการแก้ไขเส้นเขตแดนตามข้อบังคับ
ที่ลงนามเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม ค.ศ.1942

การแก้ไขเส้นเขตแดนในแต่ละครั้งบางครั้งได้มีการแก้ไขลงใน
แผนที่ฉบับของ Bonne มาตราส่วน 1/100,000 แต่บางครั้งก็มิได้มีการ
แก้ไขในแผนที่ ส่งผลให้การเจรจาปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนามกับ
กัมพูชาในภายหลังประสบปัญหาความไม่ชัดเจนของแผนที่ เนื่องจาก
แผนที่ฉบับดังกล่าวถูกใช้เป็นแผนที่อ้างอิงในการเจรจาปักปันเขตแดน
ภายหลังจากที่ทั้งสองประเทศได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1954

ในส่วนของพื้นที่บริเวณเขตแดนระหว่างแคว้นอันนัมกับกัมพูชามี
ลักษณะภูมิประเทศแบบที่ราบสูง ซึ่งชาวเวียดนามเรียกที่พื้นที่บริเวณนี้
ว่าที่ราบสูงเตียน (Tây Nguyên) ในอดีตบริเวณดังกล่าวเป็นท้องที่

ที่มีความทุรกันดาร มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างเบาบาง เมื่อฝรั่งเศสเข้ามาครอบครองอินโดจีน ฝรั่งเศสเล็งเห็นว่าพื้นที่บริเวณนี้มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในการปกครองสหภาพอินโดจีน ในปี ค.ศ. 1899 ฝรั่งเศสได้บังคับให้กษัตริย์ด่งแข็ง (Đông Khánh) ยกบริเวณที่ราบสูงเตียนเงียนให้อยู่ใต้การอารักขาของฝรั่งเศส หลังจากนั้นฝรั่งเศสได้ทำการพัฒนาพื้นที่บริเวณดังกล่าว โดยการจัดตั้งหน่วยการปกครองระดับจังหวัด ได้แก่ จังหวัดเปลกู (Pleiku) คอนตูม (Kon Tum) ดักลัก (Đắc Lắc) ด่งนายเทื่อง (ปัจจุบันคือจังหวัด Lâm Đồng) และนครดาลัด (Đà Lạt) อย่างไรก็ตาม เขตแดนระหว่างแคว้นอันนัมกับกัมพูชาไม่มีการจัดทำหลักเขตแดนแต่อย่างใด

2.3 การเจรจาเกี่ยวกับปัญหาเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาตั้งแต่ ค.ศ. 1954 จนถึงปัจจุบัน

ภายหลังจากที่เวียดนามได้รับชัยชนะในสมรภูมิติเยนเบียนฟู ฝรั่งเศสก็ได้ทำการถอนทหารออกจากอินโดจีน ในช่วงนี้ประเทศต่างๆ ในสหภาพอินโดจีน (เวียดนาม ลาว และกัมพูชา) ได้ดำเนินการประกาศเอกราชจากฝรั่งเศส ส่งผลให้การเจรจายกเว้นเขตแดนระหว่างประเทศในกลุ่มสหภาพอินโดจีนเดิมได้เปลี่ยนเป็นการเจรจากันโดยตรงระหว่างประเทศเวียดนาม ลาว และกัมพูชา

ปี ค.ศ. 1962 เกิดสงครามเวียดนามระหว่างเวียดนามเหนือ (โดยการสนับสนุนของรัสเซียและจีน) กับเวียดนามใต้ (โดยการสนับสนุนของสหรัฐอเมริกาและประเทศในโลกลเสรี) รัฐบาลกัมพูชาได้มีการเจรจากับสาธารณรัฐเวียดนาม (เวียดนามใต้) เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทบกระทั่งตามแนวชายแดน และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่าย แต่การเจรจาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร กระทั่งปี ค.ศ. 1962 สมเด็จสีหนุได้มีแถลงการณ์เรียกร้องให้นานาชาติยอมรับในเอกราชของกัมพูชาและประกาศยุติการวางตัวเป็นกลางของประเทศกัมพูชาต่อสงครามเวียดนาม การประกาศทำที่เป็นกลางของกัมพูชาได้รับการยอมรับโดยเวียดนามเหนือ (สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม) แต่สหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้มีท่าทีไม่ยอมรับการประกาศดังกล่าวเนื่องจากเห็นว่ากัมพูชา

เขตแดนระหว่างเวียดนามใต้-กัมพูชา ปี ค.ศ. 1967 (ที่มา : <http://img135.imageshack.us/ilindochinalargeuncross4na.png/>)

ได้ให้การช่วยเหลือฝ่ายเวียดนามเหนือในการทำสงครามกับเวียดนามใต้
เดือนมีนาคม ค.ศ. 1964 รัฐบาลกัมพูชาได้ส่งร่างกฎหมายเกี่ยวกับการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของรัฐบาลกัมพูชาให้แก่เวียดนามเหนือ ซึ่งในร่างกฎหมายดังกล่าวได้มีบางตอนที่ระบุเนื้อหาเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชา ว่า “เขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาให้ยึดถือเส้นเขตแดนทางบก รวมทั้งเกาะต่างๆ ที่ระบุในแผนที่มาตราส่วน 1/100,000 จัดทำโดยสำนักภูมิศาสตร์อินโดจีนก่อนปี ค.ศ. 1954” และได้แนบแผนที่มาตราส่วน 1/100,000 แสดงเส้นเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนามกับกัมพูชา (เวียดนามอ้างว่าได้มีการแก้ไขเส้นเขตแดนในแผนที่ถึง 9 แห่ง โดยเฉพาะในบริเวณนุปรังซึ่งล้ำเข้ามาในเขตแดนเวียดนามประมาณ 50 กิโลเมตร) นอกจากนี้ยังได้แนบแผนที่ทางทะเลมาตราส่วน 1/200,000 โดยกัมพูชาอ้างเส้นเขตแดนทางทะเลตามเส้นเบรวีเย่ (Brévié) ซึ่งจูล เบรวีเย่ (Jules Brévié ผู้สำเร็จราชการของฝรั่งเศสในอินโดจีน) เป็นผู้ลากเส้นเขตแดนทางทะเลขึ้นในปี ค.ศ. 1939 และอ้างสิทธิเหนือเกาะโทจู (Thô Chu) และเกาะต่างๆ ที่อยู่ทางตอนใต้ของเส้นเบรวีเย่ (ประเด็นนี้เป็นข้อขัดแย้งกับเวียดนามเนื่องจากเวียดนามก็อ้างสิทธิเหนือเกาะต่างๆ ที่กัมพูชาอ้าง) กัมพูชาได้เสนอให้เวียดนามเหนือยอมรับเส้นเขตแดนที่ระบุไว้ในแผนที่และยอมรับในสิทธิของชาวขะแมร์กรอม (Khmer Krom) ในเวียดนามใต้เกี่ยวกับการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต และการส่งผู้แทนทางการทูตไปประจำที่กรุงฮานอย อย่างไรก็ตาม เวียดนามเหนือและแนวร่วมประชาชนปลดปล่อยภาคใต้มิได้ตอบรับในข้อเสนอดังกล่าว

วันที่ 20 มิถุนายน ค.ศ. 1964 ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างเวียดนามใต้กับกัมพูชา สมเด็จพระนโรดมสีหนุได้ส่งเอกสารถึงนายเหงียน หวี เกาะ (Nguyën Hüu Tho) ประธานแนวร่วมประชาชนปลดปล่อยภาคใต้เวียดนาม ใจความสำคัญของเอกสารคือการเรียกร้องให้แนวร่วมปลดปล่อยภาคใต้เวียดนามยอมรับเส้นเขตแดนและอำนาจอธิปไตยบนเกาะแก่งต่างๆ ริมชายฝั่งทะเลของกัมพูชาซึ่งเป็นการฉีกพาทับรัฐบาลเวียดนามใต้ หลังจากนั้น ในวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ. 1964 กัมพูชาก็ได้มีเอกสารอีกหนึ่งฉบับถึงนายเหงียน หวี เกาะ

เพื่อยืนยันว่า “ต้องการให้แนวร่วมปลดปล่อยภาคใต้เวียดนามยอมรับเส้นเขตแดนทางบกในปัจจุบันตามที่ปรากฏในแผนที่ปี ค.ศ. 1954 และการยอมรับอำนาจอธิปไตยของกัมพูชาบนเกาะริมฝั่งทะเลซึ่งรัฐบาลเวียดนามใต้อ้างสิทธิ์เหนือดินแดนดังกล่าว”

วันที่ 19 กันยายน ค.ศ. 1964 นายฝ่ามวันด่ง (Phạm Văn Đồng) นายกรัฐมนตรีเวียดนามเหนือกล่าวว่า “เวียดนามเหนือไม่สามารถลงนามในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับเขตแดนกับกัมพูชาได้ เนื่องจากไม่มีเขตแดนติดต่อกัน แต่ถ้าหากแนวร่วมประชาชนปลดปล่อยภาคใต้เวียดนามมีข้อตกลงใดๆ กับกัมพูชาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว เวียดนามเหนือก็พร้อมที่จะยอมรับข้อตกลงดังกล่าวเช่นกัน”

ในช่วงเวลาดังกล่าวฝ่ายเวียดนามใต้อ้างว่า กัมพูชาใต้ให้ความช่วยเหลือเวียดนามเหนืออย่างลับๆ เนื่องจากเส้นทางตามแนวชายแดนระหว่างเวียดนามใต้-กัมพูชาถูกใช้เป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ในการลำเลียงอาวุธยุทโธปกรณ์ของฝ่ายเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้เข้าสู่สมรภูมิเวียดนามใต้ ในขณะที่ขั้วอำนาจพิพาทชายแดนระหว่างกัมพูชากับเวียดนามใต้นับวันยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากฝ่ายเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกาต้องการครอบครองเส้นทางยุทธศาสตร์บริเวณเขตแดนเวียดนามใต้-กัมพูชา จึงเกิดการกระทบกระทั่งตามแนวชายแดนกัมพูชาและเวียดนามใต้หลายครั้ง จนเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ. 1967 รัฐบาลกัมพูชาแถลงการณ์เรียกร้องให้นานาชาติเคารพในอำนาจอธิปไตยของกัมพูชา โดยแนวร่วมประชาชนปลดปล่อยภาคใต้เวียดนามใต้มีแถลงการณ์ยอมรับและเคารพในอำนาจอธิปไตยของกัมพูชา ยอมรับเส้นเขตแดนของกัมพูชาในขณะนั้น และประณามสหรัฐอเมริการวมทั้งเวียดนามใต้อันต่อต้านรัฐบาลกัมพูชา รัฐบาลเวียดนามเหนือเห็นชอบกับทำที่ดังกล่าว

วันที่ 18 มีนาคม ค.ศ. 1970 การเจรจาเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างกัมพูชากับเวียดนามใต้ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่นายพลลอนนอลภายใต้การสนับสนุนของสหรัฐอเมริกาได้ทำการรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลสมเด็จพระเจ้าสุริยวงศ์ได้สำเร็จ รัฐบาลกัมพูชาภายใต้การนำของนายพลลอนนอลซึ่งใกล้ชิดกับฝ่ายอเมริกาและเวียดนามใต้อันอนุญาตให้อเมริกาทำการกวาดล้างทหารเวียดนามบริเวณเขตแดนระหว่าง

กัมพูชากับเวียดนามใต้ ส่งผลให้มีการขยายพื้นที่สงครามเข้ามายังกัมพูชา ในยุคนี้การเจรจาเรื่องเขตแดนระหว่างกัมพูชากับเวียดนามจึงเป็นการเจรจาระหว่างรัฐบาลกัมพูชากับเวียดนามใต้ การนำของนายพลลอนนอลกับรัฐบาลเวียดนามใต้

วันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 1975 สถานการณ์การเมืองภายในกัมพูชา ได้มีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งเมื่อกองทัพปฏิวัติกัมพูชากลายได้การหนุนหลังของประเทศจีนได้ทำการรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลของนายพลลอนนอล ในช่วงนี้ประเทศกัมพูชาก้าวเข้าสู่ยุคการปกครองโดยเขมรแดง ซึ่งนำโดยพอลพตประกาศจัดตั้งรัฐบาลกัมพูชาตามแนวทางสังคมนิยม ในช่วงนี้ปัญหาชายแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชามีแนวโน้มเลวร้ายลงอย่างมาก

ในวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1975 ฝ่ายเวียดนามเหนือและกองทัพปลดปล่อยภาคใต้เวียดนามใต้ทำการยึดกรุงไซ่ง่อนได้สำเร็จ ประเทศเวียดนามได้รวมประเทศเป็นหนึ่งเดียวภายใต้ชื่อสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในช่วงนี้เวียดนามและกัมพูชาได้เริ่มมีการกระทบกระทั่งทางทหารตามแนวชายแดน ฝ่ายเวียดนามอ้างว่ากองกำลังเขมรแดงได้รุกเข้ามาในเขตชายแดนทางบกของตนตั้งแต่บริเวณจังหวัดเตียนจินจนถึงท่าเตียน ในส่วนของเขตแดนทางทะเล เขมรแดงได้เข้าครอบครองเกาะฝูกว๊วก (Phú Quốc) และเกาะโตจู (Thỏ Chu) พร้อมกับการปลุกกระแสชาตินิยมในพื้นที่เวียดนามตอนใต้ และอ้างว่าพื้นที่ 6 จังหวัดในเขตเวียดนามใต้อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของกัมพูชา จากเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดการสู้รบเพื่อผลักดันกองกำลังเขมรแดงออกจากพื้นที่บริเวณดังกล่าว

ในช่วงเวลาระหว่างเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1975 ถึงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1976 ได้มีความพยายามของเวียดนามและเขมรแดงในการแก้ปัญหาข้อพิพาทตามแนวชายแดนด้วยการเจรจา ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงให้มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหาชายแดนรวมสองครั้ง โดยให้ครั้งที่ 1 เป็นการประชุมเตรียมความพร้อมในระดับเจ้าหน้าที่และกำหนดจัดการประชุมขึ้นที่กรุงพนมเปญในระหว่างวันที่ 4-18 พฤษภาคม ค.ศ. 1976 และครั้งที่ 2 เป็นการประชุมระดับผู้นำของทั้งสองประเทศ โดยกำหนดจัดขึ้น ณ กรุงฮานอย ในช่วงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1976 การประชุมครั้งที่ 1 ใน

ระดับเจ้าหน้าที่ประสบความล้มเหลวโดยไม่มีข้อตกลงใดๆ ทั้งสิ้น ส่งผลให้ไม่สามารถจัดการประชุมระดับผู้นำระหว่างสองประเทศได้

ตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ. 1977 ความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับกัมพูชายิ่งเลวร้ายลงอีกเมื่อมีการปะทะกันบริเวณชายแดน เวียดนามอ้างว่ากัมพูชาส่งทหารเข้ามายึดครองที่ดินของเวียดนามและสังหารชาวเวียดนามเป็นจำนวนมาก เดือนเมษายน ค.ศ. 1977 กองทัพเขมรแดงได้รุกเข้ามาในพื้นที่จังหวัดอานยาง (An Giang) ของเวียดนาม และวันที่ 15 กันยายน ค.ศ. 1977 กัมพูชาส่งทหารจำนวน 4 กองพลรุกเข้ามาในเขตจังหวัดเตียนิงของเวียดนาม เวียดนามตอบโต้ด้วยการใช้ทหาร 6 กองพลเข้าต่อสู้กับกัมพูชาทำให้ฝ่ายกัมพูชาต้องถอยร่นเข้าไปในเขตกัมพูชาจนกระทั่งวันที่ 7 มกราคม ค.ศ. 1979 เวียดนามได้ส่งกองทัพเข้าขับไล่กองทัพเขมรแดงจนต้องถอยร่นมาตั้งหลักตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา และรัฐบาลกัมพูชากลายได้การนำของพอลพตก็ถูกโค่นล้มในที่สุด

ภายหลังรัฐบาลกัมพูชากลายได้การนำของพอลพตถูกโค่นล้ม การเจรจาเรื่องเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชากลับมีแนวโน้มที่ดียิ่งขึ้น รัฐบาลกัมพูชาได้ถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้การสนับสนุนของเวียดนาม และได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น “สาธารณรัฐกัมพูชา” โดยมีพรรคการเมืองสำคัญคือ พรรคปฏิวัติประชาชนกัมพูชา ในช่วงนี้เป็นช่วงที่กัมพูชาและเวียดนามมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันส่งผลให้การแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศเป็นไปด้วยความราบรื่น

วันที่ 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 เวียดนามและกัมพูชาได้ลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพ มิตรภาพและความร่วมมือ ซึ่งในข้อที่ 4 ระบุว่า “ทั้งสองประเทศให้คำมั่นว่าจะแก้ปัญหาความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างสองประเทศด้วยการเจรจา ทั้งสองฝ่ายจะปรึกษาหารือกันเพื่อลงนามในสนธิสัญญาปักปันเขตแดนระหว่างประเทศ”

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1982 เป็นต้นมา ผู้นำของทั้งสองประเทศได้มีการพบปะหารือ เพื่อแก้ไขปัญหาชายแดนและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 1983 เวียดนามและกัมพูชาได้มีการลงนามใน “ข้อตกลงว่าด้วยแนวทางการแก้ปัญหาเขตแดน” และ “ข้อตกลงว่าด้วยข้อบังคับที่เกี่ยวกับเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชา”

แผนที่แสดงการรุกเข้าไปในกัมพูชาของกองทัพเวียดนาม ค.ศ. 1979
 (ที่มา : <http://vi.wikipedia.org>)

ตัวแทนฝ่ายเวียดนามคือนายเหงียน เกอ แถ๊ก (Nguyễn Co' Thạch) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศเวียดนาม และตัวแทนฝ่ายกัมพูชา คือนายฮุนเซน ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศกัมพูชา

เนื้อหาของข้อตกลงว่าด้วยแนวทางการแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศเวียดนามกับกัมพูชาประกอบด้วย 4 หัวข้อหลักดังนี้ ข้อ 1. ทั้งสองฝ่ายยอมรับเส้นเขตแดนทางบกซึ่งปรากฏในแผนที่มาตราส่วน 1/100,000 จัดทำโดยสำนักภูมิศาสตร์อินโดจีนในปี ค.ศ. 1954 หรือใกล้เคียง เป็นเส้นเขตแดนระหว่างสองประเทศ สำหรับในพื้นที่ที่ไม่ปรากฏเส้นเขตแดนหรือทั้งสองฝ่ายเห็นว่าเส้นเขตแดนยังไม่เหมาะสม ให้ทั้งสองฝ่ายดำเนินการเจรจาหรือด้วยความเสมอภาค เคารพซึ่งกันและกัน บนพื้นฐานของความสัมพันธ์แบบพิเศษระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา และต้องสอดคล้องกับหลักปฏิบัติของสากล ข้อ 2. ทั้งสองฝ่ายจะเจรจาหรือเพื่อปักปันเขตแดนทางทะเลเพื่อผลประโยชน์ของแต่ละประเทศบนพื้นฐานของความเสมอภาค ความเคารพซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์แบบพิเศษระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา และต้องสอดคล้องกับหลักปฏิบัติของสากลในช่วงเวลาที่ทั้งสองฝ่ายเห็นว่ามีความเหมาะสม ข้อ 3. ประกาศจัดตั้งคณะกรรมการชายแดนร่วมเวียดนาม-กัมพูชา เพื่อกำหนดเส้นเขตแดนทางบกและทางทะเล รวมทั้งร่างสนธิสัญญากำหนดเส้นเขตแดนระหว่างสองประเทศ ข้อ 4. เกี่ยวกับข้อบังคับและการปฏิบัติตามข้อตกลง โดยระบุว่าสนธิสัญญาจะมีผลก็ต่อเมื่อตัวแทนรัฐบาลทั้งสองประเทศลงนามและให้สัตยาบัน

หลังจากนั้นทั้งสองประเทศได้แต่งตั้งคณะกรรมการชายแดนร่วมเวียดนาม-กัมพูชา เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ. 1983 โดยตั้งแต่วันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ. 1984 จนกระทั่งปลายปี ค.ศ. 1985 คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้ดำเนินการประชุมอย่างเป็นทางการทั้งในระดับประธานคณะกรรมการและระดับเจ้าหน้าที่ เพื่อกำหนดเส้นเขตแดนทางบกและทำการบันทึกลงในแผนที่และเอกสารแนบท้ายสนธิสัญญาดังกล่าว

วันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ. 1985 เวียดนามและกัมพูชาได้ลงนามในสนธิสัญญูปักปันเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา ซึ่งบังคับใช้เมื่อวันที่ 22

กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1986 โดยเนื้อหาของสนธิสัญญาได้ระบุว่าทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องให้กำหนดเส้นเขตแดนทางบกตามรายละเอียดในแผนที่ UTM มาตราส่วน 1/50,000 จัดทำโดยสหรัฐอเมริกาและเปรียบเทียบกับข้อมูลในแผนที่ Bonne มาตราส่วน 1/100,000 จัดทำโดยฝรั่งเศส จากนั้นในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1986 ทั้งสองฝ่ายได้เริ่มทำการจัดทำหลักเขตแดนโดยได้เริ่มปักบริเวณด้านหมกบาย (Môc Bâi) จังหวัดเตียนิง (เวียดนาม) ตรงข้ามกับด้านสวายเรียง (กัมพูชา) จนถึงปี ค.ศ. 1988 ทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินการปักปันเขตแดนทางบกได้รวม 200 กิโลเมตร การจัดทำหลักเขตแดนจำนวน 72 หลัก จากที่กำหนดไว้ 322 หลัก ในปี ค.ศ. 1989 (ปีที่กองทัพเวียดนามถอนทหารออกจากกัมพูชา) การปักปันเขตแดนทางบกระหว่างเวียดนาม-กัมพูชาได้หยุดชะงักลงเนื่องจากฝ่ายกัมพูชาได้อ้างว่าแผนที่ที่ใช้อ้างอิงในการดำเนินการปักปันเขตแดนมีปัญหาทางด้านเทคนิค จึงเสนอให้ยุติการปักปันเขตแดนระหว่างสองประเทศชั่วคราว

ภายหลังจากปี ค.ศ. 1989 องค์การสหประชาชาติได้เสนอให้จัดตั้งองค์การบริหารชั่วคราวของสหประชาชาติในกัมพูชาหรือ UNTAC (United Nations Transitional Authority in Cambodia) เพื่อเตรียมการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศกัมพูชาซึ่งกำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ 23-28 พฤษภาคม ค.ศ. 1993 พรรคพุนซินเปคภายใต้การนำของเจ้านโรดม รณฤทธิ์ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งจึงได้รับสิทธิในการจัดตั้งรัฐบาล โดยได้มีการแต่งตั้งเจ้านโรดมรณฤทธิ์ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่หนึ่ง และนายฮุนเซนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่สอง สภาการเมืองภายในกัมพูชาเช่นนี้ได้ส่งผลให้การปักปันเขตแดนและจัดทำหลักเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาต้องหยุดชะงักลง ขณะเดียวกันกลุ่มการเมืองภายในกัมพูชาได้เสนอให้รัฐบาลกัมพูชาทบทวนสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาซึ่งลงนามในปี ค.ศ. 1985 โดยอ้างว่ากัมพูชาเป็นฝ่ายเสียเปรียบในสนธิสัญญาฉบับดังกล่าว

จนกระทั่งปี ค.ศ. 1994 ได้มีความพยายามในการสานต่อการดำเนินการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาอีกครั้งหนึ่ง โดยในระหว่างวันที่ 2-3 เมษายน ค.ศ. 1994 นายเหงียน ทวี เถาะ อดีตนายกรัฐมนตรีเวียดนามได้เดินทางมาเยือนประเทศกัมพูชาอย่างเป็นทางการ

และได้มีการหยิบยกประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างประเทศขึ้นมาปรึกษาหารือร่วมกัน จากนั้นในวันที่ 3 เมษายน ค.ศ.1994 นายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศได้มีแถลงการณ์ร่วมกัน ซึ่งในแถลงการณ์ข้อที่ 9 ได้ระบุว่า “ทั้งสองฝ่ายจะแต่งตั้งคณะทำงานระดับเจ้าหน้าที่เพื่อเจรจาและแก้ปัญหาการปักปันเขตแดนและการรักษาความมั่นคงในเขตชายแดนเพื่อสร้างเขตแดนแห่งสันติภาพ และมีมิตรภาพที่ยั่งยืนระหว่างสองประเทศ”

ภายหลังจากนั้น ในวันที่ 17 มกราคม ค.ศ.1995 สมเด็จพระเจ้าบรมมรณฤทธิ์ นายกรัฐมนตรีคนที่หนึ่งของกัมพูชาได้เดินทางมาเยือนประเทศเวียดนามอย่างเป็นทางการ และนายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศได้มีแถลงการณ์ต่อสื่อมวลชนเวียดนาม-กัมพูชา โดยในข้อที่ 8 ได้ระบุว่า “ในระหว่างที่กำลังดำเนินการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนระหว่างประเทศ ให้ทั้งสองประเทศยึดถือเอาเส้นเขตแดนในปัจจุบันเป็นเส้นเขตแดน มิให้ทำการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขหลักเขตแดนระหว่างประเทศ ทั้งสองฝ่ายต้องดำเนินการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนมิให้อพยพข้ามเขตแดนเพื่อเพาะปลูกหรือตั้งหลักแหล่ง รวมทั้งร่วมมือกันรักษาความสงบเรียบร้อยตามเขตชายแดน” ขณะเดียวกันทั้งสองฝ่ายก็เห็นชอบในการจัดการประชุมระดับเจ้าหน้าที่เพื่อเจรจาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามแนวเขตแดนระหว่างสองประเทศ

ในวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1998 นายอึ้ง ฮวด นายกรัฐมนตรีคนที่หนึ่งของกัมพูชาได้เดินทางมาเยือนประเทศเวียดนามอย่างเป็นทางการ ในครั้งนี้นายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศได้มีแถลงการณ์ร่วมกันซึ่งมีใจความสำคัญเกี่ยวกับเส้นเขตแดนระหว่างสองประเทศว่า “ทั้งสองประเทศมีความปรารถนาในการสร้างเส้นเขตแดนแห่งสันติภาพ มิตรภาพและความร่วมมือ ทั้งสองฝ่ายยืนยันว่าจะให้ความเคารพต่อข้อตกลงและสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับเขตแดนทางบกและทางทะเลซึ่งได้ลงนามในปี ค.ศ. 1982 ค.ศ.1983 และ ค.ศ.1985 รวมทั้งเห็นพ้องในการจัดการประชุมเพื่อแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างสองประเทศ”

ตามข้อตกลงระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา ปี ค.ศ.1998 ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการชายแดนร่วมเวียดนาม-กัมพูชาและให้มีการดำเนิน

การเจรจาเกี่ยวกับการปักปันเขตแดนในระหว่างปี ค.ศ.1999-2001 ผลการเจรจาในช่วงเวลาดังกล่าวทั้งสองฝ่ายก็ได้ร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่พิพาท 6 จุดที่ฝ่ายกัมพูชาเสนอให้แก้ไข ในขณะที่เดียวกันทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องร่วมกันในการใช้หลักสากลเพื่อปักปันเขตแดนทางน้ำ คือให้ใช้ร่องน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดนในลำน้ำ รวมทั้งให้ดำเนินการศึกษาข้อมูลจากแผนที่ของ Bonne มาตราส่วน 1/100,000 มาเปรียบเทียบกับแผนที่ UTM มาตราส่วน 1/50,000 (แนบท้ายสนธิสัญญาปี ค.ศ.1985) เพื่อความถูกต้องและชัดเจนของแผนที่ จนกระทั่งปี ค.ศ.2002 การเจรจาเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาได้หยุดชะงักลงชั่วคราวอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากฝ่ายกัมพูชาต้องเตรียมจัดการเลือกตั้งภายในประเทศ ผลจากการเลือกตั้งครั้งนี้พรรคปฏิวัติประชาชนกัมพูชาซึ่งนำโดยนายฮุนเซนได้รับชัยชนะและได้เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาล สภาพการณ์เช่นนี้เป็นผลดีและเอื้ออำนวยต่อการเจรจাপักปันเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาเนื่องจากความสัมพันธ์สมมและใกล้ชิดระหว่างนายฮุนเซนกับรัฐบาลเวียดนาม

ในเดือนมีนาคม ค.ศ.2005 นายหง ดึ๊ก แหม่ง (Nông Đức Mạnh) เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้เดินทางไปเยือนประเทศกัมพูชาอย่างเป็นทางการ การเดินทางเยี่ยมเยียนกัมพูชาของนายหง ดึ๊ก แหม่งในครั้งนี้ได้หยิบยกประเด็นการเจรจাপักปันเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นคณะกรรมการชายแดนร่วมเวียดนาม-กัมพูชาได้มีการเจรจาหารือในรายละเอียดของสนธิสัญญากำหนดเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา ปี ค.ศ.1985 จนกระทั่งวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ.2005 นายฮุนเซน นายกรัฐมนตรีกัมพูชาได้เดินทางไปเยี่ยมเยียนประเทศเวียดนามอย่างเป็นทางการและได้มีการลงนามในอนุสัญญาแนบท้ายสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา ปี ค.ศ.1985 โดยเริ่มมีผลบังคับใช้หลังจากทั้งสองฝ่ายให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม ค.ศ. 2005

อนุสัญญาแนบท้ายสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา ปี ค.ศ.1985 มีใจความสำคัญอยู่ 3 ประเด็น ได้แก่ ข้อ 1. ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องให้มีการแก้ไขเส้นเขตแดน 6 จุดในพื้นที่ระหว่างจังหวัด

พิธีฉลองหลักเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา เมื่อวันที่ 27 กันยายน ค.ศ. 2006 (ที่มา : <http://vietbao.vn/Chinh-Tri/Thu-tuong-Viet-Nam-va-Thu-tuong-Campuchia-du-le-cam-cot-moc-bien-gioi/65068116/96/>)

การประชุมผู้นำระดับสูงระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 2008 ณ กรุงฮานอย (ที่มา : <http://mic.gov.vn/tintucsukien/tinhatdongcuabo/Trang/hoptacvietnamcampuchiavelinhvucthongtin.aspx>)

คอนตุม-รัตนคีรี ยาลาย-รัตนคีรี ตึกลัก-มณฑลคีรี (ทั้ง 3 จุดเกิดปัญหาเนื่องจากความบกพร่องของแผนที่) อีก 3 จุดอยู่ในเขตจังหวัดอานยางของเวียดนามติดกับจังหวัดกันดาลและตาแก้วของกัมพูชา ซึ่งเกิดปัญหาเนื่องจากเส้นเขตแดนในพื้นที่ดังกล่าวมิได้ปรากฏในแผนที่แนบท้ายสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา ปี ค.ศ. 1985 ข้อ 2. ทั้งสองเห็นพ้องให้มีการแก้ไขเส้นเขตแดนในลำน้ำโดยยึดตามหลักสากลคือการใช้ร่องน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดน และข้อ 3. ทั้งสองฝ่ายให้คำมั่นว่าจะดำเนินการปักปันเขตแดนและจัดทำหลักเขตแดนให้แล้วเสร็จก่อนเดือนธันวาคม ค.ศ. 2008 ในขณะเดียวกันก็ได้มีการวางแผนการปฏิบัติงานการปักปันเขตแดนและจัดทำหลักเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา ตั้งแต่เดือนตุลาคม ค.ศ. 2005 ถึงเดือนธันวาคม ค.ศ. 2008

อนุสัญญาแนบท้ายสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา ปี ค.ศ. 1985 ในครั้งนี้สำหรับฝ่ายเวียดนามถือว่าเป็นก้าวสำคัญในการชักชวนให้กัมพูชากลับมาเจรจาและสานต่อการปักปันเขตแดนและจัดทำหลักเขตแดนระหว่างประเทศอีกครั้งหนึ่ง สำหรับฝ่ายกัมพูชาได้มีนักการเมืองกัมพูชาและชาวกัมพูชาจำนวนมากไม่น้อยที่ไม่เห็นด้วยกับการลงนามในอนุสัญญาแนบท้ายสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา ปี ค.ศ. 1985 โดยฝ่ายการเมืองในกัมพูชาได้วิพากษ์วิจารณ์และโจมตีรัฐบาลของนายฮุนเซนว่าสมคบคิดยกแผ่นดินกัมพูชาให้แก่เวียดนาม

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่พรรคพรรคประชาชนกัมพูชาได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 27 กรกฎาคม ค.ศ. 2008 การดำเนินการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชากลับเป็นไปด้วยความล่าช้าโดยมีสาเหตุเนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น นักการเมืองฝ่ายค้านของกัมพูชาคัดค้านการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชา นอกจากนั้นยังมีชาวกัมพูชาส่วนหนึ่งเชื่อว่าดินแดนบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงในอดีตเคยตกอยู่ใต้การครอบครองของกัมพูชามาก่อน ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้มีการเลื่อนกำหนดการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชาให้แล้วเสร็จจากกำหนดเดิมภายในปี ค.ศ. 2008 ไปเป็นภายในปี ค.ศ. 2012

3. สถานะการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนามกับ กัมพูชาในปัจจุบัน

อนุสัญญาแนบท้ายสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา ปี ค.ศ. 1985 ซึ่งลงนามเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 2005 ระบุว่า เวียดนามและกัมพูชาจะดำเนินการปักปันเขตแดนและจัดทำหลักเขตแดนระหว่างประเทศให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2008 อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติทั้งสองประเทศไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ส่งผลให้ต้องเลื่อนกำหนดการปักปันเขตแดนระหว่างสองประเทศให้แล้วเสร็จภายในปี ค.ศ. 2012

ฝ่ายเวียดนามได้มีความพยายามผลักดันและเร่งรัดการปักปันเขตแดนเวียดนามกัมพูชาให้แล้วเสร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งจะเห็นได้จากการเดินทางเยี่ยมเยียนประเทศกัมพูชาของผู้นำเวียดนามในแต่ละครั้งได้มีการหยิบยกปัญหาเกี่ยวกับการปักปันเขตแดนขึ้นมาปรึกษาหารืออยู่เสมอ เช่น ในวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 2009 นายง ดึ๊ก หม่าง (Nông Đức Mạnh) เลขาธิการใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้เดินทางเยือนกัมพูชาอย่างเป็นทางการตามคำเชิญของสมเด็จจันโรตมลิหมุณี ในการเยี่ยมเยียนครั้งนี้ทั้งสองฝ่ายได้มีแถลงการณ์ร่วมซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปักปันเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา ดังนี้ “ทั้งสองฝ่ายให้คำมั่นว่าจะดำเนินการปักปันเขตแดนให้แล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2012 เพื่อสร้างเขตแดนแห่งสันติภาพ มิตรภาพ ความร่วมมือและการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งจะสร้างความเข้าใจกับประชาชนที่อาศัยตามเขตชายแดนได้รับรู้ในข้อตกลง ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับเขตแดนระหว่างสองประเทศ”

ในวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 2009 นายฟาม ยา เคียม (Phạm Gia Kiêm) รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศเวียดนามได้แถลงต่อผู้สื่อข่าวถึงแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับแนวเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาว่า “เวียดนามจะผลักดันการปักปันเขตแดนและจัดทำหลักเขตแดนระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาให้แล้วเสร็จภายในปี ค.ศ. 2012”

ในระหว่างวันที่ 13-14 มกราคม ค.ศ. 2010 เวียดนามและกัมพูชา

ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการร่วมปักปันเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา ณ กรุงฮานอย นำโดยนายโห่ ซวน เซิน (Hò Xuân Sơn) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงต่างประเทศ ฝ่ายกัมพูชานำโดยนายวาร์ คิม ฮง ที่ปรึกษารัฐบาลกัมพูชาเกี่ยวกับปัญหาชายแดน ฝ่ายกัมพูชาได้มีข้อเสนอว่าจะแต่งตั้งคณะดำเนินการปักปันเขตแดนเพิ่มเติมอีก 2 ชุด เพื่อดำเนินการร่างแผนที่และปักปันเขตแดนให้แล้วเสร็จ จากนั้นจะจัดทำแผนที่ภูมิประเทศเวียดนาม-กัมพูชา และร่างอนุสัญญาปักปันเขตแดนระหว่างสองประเทศ

ความพยายามในการเร่งรัดและผลักดันการปักปันเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชาให้แล้วเสร็จตามกำหนดการดูเหมือนจะไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก เนื่องจากปัญหาอุปสรรคหลายประการ ดังนั้นในระหว่างวันที่ 9-15 สิงหาคม ค.ศ. 2010 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเทศเวียดนามในฐานะคณะกรรมการอำนวยการปักปันเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา ได้จัดสัมมนาในหัวข้อ “การปักปันเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา” ณ นครโฮจิมินห์ประเทศเวียดนาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัด ทบทวนข้อกำหนดรวมทั้งแนวทางในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการปักปันเขตแดนให้แก่เจ้าหน้าที่เวียดนามและกัมพูชา

ในพิธีเปิดการสัมมนา “การปักปันเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา” นายเหงียน วัน ดี้ก รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเทศเวียดนามได้กล่าวว่า “การดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชา ยังล่าช้าอยู่มาก เนื่องจากปัญหาอุปสรรคมากมาย เวียดนามและกัมพูชาต้องทบทวนการดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ต้องทำการเพิ่มเติมเนื้อหาของสนธิสัญญาในส่วนที่ขาดตกบกพร่องและผลักดันให้การจัดทำหลักเขตแดนแล้วเสร็จภายในปี ค.ศ. 2012” คำกล่าวของนายเหงียน วัน ดี้ก ในครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นสภาพการดำเนินการปักปันเขตแดนที่ล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ และเพื่อผลักดันให้การดำเนินการปักปันเขตแดนและจัดทำหลักเขตแดนเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นในครั้งนี้อีก ฝ่ายเวียดนามได้มีข้อเสนอในการช่วยออกค่าใช้จ่ายในการปักปันเขตแดนใน ส่วนของการก่อสร้างหลักเขตแดนและการขนย้ายอุปกรณ์ต่างๆ เข้าสู่จุด

จัดทำหลักเขตแดนให้แก่กัมพูชา เช่นเดียวกับกรณีการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว

ถึงแม้ว่ารัฐบาลเวียดนามและกัมพูชาจะพยายามผลักดันให้การปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชาแล้วเสร็จภายในปี ค.ศ. 2012 แต่ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เช่น รูปแบบการปกครองที่แตกต่างกันระหว่างสองประเทศ สถานการณ์การเมืองภายในประเทศกัมพูชา ได้ส่งผลกระทบต่อกรปักปันเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชาอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ จากข้อมูลเมื่อวันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 2010 ระบุว่าเวียดนามและกัมพูชาสามารถดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนแล้วเสร็จ 152 หลัก จาก 374 หลักที่กำหนดไว้ คิดเป็น 40.64% ในขณะที่ระยะเวลาที่กำหนดไว้เหลืออีกเพียง 2 ปี 2 เดือน นับเป็นประเด็นที่ทำนายทั้งสองประเทศเป็นอย่างยิ่ง

เขตแดนเวียดนาม-ลาว

4. ลักษณะทั่วไปของเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว

4.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์บริเวณเส้นเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว

เขตแดนเวียดนาม-ลาวมีความยาว 2,067 กิโลเมตร เป็นเส้นเขตแดนทางบก 1,763 กิโลเมตร และเส้นเขตแดนทางน้ำ 304 กิโลเมตร พาดผ่าน 10 จังหวัดของเวียดนามและ 10 แขวงของลาว ประกอบด้วย

1. จังหวัดเตียนเบียน ติดกับแขวงพงสาลี และหลวงพระบาง
2. จังหวัดเซินลา ติดกับแขวงหลวงพระบาง และหัวพัน
3. จังหวัดแทงฮวา ติดกับแขวงหัวพัน
4. จังหวัดเหงะอาน ติดกับแขวงหัวพัน, เชียงขวาง, บอริคำไซ
5. จังหวัดท่าตั้ง ติดกับแขวงบอริคำไซ, คำม่วน
6. จังหวัดกว้างบิ่ง ติดกับแขวงคำม่วน
7. จังหวัดกว้างจี้ ติดกับแขวงสะหวันเขต
8. จังหวัดเถื่อเทียน เทว ติดกับแขวงสาละวัน, เซกกอง
9. จังหวัดกว้างนาม ติดกับแขวงเซกกอง
10. จังหวัดคอนตูม ติดกับแขวงเซกกอง, อัดปือ

แผนที่แสดงเส้นเขตแดนระหว่างเวียดนาม - ลาว (ที่มา : <http://www.nationonline.org/oneworld/map/vietnam-political-map.htm>)

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของเส้นเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาวมีลักษณะที่เป็นเทือกเขาสูงชันทอดยาวจากเหนือจรดใต้ เทือกเขาที่เป็นเส้นเขตแดนทางธรรมชาติระหว่างเวียดนาม-ลาว ในภาษาเวียดนามเรียกว่าเทือกเขาเจื่องเซิน (Tru'òng Sơn) ส่วนชาวลาวเรียกว่าภูหลวง ลักษณะดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการบินเขตแดนเวียดนาม-ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยากลำบากในการเดินทางทางเข้าสู่จุดปักปันเขตแดนและการสิ้นเปลืองงบประมาณในการดำเนินการปักปันเขตแดนอีกด้วย

4.2 ด้านชายแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว

ตามแนวพรมแดนระหว่างเวียดนาม-ลาวมีด่านชายแดนคู่ขนานระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเส้นทางการขนส่งสินค้าระหว่างเวียดนาม-ลาว และเป็นประตูในการนำเข้าและส่งออกสินค้าจากลาวสู่ทะเลจีนใต้เนื่องจากลาวไม่มีทางออกสู่ทะเล ดังนั้นเขตแดนระหว่างเวียดนามกับลาวจึงเป็นเขตแดนที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของลาวเป็นอย่างยิ่ง ในปัจจุบันเวียดนามได้อนุญาตให้ลาวใช้เส้นทางหมายเลข 8 และ 12 เพื่อขนส่งสินค้าไปยังท่าหวงฮ่าง จังหวัดท่าตั้ง ซึ่งเป็นท่าเรือที่ลาวใช้เป็นประตูสู่ทะเลจีนใต้

รายชื่อด่านสากลระหว่างเวียดนาม-ลาว ดังต่อไปนี้

1. ด่านเตี้ยจ่าง (Tây Trang) จังหวัดเตียนเบียน (Điện Biên) ติดกับด่านสบหุ่ม แขวงพงสาลี
2. ด่านนาแมว (Na Mèo) จังหวัดเทิงฮวา (Thanh Hoá) ติดกับด่านบ้านเลย แขวงหัวพัน
3. ด่านน้ำกัน (Nậm Cắn) จังหวัดเทิงฮวา (Thanh Hoá) ติดกับด่านน้ำกัน แขวงเซียงขวาง
4. ด่านแก้วแจว (Cầu Treo) จังหวัดห่งฮาน (Nghệ An) ติดกับด่านน้ำพาว แขวงบอริคำไซ
5. ด่านจาลอ (Cha Lo) จังหวัดกว่างบิ่ง (Quảng Bình) ติดกับด่านนาเพ้า แขวงคำม่วน
6. ด่านลาวบัว (Lao Bảo) จังหวัดกว่างจี (Quảng Trị) ติดกับด่านแดนสะหวัน แขวงบอริคำไซ

อาคารที่ทำการด่านตรวจคนเข้าเมืองเตี๋ยจ่าง จังหวัดเตี๋ยนเบียน (ภาพ
ถ่ายโดยนายสุริยา คำหวาน)

7. ด่านเบ๋ออี (Bò'Y) จังหวัดคอนตูม (Kon Tum) ติดกับด่าน
หย่างเยิน แขวงอัตปือ

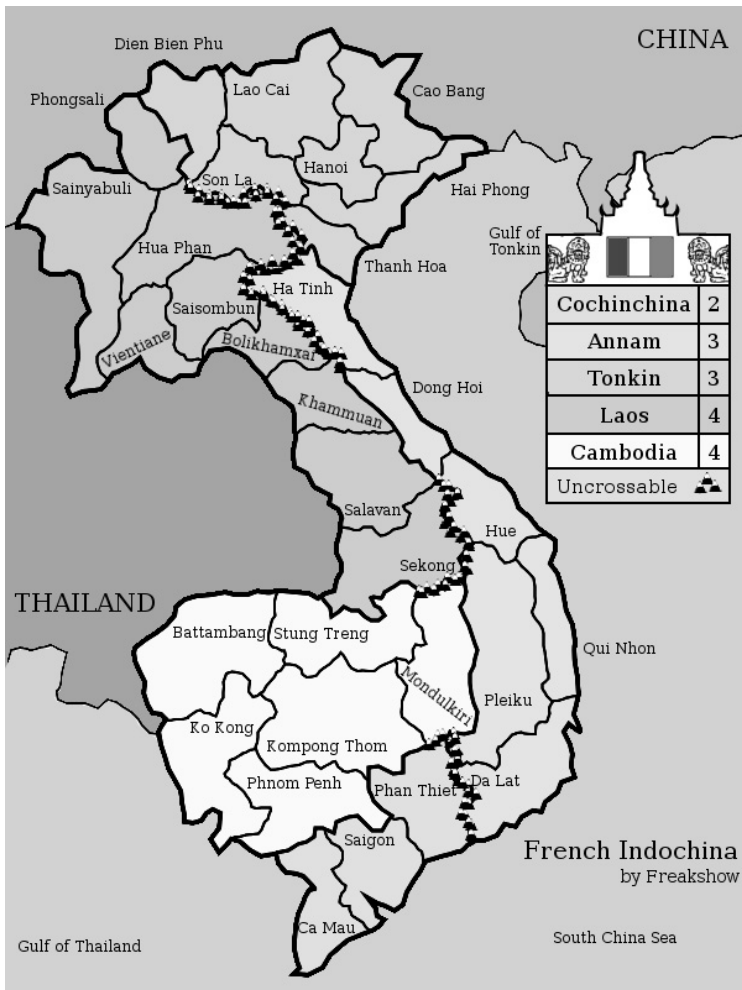
5. ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์เส้นเขตแดนระหว่าง เวียดนาม-ลาว

5.1 ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์เส้นเขตแดนระหว่าง เวียดนาม-ลาวในช่วงก่อนฝรั่งเศสครอบครองอินโดจีน

หากย้อนไปในประวัติศาสตร์ลาวจะพบการพยายามเข้ามามีอิทธิพลในดินแดนลาวของสยามและเวียดนามอย่างต่อเนื่อง ในสมัยจักรพรรดิเมิ่งหม่าง (ค.ศ. 1820-1841) เวียดนามได้เปลี่ยนชื่อประเทศเป็น ด่ายนาม ซึ่งมีความหมายว่าประเทศที่ยิ่งใหญ่ทางตอนใต้ อาณาจักร ด่ายนามได้ขยายอิทธิพลเข้าไปยังลาวและกัมพูชา ทำการผนวกกัมพูชา ฟังตะวันออก และทำสงครามกับสยามต่อเนื่องเกือบยี่สิบปี และในปี ค.ศ. 1826 เจ้าอนุวงศ์ภักษัตริย์ลาวเห็นว่าเป็นช่วงเปลี่ยนแผ่นดินในสยาม จึงคิดแยกตัวเป็นอิสระไม่ขึ้นกับสยามอีกต่อไป ด้านฝ่ายไทยซึ่งทราบข่าว ค่อนขำงซำก็ได้ส่งกองทัพภายใต้การนำของเจ้าพระยาบดินทรเดชาขึ้นมาปราบปราม กองทัพเจ้าอนุวงศ์สู้ไม่ได้จึงแตกพ่ายหนีภัยไปพึ่งอาณาจักร ด่ายนาม ฝ่ายสยามจึงยึดกรุงเวียงจันทน์ไว้ได้ สงครามเจ้าอนุวงศ์ที่เกิดขึ้นในเวลานั้นเป็นหนึ่งในเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสยามและเวียดนามเหนือดินแดนลาวในยุคหนึ่ง

5.2 ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์เส้นเขตแดนระหว่าง เวียดนาม-ลาวในช่วงฝรั่งเศสครอบครองอินโดจีน

ในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ประเทศฝรั่งเศสเริ่มให้ความสนใจในดินแดนในแถบกลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อแสวงหาหนทางเข้าถึงดินแดนตอนใต้ของจีนและเปิดตลาดการค้าแห่งใหม่เพื่อแข่งขันกับอังกฤษซึ่งสามารถยึดพม่าได้ก่อนหน้าแล้ว ฝรั่งเศสเริ่มการยึดครองแคว้นโคชินไชนาหรือเวียดนามใต้ก่อน จากนั้นปี ค.ศ. 1887 ฝรั่งเศสเข้าครอบครองดินแดนทั้งหมดในอินโดจีนและจัดตั้ง “สหภาพอินโดจีน” ประกอบด้วย โคชิน

การแบ่งเขตการปกครองสหภาพอินโดจีนของฝรั่งเศส (ที่มา : <http://img135.imageshack.us/i/indochinalargeuncross4na.png/>)

ไซนา (ในฐานะอาณานิคม) ตังเกี๋ย อันนัม และกัมพูชา (ในฐานะรัฐในอารักขา) ต่อมาในปี ค.ศ. 1893 จึงได้ผนวกเอาลาวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพอินโดจีน ส่งผลให้พรมแดนของสยามทางด้านตะวันออกประชิดกับดินแดนอาณานิคมของฝรั่งเศสอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในช่วงเวลาดังกล่าว ความหมายของเขตแดนในฐานะเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างรัฐต่างๆ เริ่มชัดเจนขึ้น ฝรั่งเศสได้เริ่มทำการปักปันเขตแดนระหว่างแคว้นต่างๆ ในสหภาพอินโดจีนเนื่องจากฝรั่งเศสประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาณานิคม ในส่วนของเขตแดนระหว่างแคว้นตังเกี๋ย-ลาว และกัมพูชา-ลาว มิได้มีการจัดทำหลักเขตแดนแต่อย่างใด

ในปี ค.ศ. 1945 เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ประเทศต่างๆ ในอินโดจีนได้ทยอยประกาศอิสรภาพจากฝรั่งเศส จากนั้นเวียดนามและลาวได้เจรจาหรือเกี่ยวกับเขตแดนของสองประเทศ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงใช้แผนที่มาตราส่วน 1/100,000 จัดทำปี ค.ศ. 1945 โดยสำนักภูมิศาสตร์ฝรั่งเศสเป็นแนวทางในการปักปันเขตแดน อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นไม่นานฝรั่งเศสได้กลับเข้ามามีอิทธิพลในดินแดนอินโดจีนอีกครั้งหนึ่ง จนถึงปี ค.ศ. 1954 เมื่อฝรั่งเศสพ่ายแพ้ต่อกองทัพเวียดนามที่สมรภูมิดิเยนเบียนฟู ฝรั่งเศสจึงยอมถอนตัวออกจากอินโดจีนอย่างถาวร

5.3 ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์เส้นเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาวในช่วงสงครามเวียดนาม

ในช่วงสงครามเวียดนาม กองทัพเวียดนามเหนือและแนวร่วมปลดปล่อยภาคใต้เวียดนามได้ขอใช้เส้นทางตามเทือกเขาเงิ่นเซินเพื่อเป็นเส้นทางในการขนอาวุธยุทโธปกรณ์จากเวียดนามเหนือไปสู่สมรภูมิในเวียดนามใต้ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างเวียดนามเหนือกับพรรคปฏิวัติประชาชนลาวและในภายหลังได้กลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างลาวกับเวียดนามในปัจจุบัน

สงครามเวียดนามยุติลงในปี ค.ศ. 1975 ด้วยชัยชนะของฝ่ายเวียดนามเหนือ ในขณะนั้นเส้นเขตแดนระหว่างเวียดนามกับลาวยังเป็นเพียงแค่เส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างแคว้นต่างๆ ของอินโดจีน ต้นปี ค.ศ. 1976 ผู้นำระดับสูงของรัฐบาลทั้งสองประเทศได้มีการประชุมและ

เส้นทางโฮจิมินห์เส้นทางยุทธศาสตร์ในสมัยสงครามเวียดนาม (ที่มา : <http://www.jlz.com/usmc/newsletters/tooters/HoChiMinhTrail-2.jpg>)

มีข้อตกลงใช้แผนที่มาตราส่วน 1/100,000 ของ Bonne ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานภูมิศาสตร์อินโดจีนในปี ค.ศ. 1945 เป็นแนวทางในการเจรจาเรื่องเขตแดนระหว่างเวียดนามกับลาว สำหรับบริเวณที่ไม่มีแผนที่ของสำนักงานภูมิศาสตร์อินโดจีน ค.ศ. 1945 ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องให้ใช้แผนที่ฉบับที่จัดทำใกล้ปี ค.ศ. 1945 ที่สุด และนี่คือพื้นฐานสำคัญในการเจรจาเกี่ยวกับการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนามกับลาวในภายหลัง

5.4 การเจรจาเกี่ยวกับปัญหาเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาวภายหลังสงครามเวียดนาม

การเจรจาเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างเวียดนามกับลาวดูเหมือนว่าจะไม่ปรากฏเป็นข่าวคราวครึกโครมเมื่อเทียบกับการเจรจาเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างเวียดนาม-จีน และเวียดนาม-กัมพูชา อย่างไรก็ตาม การเจรจาเรื่องเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาวก็ประสบปัญหาอยู่บ้าง และต้องใช้ระยะเวลาในการเจรจายาวนานก่อนที่การเจรจาจะประสบผลสำเร็จ ข้อมูลข่าวสารของการเจรจาถูกปกปิดเป็นความลับและจนกระทั่ง ปี ค.ศ. 1995 จึงมีงานเขียนของ Bernard Gay นักวิชาการสังกัด CNRS (National Center for Scientific Research) ของฝรั่งเศสได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยข้อมูลที่ใช้ประกอบในการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากลาวและได้รับการเห็นชอบให้เผยแพร่โดยฝ่ายเวียดนาม (Nguyễn Văn Huy I, 2006)

ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1976-1990 รัฐบาลเวียดนามและลาวได้มีการลงนามในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเขตแดนอย่างน้อย 5 ฉบับ ได้แก่

1. ข้อตกลงในการกำหนดเขตแดนเวียดนาม-ลาว ฉบับวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1976
2. สนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว ฉบับวันที่ 18 กรกฎาคม ค.ศ. 1977
3. อนุสัญญาแนบท้ายสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว ฉบับวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1986
4. พิธีสารเกี่ยวกับการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว ฉบับวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1986

5. พิธีสารเกี่ยวกับข้อบังคับในเรื่องเขตแดนระหว่างประเทศฉบับวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 1990

หลังสงครามเวียดนามยุติลงในปี ค.ศ. 1975 ด้วยชัยชนะของฝ่ายสังคมนิยม ผู้นำพรรคปฏิวัติประชาชนลาวได้เสนอให้พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามกำหนดเขตแดนระหว่างประเทศให้ชัดเจน เนื่องจากในช่วงสงครามเวียดนาม ทหารของฝ่ายเวียดนามเหนือได้มีการเคลื่อนไหวกายในเขตแดนของประเทศลาว นอกจากนั้นประชาชนในเขตชายแดนได้มีการอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเพื่อหลบหนีภัยสงครามซึ่งส่งผลกระทบต่อเส้นเขตแดนระหว่างประเทศในหลายพื้นที่

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1976 ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยการกำหนดเขตแดนโดยมีใจความสำคัญ 3 ประการ คือ ข้อ 1. ให้ยึดเอาเส้นเขตแดนระหว่างประเทศตามแผนที่อินโดจีน มาตราส่วน 1/100,000 จัดทำโดยสำนักภูมิศาสตร์อินโดจีน ปี ค.ศ. 1945 ข้อ 2. เวียดนามตกลงคืนพื้นที่ให้แก่ลาวในส่วนที่เคยใช้เป็นที่มั่นทางการทหารเพื่อต่อสู้อเมริกา และข้อ 3. แก้ปัญหาข้อพิพาททางเทคนิคที่เกี่ยวกับการวัดระยะในพื้นที่

ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะเจรจาตาม *Uti possidetis* (หลัก *Uti possidetis* มักถูกนำมาปักปันเขตแดนของแต่ละประเทศภายหลังจากการประกาศอิสรภาพของรัฐบาลานิคมต่างๆ ซึ่งหมายถึงหลักการยอมรับเขตแดนอย่างที่เป็นอยู่ในขณะที่ประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมนั้นๆ ได้รับความเอกราช ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนระหว่างรัฐทั้งหลายที่เคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศเจ้าอาณานิคมต่างๆ) ซึ่งหมายถึงการยอมรับเส้นเขตแดนที่มีในสมัยฝรั่งเศสปกครองอินโดจีน แผนที่ที่ใช้ในการปักปันเขตแดนคือแผนที่อินโดจีน มาตราส่วน 1/100,000 โดยสำนักภูมิศาสตร์อินโดจีน (*Service Géographique de l'Indochine*) จัดทำปี ค.ศ. 1945 จำนวน 48 แผ่น ตั้งแต่เขตจังหวัดลายเจิว (จังหวัดเดียนเบียนใต้แยกตัวออกมาจากจังหวัดลายเจิว) จนถึงจังหวัดคอนตูมของเวียดนาม และตั้งแต่แขวงพงสาลีจนถึงแขวงอัตปือในประเทศลาว สำหรับบริเวณใดที่ไม่มีแผนที่ที่จัดทำในปี ค.ศ. 1945 ให้ใช้แผนที่ที่ใกล้เคียงปี ค.ศ. 1945 ที่สุดเป็นหลักฐานอ้างอิง

ในช่วงเดือนมีนาคม ค.ศ. 1976 คณะกรรมการปักปันเขตแดนของสองประเทศได้ร่วมกันเปรียบเทียบและปรึกษาหารือเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างแผนที่ เมื่อพบว่าบริเวณใดมีความเห็นแตกต่าง ทั้งสองฝ่ายก็จะดำเนินการรังวัดในพื้นที่ และดำเนินการเจรจาต่อไป

ระหว่างวันที่ 12-21 กรกฎาคม ค.ศ. 1976 ทั้งสองฝ่ายได้เจรจาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนทางทิศเหนือ บริเวณสามเหลี่ยมชายแดนเวียดนาม-ลาว-จีน จนถึงเขตแดนบริเวณแซปอน (ในเขตจังหวัดกว๋างจิ) ปลายเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1976 ทั้งสองฝ่ายได้เจรจาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนตั้งแต่บริเวณแซปอนไปจนถึงสามเหลี่ยมชายแดนเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา ยกเว้นพื้นที่บริเวณดักไล (จังหวัดคอนตูม) ตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม-11 ธันวาคม ค.ศ. 1976 ทั้งสองฝ่ายได้เจรจาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนบริเวณดักไล (จังหวัดคอนตูม)

ตั้งแต่เดือนมกราคม-มีนาคม ค.ศ. 1977 คณะกรรมการปักปันเขตแดนของสองประเทศได้ดำเนินการร่างรายละเอียดของสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนามกับลาว รวมระยะทางเส้นเขตแดนทั้งสิ้น 2,067 กิโลเมตร บนพื้นที่ 4,122 ตารางกิโลเมตร ได้รับการปักปันเขตแดนใหม่โดยมีจุดที่ต้องแก้ไข 27 จุดซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่จังหวัดเหงีฮวา (เวียดนาม) ตรงกันข้ามกับแขวงหัวพัน (ลาว)

จากการเจรจาและดำเนินการทางด้านเทคนิคเกี่ยวกับการร่างแผนที่และปรับปรุงเส้นเขตแดนซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนมีนาคม-กรกฎาคม ค.ศ. 1977 ได้มีการปักปันเขตแดนบนพื้นที่ทับซ้อน 716 ตารางกิโลเมตร โดยฝ่ายลาวได้พื้นที่เพิ่มเติม 238 ตารางกิโลเมตร ขณะที่เวียดนามได้พื้นที่เพิ่มเติม 478 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมากกว่าฝ่ายลาว 240 ตารางกิโลเมตร

วันที่ 18 กรกฎาคม ค.ศ. 1977 ตัวแทนของทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนามกับลาวโดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 1977 จากนั้นได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมปักปันเขตแดนเวียดนาม-ลาว เพื่อดำเนินการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว โดยทำการแบ่งเส้นเขตแดนออกเป็น 19 ช่วง ฝ่ายเวียดนามได้ใช้สัญลักษณ์เป็นตัวอักษรโรมันตั้งแต่ A-U และฝ่าย

ลาวได้ใช้ตัวอักษรลาวเป็นสัญลักษณ์ เส้นเขตแดนเวียตนาม-ลาวยาว 2,067 กิโลเมตร ต้องทำการจัดทำหลักเขตแดน 199 หลัก และปักหลักสำรวจเพิ่มเติมในภายหลังจำนวน 4 หลัก รวมหลักเขตแดนที่ทั้งสองฝ่ายตกลงปักในครั้งนี้นับจำนวน 204 หลัก

บริเวณที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินการทดลองจัดทำหลักเขตแดนได้แก่ พื้นที่ชายแดนจังหวัดกว๋างบิ่ง กว่างจี (เวียตนาม) ติดกับแขวงสะหวันเขต คำม่วน (ลาว) โดยได้กำหนดจัดทำหลักเขตแดนตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ. 1978 จนถึงวันที่ 31 มีนาคม ค.ศ. 1979 การดำเนินการทดลองจัดทำหลักเขตแดนในครั้งนี้นำปัญหาอย่างมากเนื่องจากพื้นที่เป็นภูเขาสูงชัน สภาพภูมิอากาศเลวร้าย นอกจากนี้พื้นที่ในบริเวณนี้เดิมเคยเป็นเส้นทางลำเลียงพลและอาวุธของกองทัพเวียตนามเหนือเข้าสู่สมรภูมิเวียตนามใต้ในช่วงสงครามเวียตนาม จึงยังคงมีระเบิดหลงเหลืออยู่จำนวนมาก เวียตนามและลาวได้พยายามปกปิดข้อมูลของพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นความลับทางทหาร ทำให้คณะทำงานปักปันเขตแดนขาดข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน ก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่กองกำลังป้องกันพื้นที่ของเวียตนามได้ใช้อาวุธปืนยิงเข้าใส่คณะทำงานปักปันเขตแดนของลาว เหตุการณ์นี้ได้ส่งผลให้การดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนหยุดชะงักลงชั่วคราว ก่อนที่ผู้นำระดับสูงของสองประเทศจะดำเนินการเจรจาแก้ไขปัญหานี้ในวันที่ 25 เมษายน ค.ศ. 1980 การดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนจึงได้เริ่มดำเนินการอีกครั้งเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ. 1979 และสิ้นสุดเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม ค.ศ. 1984

ในปี ค.ศ. 1986 ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในอนุสัญญาแนบท้ายสนธิสัญญา ปี ค.ศ. 1977 โดยมีประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับการปักปันเขตแดนในเขตพื้นที่ทับซ้อนอีกครั้งหนึ่ง โดยในครั้งนี้อย่างลาวได้พื้นที่ 82.5 ตารางกิโลเมตร ฝ่ายเวียตนามได้พื้นที่ 40.2 ตารางกิโลเมตร

ภาพรวมของการปักปันเขตแดนในพื้นที่ทับซ้อนระหว่างเวียตนาม-ลาวทั้งสองครั้งในปี ค.ศ. 1977 และปี ค.ศ. 1986 ฝ่ายลาวได้พื้นที่รวม 320.5 ตารางกิโลเมตร ในขณะที่ฝ่ายเวียตนามได้พื้นที่รวม 518 ตารางกิโลเมตร โดยฝ่ายเวียตนามได้รับพื้นที่มากกว่าลาวรวม 197.5 ตารางกิโลเมตร สำหรับพื้นที่ที่ทางเวียตนามได้รับเพิ่มเติมนั้นส่วนใหญ่เป็น

หลักเขตแดนที่ปักในปี ค.ศ. 1981 ถูกรื้อถอนออกมาและแทนที่ด้วยหลักใหม่ (ภาพถ่ายโดยนายสุรียา คำหวาน)

พื้นที่ที่เวียดนามใช้เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ทางการทหารในช่วงสงครามอินโดจีนระหว่างปี ค.ศ.1945-1954 และสงครามเวียดนามระหว่างปี ค.ศ. 1956-1975

วันที่ 24 มกราคม ค.ศ.1986 ตัวแทนของเวียดนามและลาวได้ลงนามในพิธีสารเกี่ยวกับการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว โดยทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันปรึกษาหารือถึงการดำเนินการรังวัดและจัดทำหลักเขตแดนระหว่างสองประเทศ

วันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 1990 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของทั้งสองประเทศได้ร่วมลงนามในพิธีสารเกี่ยวกับข้อบังคับในเรื่องเขตแดนระหว่างประเทศ โดยทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องที่จะแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตโดยสันติและประนีประนอม

ในช่วงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2005 เวียดนาม ลาว และจีนได้ดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนบริเวณสามเหลี่ยมชายแดนเวียดนาม-ลาว-จีนในพื้นที่จังหวัดเตียนเบียน (เวียดนาม) แขวงพงสาลี (ลาว) และมณฑลยูนนาน (จีน) จากนั้นประมาณสามปี ในวันที่ 18 มกราคม ค.ศ.2008 เวียดนาม ลาว และกัมพูชาได้ร่วมกันทำพิธีเฉลิมฉลองหลักเขตแดนบริเวณสามเหลี่ยมชายแดนเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา ซึ่งถือเป็นพื้นที่สุดท้ายของการเจรจาปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว

การเจรจาเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างเวียดนามกับลาวถึงแม้ว่าจะสิ้นเปลืองเวลาเป็นอย่างมากเนื่องจากเส้นเขตแดนระหว่างสองประเทศมีความยาวถึง 2,067 กิโลเมตร และปัญหาสภาพความทุรกันดารของพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์แบบพิเศษระหว่างเวียดนามกับลาวได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้การเจรจาและดำเนินการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาวประสบผลสำเร็จในที่สุด

6. สถานะการปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนามและลาวในปัจจุบัน

ภายหลังสงครามเวียดนามยุติลงในปี ค.ศ.1975 เวียดนามและลาวได้มีการเจรจาปักปันเขตแดนระหว่างประเทศ ในระหว่างปี ค.ศ.

การประชุมผู้นำระดับสูงระหว่างเวียดนาม-ลาว เมื่อวันที่ 19 กันยายน
ค.ศ. 2010 (ที่มา : <http://www.sggp.org.vn/vietnamvathegioi/2010/9/237347/>)

1977-1987 ทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินการเจรจาและดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนได้ 204 หลัก (เฉลี่ย 10 กิโลเมตรจะมีหลักเขตแดน 1 หลัก) หลักเขตแดนที่ปักในอดีตมีขนาดเล็กขาดความมั่นคงและชำรุดทรุดโทรมลงเป็นอย่างมาก ในปี ค.ศ. 2004 รัฐบาลของสองประเทศได้ตกลงให้มีการดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนเพิ่มเติมและบูรณะหลักเขตแดนเก่าเพื่อสร้างความชัดเจนให้เกิดขึ้นต่อแนวเขตแดนระหว่างประเทศ

จากการประชุมคณะกรรมการร่วมชายแดนเวียดนาม-ลาวระหว่างวันที่ 19-26 สิงหาคม ค.ศ. 2010 เวียดนามและลาวได้มีมติร่วมกันที่จะจัดทำหลักเขตแดนบนเส้นเขตแดนเวียดนาม-ลาวทั้งหมด 793 จุด (828 หลักเขตแดน) ซึ่งในปัจจุบันสามารถกำหนดจุดจัดทำหลักเขตแดนได้แล้ว 322 จุด (343 หลักเขตแดน) ดำเนินการก่อสร้างหลักเขตแดนแล้วเสร็จจำนวน 210 จุด (224 หลักเขตแดน) และกำหนดให้ปี ค.ศ. 2010 เป็นปีแห่งการเร่งรัดการจัดทำหลักเขตแดนโดยมีเป้าหมายในการจัดทำหลักเขตแดนให้ได้ 237 หลัก

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนระหว่างเวียดนามกับลาวคือ สภาพภูมิประเทศของบริเวณเขตแดนเวียดนาม-ลาวที่เป็นเทือกเขาสูงชัน การเดินทางเข้าไปในจุดที่จะจัดทำหลักเขตแดนเป็นไปด้วยความยากลำบาก ในบางกรณีต้องอาศัยการเดินทางโดยใช้ระยะเวลา 7-10 วันกว่าจะเข้าถึงจุดจัดทำหลักเขตแดน บางจุดอยู่ห่างไกลจากบ้านเรือนประชาชน ไม่มีเส้นทางคมนาคมเข้าถึง คณะดำเนินการจัดทำเขตแดนต้องทำการหักล้างทางพงเพื่อสร้างเส้นทางขนส่งหลักเขตแดนและวัสดุก่อสร้าง การดำเนินการปักปันหลักเขตแดนแต่ละจุดนั้นสิ้นเปลืองงบประมาณอย่างมากเนื่องจากทั้งสองฝ่ายตกลงว่าต้องสร้างหลักเขตแดนที่มีความคงทนถาวรต่อสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศเพื่อความมั่นคงของเส้นเขตแดนในอนาคต สำหรับในกรณีการจัดทำหลักเขตแดนระหว่างเวียดนามกับลาวนั้น เวียดนามได้เสนอออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการดำเนินงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความประสงค์ในการเร่งรัดปักปันเขตแดนให้แล้วเสร็จตามกำหนดการในปี ค.ศ. 2014

หลักเขตแดนหมายเลข 113 บริเวณด่านสากลเตี๋ยจ่าง (ภาพถ่ายโดย
นายสุริยา คำหวาน)

7. โครงการพัฒนาในเขตพื้นที่ชายแดนเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา

ประเทศเวียดนามมีพื้นที่ชายแดนติดกับลาวและกัมพูชารวม 19 จังหวัด รัฐบาลเวียดนามได้มีนโยบายพัฒนาจังหวัดชายแดนให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยได้มีโครงการออกกฏระเบียบที่เอื้อต่อการค้าการลงทุนในเขตพื้นที่ชายแดนเพื่อดึงดูดให้นักลงทุนได้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ดังกล่าว

รัฐบาลเวียดนามได้มีมติที่ 482/QĐ-TTg โดยมีเป้าหมายในการดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ชายแดนเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา ในเขต 19 จังหวัดที่มีชายแดนติดกับเพื่อนบ้าน รวมทั้งในจังหวัดชายแดนของประเทศลาวและกัมพูชา สำหรับนโยบายของรัฐบาลเวียดนามต่อการพัฒนาเขตชายแดนเวียดนาม-ลาว-กัมพูชาประกอบด้วย 10 ข้อ ดังนี้

1. รัฐบาลจะให้ความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณเพื่อความร่วมมือกับลาวและกัมพูชาโดยจัดสรรงบประมาณแผ่นดินและเงินช่วยเหลืออย่างเป็นทางการ (ODA) สำหรับจังหวัดชายแดนของเวียดนามที่มีเขตแดนติดกับทั้งสองประเทศ เพื่อดำเนินการก่อสร้างจุดตรวจร่วมตามจุดผ่านแดนและด่านสากล เส้นทางคมนาคมในเขตด้านชายแดนที่เชื่อมโยงพื้นที่ชายแดนกับเส้นทางคมนาคมหลักในประเทศ

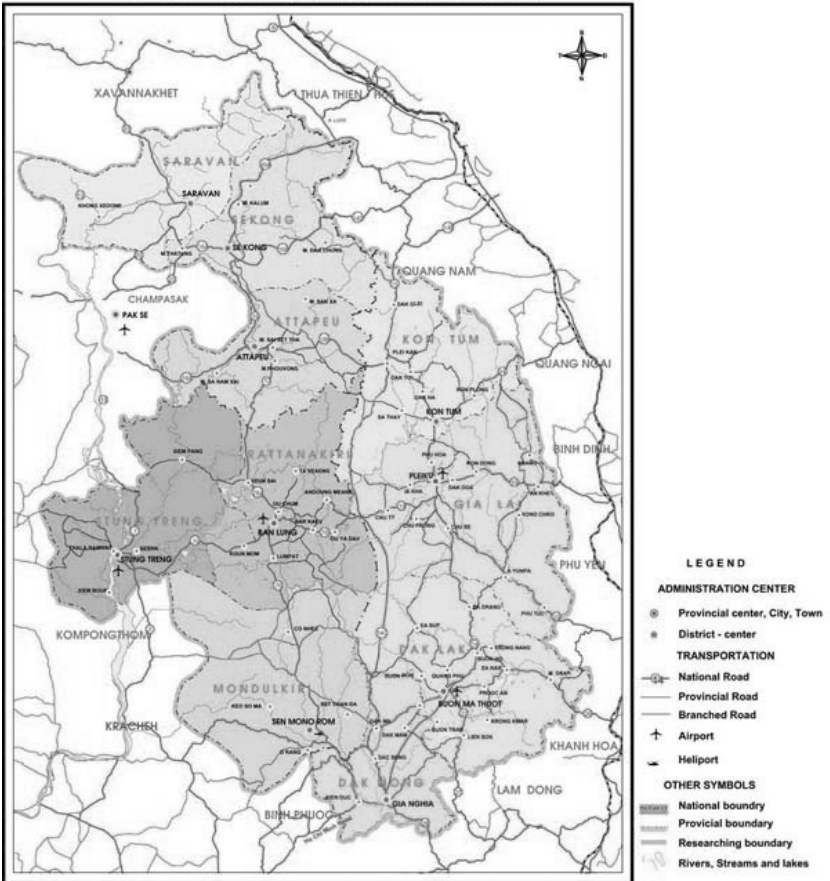
2. สนับสนุนโครงการพัฒนาตลาดชายแดนโดยใช้งบประมาณแผ่นดิน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ด้อยพัฒนา รัฐบาลจะสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินจำนวน 80-100% เพื่อพัฒนาตลาดชายแดน

3. โครงการพัฒนาทางการค้าในเขตชายแดนเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา เช่น การก่อสร้างตลาด ห้างสรรพสินค้า จะได้รับสิทธิพิเศษตามมติที่ 108/2006/NĐ-CP

4. สนับสนุนและลงทุนจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการตรวจตราของแต่ละหน่วยงานตามด่านผ่านแดนต่างๆ

5. ก่อสร้างและยกระดับระบบสาธารณูปโภคเพื่อสนับสนุนการศึกษาให้แก่เด็กกัมพูชาและกัมพูชา สถานศึกษาตั้งแต่ระดับวิทยาลัยในเขตพื้นที่ชายแดนต้องช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเพื่อนบ้าน

MAP OF ADMINISTRATION OF THE CAMBODIA - LAOS - VIETNAM DEVELOPMENT TRIANGLE

แผนที่เขตพัฒนาสามเหลี่ยมชายแดนเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา (ที่มา : http://clv-triangle.vn/portal/page/portal/clv_vn/gttgpt)

โดยการรับนักศึกษาเพื่อนบ้านจำนวนอย่างน้อย 30 คนต่อปี

6. สนับสนุนงบประมาณแผ่นดินของแต่ละจังหวัดจำนวนตั้งแต่ 2-3 พันล้านบาท (1 บาท = 690 ต่ง) เพื่อสนับสนุนด้านการศึกษาให้แก่ข้าราชการ นักเรียน หรือให้การสนับสนุนด้านวัตถุแก่ประเทศลาวและกัมพูชา

7. สนับสนุนให้ชุมชนตามเขตชายแดนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อต่างๆ นอกจากนั้นให้ลงทุนก่อสร้างและปรับปรุงสถานบริการทางด้านสาธารณสุขระดับอำเภอ และให้ความช่วยเหลือในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บแก่ราษฎรในประเทศเพื่อนบ้าน

8. สนับสนุนการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อในสัตว์เลี้ยงและพืชพันธุ์

9. ก่อสร้างและยกระดับสถานีวิทยุ โทรทัศน์ โทรคมนาคมในเขตอำเภอ ตำบลที่อยู่ในเขตชายแดน

10. สร้างแหล่งชุมชนในเขตที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศในเขตชายแดนลาว และกัมพูชา

สำหรับภาคเอกชนที่ลงทุนในเขตพื้นที่ชายแดนก็จะได้รับสิทธิพิเศษในการสนับสนุนการลงทุน ถ้าหากดำเนินการลงทุนในจังหวัดชายแดนของลาวและกัมพูชาที่มีเขตแดนติดกับเวียดนาม โดยประเภทโครงการที่จะได้รับการสนับสนุนได้แก่ การผลิตพลังงานไฟฟ้าและนำเข้าสู่ประเทศเวียดนาม การสัมปทานปิโตรเลียม การทำเหมืองแร่ การปลูกพืชอุตสาหกรรม การผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากนโยบายการสนับสนุนการค้าการลงทุนในเขตชายแดนดังกล่าว เวียดนาม-ลาว-กัมพูชาได้มีโครงการพัฒนาสามเหลี่ยมเศรษฐกิจชายแดนเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา ซึ่งประกอบด้วย 10 จังหวัดได้แก่ รัตนคีรี สตรึงเต็ง มณฑลคีรีของกัมพูชา อตัปเป็ สาละวัน เซกองของลาว จังหวัดคอนตูม ยาลาย ตักลัก และตักกงของเวียดนาม โดยโครงการดังกล่าวเป็นแนวคิดริเริ่มของนายฮุนเซน นายกรัฐมนตรีกัมพูชาที่เสนอต่อที่ประชุมนายกรัฐมนตรีสามประเทศเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา ครั้งที่ 1 ณ กรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว ในปี ค.ศ. 1999 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้เกิดความร่วมมือในเขตสามเหลี่ยมชายแดน โดยเร่งรัดพัฒนา

ทางด้าน การคมนาคมขนส่ง การค้า การผลิตไฟฟ้า การท่องเที่ยว การผลิตบุคลากรทางด้านสาธารณสุข เป็นต้น

จากข้อมูลการค้าการลงทุนชี้ให้เห็นว่า ในปัจจุบันการค้าระหว่างเวียดนาม-ลาว-กัมพูชามีมูลค่าสูงขึ้นทุกปี ในช่วงไตรมาสแรกของปี ค.ศ. 2010 มูลค่าการค้าระหว่างเวียดนามกับกัมพูชามีค่าเพิ่มขึ้นถึง 130% เทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี ค.ศ. 2009 (มูลค่าการค้าระหว่างไทย-กัมพูชาในช่วงเวลาเดียวกันมีอัตราเพิ่มขึ้นเพียง 26.2%) ตัวเลขที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวเป็นสัญญาณที่ดีต่อการพยายามเพิ่มมูลค่าการค้าระหว่างประเทศที่ได้ตั้งเป้าไว้ที่ 2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2010 สำหรับมูลค่าการค้าระหว่างเวียดนามกับลาวในไตรมาสแรกของปี ค.ศ. 2010 มีมูลค่าเพิ่มขึ้น 16.8% เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี ค.ศ. 2009 เวียดนามและลาวจะพยายามผลักดันการค้าระหว่างสองประเทศให้อยู่ในอัตรา 2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปีภายในปี ค.ศ. 2015

การพยายามผลักดันให้มูลค่าการค้าระหว่างเวียดนาม-ลาว และเวียดนาม-กัมพูชาสูงขึ้นตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้จึงส่งผลให้ประเทศเวียดนามต้องเร่งดำเนินการปักปันเขตแดนระหว่างประเทศเวียดนาม-ลาว ให้แล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2014 และเร่งปักปันเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชาให้แล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2012 เพื่อสร้างเขตแดนระหว่างประเทศที่มีความมั่นคง สงบสุข และพัฒนา ตามปณิธานที่รัฐบาลเวียดนามได้ตั้งไว้

8. บทสรุป

ในช่วงศตวรรษที่ 17-19 สภาพการเมืองในกัมพูชาการเกิดแย่งชิงราชบัลลังก์ แย่งชิงอำนาจ และการแทรกแซงจากภายนอก ในเวียดนามเกิดการแย่งชิงอำนาจระหว่างขุนศึก 2 ตระกูล คือตระกูลตริง (Trịnh) และตระกูลเหงียน (Nguyễn) จนประเทศถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประเด็นความขัดแย้งภายในของกัมพูชาและเวียดนามเป็นแรงผลักดันให้เวียดนามขยายอาณาเขตลงไปทางตอนใต้และครอบครองดินแดนในส่วนที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรจามปา เจนละ และกัมพูชามาก่อน ในขณะที่การเมืองในลาวก็ถูกแทรกแซงจากสยามและ

เวียดนามอย่างต่อเนื่อง ในยุคนั้นลำน้กเรื่องเขตแดนเป็นเพียงแค่อธิปไตยของแต่ละอาณาจักรและยังไม่มีกัการปักปันเขตแดนที่ชัดเจน

ความหมายของเขตแดนในฐานะเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างรัฐเริ่มชัดเจนขึ้นเมื่อฝรั่งเศสเข้ามามีอิทธิพลในอินโดจีนในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ฝรั่งเศสได้ทำการปักปันเขตแดนระหว่างแคว้นต่างๆ ในสหภาพอินโดจีนเนื่องจากตนเองประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาณานิคม ฝรั่งเศสได้ทำการปักปันเขตแดนและจัดทำหลักเขตแดนทางบกระหว่างแคว้นโคชินไชนากับกัมพูชา ในส่วนของเขตแดนระหว่างแคว้นอันนัมกับกัมพูชา แคว้นตังเกี๋ยกับลาว และกัมพูชากับลาว มีเพียงข้อบ่งคับเกี่ยวกับเขตแดนแต่ไม่ได้มีการจัดทำหลักเขตแดนแต่อย่างใด

ในช่วงก่อนที่ฝรั่งเศสจะถอนตัวออกจากอินโดจีน การปักปันเขตแดนทางบกระหว่างกัมพูชากับเวียดนามค่อนข้างจะสมบูรณ์แต่ก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนของแผนที่ได้ร่างไว้ เส้นเขตแดนทางบกระหว่างกัมพูชากับเวียดนามได้ถูกบันทึกลงในแผนที่มาตราส่วน 1/100,000 ของ Bonne ซึ่งจัดทำโดยสำนักภูมิศาสตร์อินโดจีนซึ่งภายหลังเวียดนามและกัมพูชาได้ใช้แผนที่ดังกล่าวซึ่งจัดทำในปี ค.ศ.1954 หรือใกล้เคียงเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงในการเจรจาปักปันเขตแดนหลังจากที่สองประเทศได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส

ในส่วนของเส้นเขตแดนระหว่างเวียดนามกับลาวภายหลังปี ค.ศ. 1954 เป็นเพียงเส้นเขตแดนที่ถูกกำหนดลงในแผนที่มาตราส่วน 1/100,000 ของ Bonne แต่ไม่ได้มีการดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อสงครามเวียดนามยุติลงในปี ค.ศ.1975 เวียดนามและลาวได้มีการเจรจาปักปันเขตแดนโดยใช้แผนที่ที่จัดทำในปี ค.ศ.1945 เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน

การเจรจาเรื่องเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาว ในฐานะมิตรประเทศที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นเป็นพิเศษ (tình hữu nghị đặc biệt Việt Nam-Lào) รวมทั้งการมีระบอบการปกครองที่คล้ายคลึงกัน มีพรรคการเมืองที่ก่อตั้งมาจากรากฐานเดียวกันเป็นปัจจัยผลักดันให้การเจรจาเรื่องเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาวประสบผลสำเร็จอย่างดียิ่ง ในขณะที่การเจรจาเรื่องเขตแดนระหว่างเวียดนาม-กัมพูชาดูเหมือนจะมี

ปัญหาอุปสรรคที่สลับซับซ้อนมากกว่าเนื่องจากรูปแบบการปกครองที่ต่างกัน ประเด็นปัญหาเรื่องอคติที่ชาวกัมพูชามีต่อชาวเวียดนาม ปัญหาเรื่องดินแดนในเขตเวียดนามใต้ซึ่งเคยตกอยู่ในอิทธิพลของกัมพูชามาก่อน ปัญหาชาวเวียดนามเชื้อสายกัมพูชาและปัญหาการเมืองในกัมพูชา ได้ส่งผลต่อการดำเนินการเรื่องชายแดนระหว่างสองประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำกัมพูชากับเวียดนามกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันการแก้ปัญหาเรื่องเขตแดนเวียดนาม-กัมพูชาให้เดินหน้าต่อไปได้

นโยบายที่เอื้อต่อการลงทุนถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในเขตชายแดนเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา โดยคาดหวังว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจจะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตชายแดนของตน ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวชายแดนจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อระหว่างรัฐต่างๆ มีเส้นเขตแดนที่ชัดเจน มั่นคง สงบสุข นี่จึงเป็นคำตอบของคำถามว่า ทำไมเวียดนามจึงพยายามผลักดันการปักปันเส้นเขตแดนระหว่างประเทศเวียดนาม-กัมพูชาให้แล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2012 และเร่งก่อสร้างและบูรณะหลักเขตแดนระหว่างเวียดนาม-ลาวให้แล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2014

บรรณานุกรม

- ท่านขุนน้อย. จากไทย-กัมพูชา-ถึงเวียดนาม (2). www.thaipost.net/2552.
- ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. เวียดนาม-กัมพูชาปักหลักเขตแดนเพิ่มอีก 8 หลัก. <http://www.isc-gspa.org/>, 2010.
- สรณี วงศ์เบ็ญสัจจ์. เวียดนาม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลก, 2550.
- Amer, Ramses & Nguyen Hong Thao. **“The management of Vietnam’s border disputes: What impact on its sovereignty and regional integration?”**, Contemporary South-east Asia. Maryland : MUSE Publishers, 2005.
- Ban Biên giới. **Các văn bản pháp lý về việc giải quyết biên giới Việt Nam-Căm Pu Chia**. Hà Nội : NXB Thế giới, 2006.
- Ban Biên giới. **Các văn bản pháp luật về quy chế biên giới quốc gia giữa CHXHCN Việt Nam và CHDCND Lào**. Hà Nội : NXB Chính trị quốc gia, 1999.
- Nguyen, Van Huy. **Những thách thức về biên giới giữa Việt Nam và Lào**. www.thongluan.org/vn/modules.php?name=News&file=article&sid=885. 2006.
- Stephen Kurczy. **ความสัมพันธ์กัมพูชา-เวียดนามยิ่งแนบแน่น (ตอนแรก)**. <http://news.212cafe.com/news85916.html#>. 2009.
- Vu Lê Thái Hoàng. **Vietnam’s Quest for Influence and Its Implications for the Management of Border Disputes with Laos and Cambodia**. Hamburg : Sudostasien aktuell, 2007.

คำแถลง

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2509 ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันเองเป็นส่วนบุคคล ในหมู่ผู้มีความรักในภารกิจบริหารการศึกษาจากสถาบันต่างๆ เมื่อเริ่มดำเนินงานโครงการตำราฯ มีฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ก่อนที่จะมีฐานะเป็นมูลนิธิฯ เมื่อต้น พ.ศ. 2521 โดยมูลนิธิโครงการตำราฯ ได้รับความร่วมมือด้านทุนทรัพย์จากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานขั้นต้น เป้าหมายเบื้องต้นแรกของมูลนิธิโครงการตำราฯ ก็คือ ส่งเสริมให้มีตำราภาษาไทยที่มีคุณภาพ เฉพาะในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพราะต่างก็เห็นพ้องต้องกันในระยะนั้นว่า คุณภาพหนังสือตำราไทยระดับอุดมศึกษาในแขนงวิชาดังกล่าวยังไม่สูงพอ ถ้าส่งเสริมให้มีหนังสือเช่นนี้เพิ่มขึ้นย่อมมีส่วนช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษาในชั้นมหาวิทยาลัยโดยปริยาย อีกทั้งยังอาจช่วยในการสร้างสรรค์ปัญญาความคิดริเริ่มและความเข้าใจอันถูกต้องในเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองเป็นส่วนรวม

พร้อมกันนี้มูลนิธิโครงการตำราฯ ก็มีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะทำหน้าที่เป็นที่ชุมนุมผลงานเขียนของนักวิชาการต่างๆ ทั้งในและนอกสถาบัน เพื่อให้ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพได้เป็นที่รู้จักและเผยแพร่ออกไปอย่างทั่วถึงในหมู่ผู้สอน ผู้เรียนและผู้สนใจงานวิชาการ การดำเนินงานของมูลนิธิโครงการตำราฯ มุ่งขยายความเข้าใจและความร่วมมือของบรรดานักวิชาการออกไปในวงกว้างยิ่งขึ้นด้วยไม่ว่าจะเป็นด้านการกำหนดนโยบายสร้างตำรา การเขียน การแปลและการใช้ตำรานั้นๆ ซึ่งจะเป็นเครื่องส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์อันพึงปรารถนา ตลอดจนความเข้าใจอันดีต่อกันในวงวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

นโยบายพื้นฐานของมูลนิธิโครงการตำราฯ คือ ส่งเสริมและเร่งรัดให้จัดพิมพ์หนังสือตำราทุกประเภท ทั้งที่เป็นงานแปลโดยตรง งานแปลเรียบเรียง งานถอดความ งานรวบรวม งานแต่งและงานวิจัย ในช่วงแรกๆ มูลนิธิโครงการตำราฯ เน้นส่งเสริมงานแปลเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้มีการจัดพิมพ์ตำราประเภทอื่นๆ ด้วย นับตั้งแต่ก่อตั้งโครงการตำราฯ มาจนถึงปัจจุบัน โดยความร่วมมืออย่างดียิ่งจากนักวิชาการหลายสถาบัน สามารถส่งเสริม-กลั่นกรอง-ตรวจสอบ และจัดพิมพ์หนังสือตำราภาษาไทย ระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพตามเป้าหมายเจตนารมณ์และนโยบายได้ครบทุกประเภท และมีเนื้อหาครอบคลุมสาขาวิชาต่างๆ ถึง 8 สาขาดังต่อไปนี้ คือ (1) สาขาวิชาภูมิศาสตร์ (2) สาขาวิชาประวัติศาสตร์ (3) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ (4) สาขาวิชารัฐศาสตร์ (5) สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (6) สาขาวิชาปรัชญา (7) สาขาวิชาจิตวิทยา (8) สาขาวิชาภาษาและวรรณคดี นอกจากนี้ มูลนิธิโครงการตำราฯ ยังมีโครงการผลิตตำราสาขาวิชาอื่นๆ เพิ่มขึ้นด้วย เช่น สาขาวิชาศิลปะ ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นดำเนินงาน และขยายงานให้มีการแต่งตำราเป็น “ชุด” ซึ่งมีเนื้อหาความคาบเกี่ยวระหว่างหลายสาขาวิชา เช่น “ชุดชีวิตและงาน” ของบุคคลที่น่าสนใจ ดังที่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ไปแล้วบางเล่ม

ปัจจุบันมูลนิธิโครงการตำราฯ ยังคงมีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะขยายงานของเราต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง แม้จะประสบอุปสรรคหน้การ โดยเฉพาะอุปสรรคด้านทุนรอน เพราะกิจการของมูลนิธิโครงการตำราฯ ไม่ใช่กิจการแสวงหากำไร หากมุ่งประสงค์ให้นักศึกษาและประชาชนได้มีโอกาสซื้อหาหนังสือตำราในราคาย่อมเยาพอสมควร

คณะกรรมการทุกสาขาวิชาของมูลนิธิโครงการตำราฯ ยินดีน้อมรับคำแนะนำและคำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อ่านทุกท่าน และปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ท่านผู้อ่านทุกท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในมูลนิธิโครงการตำราฯ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนแนะนำอยู่ห่างๆ ช่วยแต่ง แปล เรียบเรียง รวบรวมตำราสาขาวิชาต่างๆ หรือเข้ามาร่วมบริหารงานร่วมกับเรา

เพ็ชรี สุมิตร

ประธานคณะกรรมการบริหาร

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

**รายนามคณะกรรมการบริหาร
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปี 2554**

(ก่อตั้ง พ.ศ. 2509 โดยนายปวย อึ้งภากรณ์ ฯลฯ)

นางเพ็ชรี สุมิตร	ประธานและผู้จัดการ
นายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม	รองประธาน
นายธเนศ อภรณ์สุวรรณ	รองประธาน
นายรังสรรค์ ฐานะพรพันธุ์	กรรมการ
นายวิทยา สุจริตธนารักษ์	กรรมการ
นางสาวกุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	กรรมการ
นางสาวศรีประภา เพชรมีศรี	กรรมการ
นายวีระ สมบูรณ์	กรรมการ
นายประจักษ์ ก้องกีรติ	กรรมการ
นายพิภพ อุดร	กรรมการ
นางสาวอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์	กรรมการ
นางสาวศุภลักษณ์ เลิศแก้วศรี	กรรมการและเหรัญญิก
นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ	กรรมการและเลขานุการ
นายธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายทรงยศ แหวหงษ์	กรรมการและผู้จัดการทั่วไป

เลขอนุญาต ที่ ต. ๒/๒๕๑๙

เลขที่คำขอ ที่ ๒/๒๕๑๙

ใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมหรือองค์การ

ตามที่ นายป๋วย อึ๊งภากรณ์

ได้ขออนุญาตจัดตั้ง
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

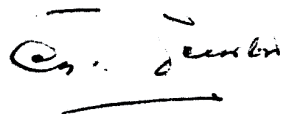
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

๑. ส่งเสริมการจัดทำตำราภาษาไทยในแขนงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ทั้งระดับมหาวิทยาลัย และก่อนมหาวิทยาลัย
๒. เผยแพร่ตำราของมูลนิธิในหมู่ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ทั่วราชอาณาจักร
๓. ส่งเสริมการเรียบเรียงงานวิจัย และตำราชั้นสูง และรวบรวมเอกสาร
ทางวิชาการออกตีพิมพ์
๔. ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
๕. ไม่ทำการค้ากำไร และไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

และมีที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร นั้น

กรมการศาสนาได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ดำเนินการจัดตั้งได้ และขอให้ปฏิบัติตาม
คำสั่งและข้อบังคับของกรมการศาสนา โดยเคร่งครัด

อนุญาต ณ วันที่ ๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

(นายวัชร เขี่ยมโชติ)
อธิบดีกรมการศาสนา

ประวัติผู้วิจัย

พิเชฐ สายพันธ์
(Pichet Saiphan)

เกิดปี พ.ศ. 2511/1968 ที่ จังหวัดอุบลราชธานี จบการศึกษาระดับมัธยมปลายจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย พ.ศ. 2529/1986 ปริญญาตรีบัณฑิตศึกษาด้าน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2532/1989 และปริญญาเอกสาขาชาติพันธุ์วิทยาจาก The University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University, Hanoi พ.ศ. 2553/2010

เคยทำงานเป็นนักวิชาการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร นักวิจัยสถาบันไทยคดีศึกษา และอาจารย์ประจำโครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุริยา คำหว่าน
(Suriya Khamwan)

เกิดปี พ.ศ. 2519/1976 ที่จังหวัดนครพนม จบการศึกษา
ชั้นมัธยมปลายจากโรงเรียนปิยะมหาราชาลัย ปริญญาตรีศิลปศาสตร
บัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และศิลปศาสตร
บัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวง ประเทศเวียดนาม เคย
เป็นอาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ปัจจุบัน
เป็นอาจารย์ประจำสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยนครพนม

นสติ ปรณาสมา ฮาภา
และอวิห และคตวณินญา ไมมี

ประมวลสนธิสัญญา
อนุสัญญา ความตกลง บันทึกความเข้าใจ
และแผนที่ ระหว่างสยามประเทศไทย
กับประเทศอาเซียนเพื่อนบ้าน
กัมพูชา-ลาว-พม่า-มาเลเซีย

1

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ
Charnvit Kaset Siri

Collected Treaties - Conventions - Agreements - Memorandum of Understanding
and Maps Between Siam/Thailand - Cambodia - Laos - Burma - Malaya

นิตติ ปรณาสมา อากา
แสดงว่า เสมอด้วยนิตญา โฉน

ศาลโลก-
ศาลประจำ
อนุญาโตตุลาการ
กับข้อพิพาท
ระหว่างประเทศ

2

พนัส ทศนิยานนท์ | ประสิทธิ์ ปิวาวัชฌพานิช
วิพล กิติทัศนาศรัชย์

Panat Tasneeyanond | Prasit Pivavtjanapanich
Vipon Kititansasorchai

International Court of Justice - Permanent Court of Arbitration

นตติ ปณตาสมา อามา
แตงอวาง เตมอตัวรยญญา โนมี่

เขตแดนจีน-
รัสเซีย-
มองโกลเลีย

4

พวงทอง ภาวัครพันธ์ | รณพล มาสันติสุข
Puangthong Pawakapan | Ronnaphol Masuntisuk

Boundaries of China - Russia and Mongolia

นิตติ ปริญญาสมา อามา
แสดงสว่าง เสนอต่อมหาวิทยาลัย โนมินี

เขตแดนเบลเยียม-
ฝรั่งเศส-
เนเธอร์แลนด์-
แม่น้ำดานูบ

5

มรกต เจวจินตา ไมเยอร์ | อัครพงษ์ คำคุณ
Morakot J. Meyer | Akkharaphong Khamkhun

Boundaries of Belgium - France - The Netherlands and The Danube River

นิตติ ปลูกาสมา อากา
แสงสว่าง เสด็จด้วยปัญญา ไม่มี

เขตแดน
สยามประเทศไทย -
มาเลเชีย - พม่า -
ลาว - กัมพูชา

6

อรอนงค์ ทิพย์พิมล | ธนศักดิ์ สายจำปา
คุณภาค ปรีชาวิเศษ | สุภัทก์กมล กาญจนสุนดี
อัครพงษ์ คำคุณ

Onanong Thippimol | Thanasak Saijampa
Dulyapak Preecharushh | Supalak Ganjanakhundee
Akcharaphong Khamkhun

Boundaries of Siam/Thailand - Malaysia - Burma - Laos - Cambodia

